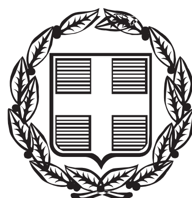

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 221**

4 Φεβρουαρίου 2014

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 576/VII/2013*

Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρο 6 παρ. 1-3 του ν. 3959/2011 της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας με την επωνυμία «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» σε σχέση με την απόκτηση επιλεγμένων στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της υπό ειδική εκκαθάριση τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 22α Οκτωβρίου 2013, ημέρα Τρίτη και ώρα 11:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης
Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Λουκάς
Μέλη: Ιωάννης Μπιτούνης (Εισηγητής), Βικτωρία Μερτικοπούλου και Δημήτριος Δανηλάτος.
Γραμματέας: Παρασκευή Α. Ζαχαριά.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρο 6 παρ. 1 - 3 του ν. 3959/2011 της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας με την επωνυμία «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» σε σχέση με την απόκτηση επιλεγμένων στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της υπό ειδική εκκαθάριση τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε.».

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε γραμματέα της συζήτησης την Παρασκευή Α. Ζαχαριά με αναπληρώτρια αυτής την Ευαγγελία Ρουμπή.

Το τακτικό μέλος/Εισηγήτρια, Εμμανουέλα Τρούλη, δε συμμετείχε στη συζήτηση λόγω υποβολής δήλωσης αποχής από την υπόθεση και αποδοχής αυτής κατά την 45/13.9.2013 Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ. Τα λοιπά τακτικά ή/και αναπληρωματικά μέλη καίτοι προσκληθέντα δεν συμμετείχαν λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον αρμόδιο Εισηγητή, Ιωάννη Μπιτούνη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. οικ. 8167/21.10.2013 Έκθεσή του και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά σ΄ αυτή, την έγκριση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατ' άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3959/2011, της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης που προκύπτει από την απόκτηση από την ανώνυμη τραπεζική εταιρία «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ» των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της υπό ειδική εκκαθάριση ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK ΑΕ».

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή αυτής, Ιωάννη Μπιτούνη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη την έκθεση του αρμόδιου Εισηγητή, όλα τα στοιχεία του φακέλου της ανωτέρω υπόθεσης, τις απόψεις των μελών και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

* Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54/Β'/16.1.2013), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Α. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

Α.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Με το υπ' αρ. 6572/23.8.2013 έγγραφό του το πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» (εφεξής και «ΕΘΝΙΚΗ», «ΕΤΕ» ή «γνωστοποιούσα») γνωστοποίησε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ»), σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3959/2011, την από 26.07.2013 «Σύμβαση Μεταβίβασης Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού Πιστωτικού Ιδρύματος» (εφεξής «η Σύμβαση»), μεταξύ του ιδίου και του υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK» (εφεξής και «PROBANK»). Με την εν λόγω Σύμβαση συμφωνείται να μεταβιβαστούν από το δεύτερο στο πρώτο όλες οι συμβατικές σχέσεις με τρίτους[1], καθώς και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της PROBANK (δικαιώματα, αξιώσεις, υποχρεώσεις και βάρη κάθε είδους), εκτός από συγκεκριμένες συμβατικές σχέσεις και συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία θα αναφέρονται εφεξής ως «μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία» (βλ. και ενότητα Α.3 κατωτέρω)[2].

2. Τα βασικά στοιχεία του υγιούς τμήματος της PROBANK που αποκτήθηκαν από την ΕΘΝΙΚΗ αφορούν, βάσει προσωρινής αποτίμησης, σε:
   - € 3.198.937.000 στοιχεία Παθητικού
   - € 2.961.387.000 στοιχεία Ενεργητικού.

3. Σύμφωνα με την γνωστοποιούσα, «[η] συγκέντρωση κατέστη αναγκαία λόγω της ανάκλησης της άδειας της PROBANK από την Τράπεζα της Ελλάδος […]» (εφεξής και «ΤτΕ»). Επισημαίνεται ότι στην παρούσα συγκέντρωση δεν εφαρμόζεται το άρθρο 9 του ν. 3959/2011, δεδομένου ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 63 Δ του ν. 3601/2007, στην παράγραφο 17 του οποίου προβλέπεται ότι *«[τ]ο άρθρο 9 του ν. 3959/2011 (Α` 93) δεν εφαρμόζεται σε συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Το κύρος των δικαιοπραξιών που καταρτίζονται κατ` εφαρμογή του παρόντος άρθρου*

---

[1] Στις οποίες υποκαθίσταται πλέον πλήρως από την ΕΘΝΙΚΗ.

[2] Βλ. απόφαση της Επιτροπής Μέτρων Εξυγίανσης της ΤτΕ (Συνεδρίαση 12/26.7.2013, θέμα 1^{ο}, ΦΕΚ Β΄ 1831/26.07.2013).

εξαρτάται από την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού…»[3]. Ως εκ τούτου, η γνωστοποιηθείσα συναλλαγή έχει ήδη ολοκληρωθεί από την 26.7.2013, δυνάμει της Σύμβασης.

Α.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Α.2.1. Ανάκληση αδείας της PROBANK

4. Δυνάμει της Απόφασης της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων της ΤτΕ (εφεξής και «ΕΠΑΘ/ΤτΕ») που ελήφθη κατά την υπ' αρ. 85/26.7.2013 Συνεδρίασή της, ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της PROBANK, τέθηκε σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης και διορίστηκε ειδικός εκκαθαριστής. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση της ΕΠΑΘ, η άδεια της PROBANK ανακλήθηκε λόγω,
   - Διαμόρφωσης αρνητικών ιδίων κεφαλαίων ποσού 15.981.000 ευρώ
   - Αδυναμίας πρόσβασης στην παροχή ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και στην παροχή έκτακτης ρευστότητας από την ΤτΕ, λόγω της ανεπάρκειας των ιδίων κεφαλαίων και της συνεχώς επιδεινούμενης οικονομικής κατάστασης της
   - Αδυναμίας κάλυψης της ειδικής κεφαλαιακής απαίτησης ποσού 282.000.000 ευρώ μέσω αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου.

5. Λόγω των ανωτέρω η ΤτΕ έκρινε ότι η PROBANK: α) δεν είχε την δυνατότητα να ανακάμψει και δεν μπορούσε να προσφέρει τα εχέγγυα ότι δύναται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της και να διασφαλίσει τα επιστρεπτέα κεφάλαια των πιστωτών της (ιδίως των καταθετών) και β) δεν πληρούσε τους όρους υπό τους οποίους έλαβε άδεια λειτουργίας.

Α.2.2. Διενέργεια διαγωνισμού για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων της PROBANK

6. Ως αποτέλεσμα της ανάκλησης της άδειας της PROBANK, η Επιτροπή Μέτρων Εξυγίανσης της ΤτΕ (εφεξής «ΕΜΕ/ΤτΕ») κίνησε διαδικασία υποβολής άτυπων και εμπιστευτικών προσφορών για τη μεταβίβαση επιλεγμένων περιουσιακών στοιχείων του ανωτέρω πιστωτικού ιδρύματος, σε έτερο πιστωτικό ίδρυμα, δυνάμει της σχετικής δυνατότητας που της παρέχει η διάταξη της παρ. 1 του άρ. 63Δ του ν. 3601/2007, ως ισχύει. Η ακριβής διαδικασία μεταβίβασης περιγράφεται στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου, σύμφωνα με το οποίο η ΤτΕ «*καλεί πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα, που κατά την κρίση της και σύμφωνα με τις διαθέσιμες σε αυτήν κατά το χρόνο αυτό πληροφορίες είναι κατάλληλα για την κτήση των υπό μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, σε άτυπη και εμπιστευτική διαδικασία υποβολής προσφορών για την απόκτησή τους*».

7. Σύμφωνα με την απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ[4] *«[...] κατόπιν των υποβληθεισών προσφορών των πιστωτικών ιδρυμάτων με την επωνυμία 'ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.' και 'ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε' για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων του υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία 'ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε', καθώς και της σχετικής [...] εισήγησης της Μονάδας Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων, την οποία και υιοθετεί, κατακύρωσε τα περιουσιακά στοιχεία, όπως αναφέρονται στο Παράρτημα της παρούσας, στο πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία 'ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.', το οποίο δήλωσε ήδη εγγράφως ότι αποδέχεται τη μεταβίβασή τους σε αυτό»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η

---

[3] Όπως αυτή προστέθηκε στο εν λόγω άρθρο με το άρθρο 2 της από 19-4-2012 ΠΝΠ *«Ρυθμίσεις θεμάτων κεφαλαιακής ενίσχυσης των πιστωτικών ιδρυμάτων»*, ΦΕΚ Α΄ 94/19.4.2012.

[4] Βλ. Απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ (Συνεδρίαση 12/26.7.2013, θέμα 1ο, ΦΕΚ Β΄ 1831/26.7.2013, στοιχ. iv).

ΕΜΕ/ΤτΕ, με απόφασή της, υποχρέωσε τον ειδικό εκκαθαριστή της PROBANK να μεταβιβάσει παραχρήμα τα επιλεγμένα περιουσιακά στοιχεία της PROBANK στην ΕΘΝΙΚΗ.

Α.3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥΣ

Α.3.1. Μεταβιβαζόμενα Στοιχεία

8. Στο Παράρτημα της σχετικής απόφασης της ΕΜΕ/ΤτΕ περιγράφονται με λεπτομέρεια τα περιουσιακά στοιχεία (συμβατικές σχέσεις, ενεργητικό και παθητικό) της PROBANK που μεταβιβάζονται στην ΕΘΝΙΚΗ. Πιο συγκεκριμένα, μεταβιβάζονται:

*«α) Τα ταμειακά διαθέσιμα της «*PROBANK*», εκτός από αυτά που περιλαμβάνονται στα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία.*

*β) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» που πηγάζουν ή σχετίζονται με καταθέσεις της στην Τράπεζα της Ελλάδος, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και τα ελάχιστα υποχρεωτικά αποθεματικά.*

*γ) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» που πηγάζουν ή σχετίζονται με καταθέσεις και τραπεζικούς λογαριασμούς που η «*PROBANK*» τηρεί σε πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας ή του Εξωτερικού.*

*δ) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» που πηγάζουν ή σχετίζονται με δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις που έχει καταρτίσει με πιστωτικά ιδρύματα.*

*ε) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» έναντι πελατών της που πηγάζουν ή σχετίζονται με δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις με αυτούς. Από τη μεταβίβαση εξαιρούνται έννομες σχέσεις οι οποίες πηγάζουν ή σχετίζονται με δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις με πελάτες της «*PROBANK*» που περιλαμβάνονται στα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία.*

*στ) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» που πηγάζουν ή σχετίζονται με συμβάσεις πώλησης με σύμφωνα επαναγοράς (REPOS και REVERSE REPOS) που έχει καταρτίσει η «*PROBANK*».*

*ζ) Οι έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» που πηγάζουν ή σχετίζονται με συμβάσεις μίσθωσης ή πώλησης κινητής ή ακίνητης περιουσίας, τόσο στις περιπτώσεις που η «*PROBANK*» έχει συμβληθεί ως μισθωτής ή αγοραστής όσο και στις περιπτώσεις που η «*PROBANK*» έχει συμβληθεί ως εκμισθωτής ή πωλητής.*

*η) Τα δικαιώματα, ενοχικά και εμπράγματα, της «*PROBANK*» επί αξιογράφων, εγχάρτων ή άυλων, και επί χρηματοπιστωτικών μέσων, εγχάρτων ή άυλων, συμπεριλαμβανομένων μετοχών, ομολόγων, παραγώγων, επιταγών και άλλων χρεογράφων.*

*θ) Τα εμπράγματα δικαιώματα της «*PROBANK*» επί κινητών και ακινήτων.*

*ι) Όλες οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις της «*PROBANK*» κατά του Ελληνικού Δημοσίου και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, εκτός από αυτές που περιλαμβάνονται στα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία.*

*ια) Οι έννομες σχέσεις που πηγάζουν ή σχετίζονται με συμβάσεις ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών και οι υποχρεώσεις της «*PROBANK*» από κάθε είδους καταθέσεις πελατών της σε αυτήν, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων στην «*PROBANK*», ανεξαρτήτως του ορίου και των εξαιρέσεων του ν. 3746/2009. Εντολές πληρωμής, πιστωτικές ή χρεωστικές, με αναφορά σε κάποιον από τους παραπάνω λογαριασμούς, που είχαν δοθεί αλλά δεν είχαν εκτελεστεί έως την ανάκληση της άδειας εκτελούνται πλέον από την «ΕΤΕ». Επιταγές που*

*αναφέρουν ως πληρώτρια τράπεζα την «*PROBANK*» θεωρούνται ότι αναγράφουν ως πληρώτρια τράπεζα την «ΕΤΕ», με όλες τις σχετικές συνέπειες, και σύρονται επί των παραπάνω λογαριασμών.*

*ιβ) Οι έννομες σχέσεις από δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις της «*PROBANK*» με την Τράπεζα της Ελλάδος ή άλλα μέλη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.*

*ιγ) Οι έννομες σχέσεις και κάθε είδους υποχρεώσεις και δικαιώματα της «*PROBANK*» που απορρέουν από την καθ' οποιονδήποτε τρόπο συμμετοχή της σε οργανωμένες αγορές, χρηματιστήρια, συστήματα συμψηφισμού, συστήματα πληρωμών, καθώς και συστήματα εκκαθάρισης και/ή διακανονισμού χρηματοπιστωτικών μέσων, περιλαμβανομένων και των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που σχετίζονται με εντολές οι οποίες έχουν εισαχθεί στα ως άνω συστήματα πριν από τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων της «*PROBANK*» σύμφωνα με την παρούσα απόφαση και οι οποίες δεν έχουν εκκαθαριστεί, συμψηφιστεί ή διακανονιστεί έως τον χρόνο αυτόν.*

*ιδ) Ο διακριτικός τίτλος και τα σήματα της «*PROBANK*».*

*ιε) Έννομες σχέσεις της «*PROBANK*» από συμβάσεις οι οποίες εξυπηρετούν τη λειτουργία της.*

ιστ) Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας της «PROBANK», συμπεριλαμβανομένων ιδίως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, δικαιωμάτων επί λογισμικού, αποκλειστικές ή μη άδειες χρήσης επί προϊόντων διανοητικής ιδιοκτησίας, κλπ.

ιζ) Τα δικαιώματα και συμβατικές σχέσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία ή την εξασφάλιση μεταβιβαζόμενων στοιχείων του ενεργητικού, όπως ιδίως απαιτήσεις και εμπράγματα δικαιώματα επί κινητών ή ακινήτων που έχουν μεταβιβαστεί καταπιστευτικά στην «PROBANK», έγχαρτα ή άυλα αξιόγραφα (όπως ιδίως επιταγές), έγχαρτα ή άυλα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν μεταβιβαστεί στην «PROBANK» προς εξασφάλιση απαιτήσεών της, δικαιώματα επίσχεσης ή συμψηφισμού.

ιη) Οι έννομες σχέσεις από συμβάσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών της «PROBANK».

ιθ) Οι αξιώσεις της «PROBANK» για αποζημίωση, ανεξαρτήτως αιτίας και θεμελίωσης (ενδοσυμβατική ή άλλη), συμπεριλαμβανομένων και αξιώσεων της για καταβολή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ανεξαρτήτως αιτίας, καθώς και αξιώσεις αδικαιολόγητου πλουτισμού. Από τη μεταβίβαση εξαιρούνται αξιώσεις που συνδέονται με μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία.

κ) Τα δικαιώματα και υποχρεώσεις της «PROBANK» έναντι του ΤΕΚΕ, ως είχαν προ της ανάκλησης της αδείας της «PROBANK».

κα) Οι έννομες σχέσεις οι πηγάζουσες από την έκδοση εγγυητικών επιστολών ή από άλλου είδους εγγυοδοτικές συμβάσεις της «PROBANK» και τα συναφή με αυτές αναγωγικά δικαιώματα της «PROBANK» έναντι πελατών της ή τρίτων, εκτός από αυτές που περιλαμβάνονται στα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία».

Α.3.2. Μη Μεταβιβαζόμενα Στοιχεία

9. Σύμφωνα με το ίδιο Παράρτημα της σχετικής απόφασης της ΕΜΕ/ΤτΕ, δεν μεταβιβάζονται στην ΕΘΝΙΚΗ τα περιουσιακά στοιχεία (ενεργητικό, παθητικό και έννομες σχέσεις από συμβάσεις) που περιγράφονται αμέσως παρακάτω (μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία). Τα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία διατηρούνται υπό τη δικαιοκτησία (ενεργητικό) της PROBANK ή συνεχίζουν να

βαρύνουν (παθητικό) την PROBANK. Εφόσον στα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία περιλαμβάνονται συμβατικές σχέσεις, σ' αυτές συμβαλλόμενη παραμένει η PROBANK. Τα μη μεταβιβαζόμενα αυτά στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

i) Οι έννομες σχέσεις της PROBANK με τρίτους που πηγάζουν ή σχετίζονται με συμβάσεις εργασίας που έχει καταρτίσει η PROBANK, περιλαμβανομένων των προκαταβολών μισθών[5].

ii) Οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROBANK έναντι των μετόχων της, που απορρέουν από τη μετοχική σχέση˙.

iii) Όλες οι αξιώσεις και υποχρεώσεις της PROBANK έναντι τρίτων, περιλαμβανομένων και των υπαλλήλων της PROBANK, για καταβολή αποζημίωσης από οποιαδήποτε (συμβατική ή εξωσυμβατική) αιτία, για καταβολή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, καθώς και για απόδοση αδικαιολόγητου πλουτισμού, εφόσον συνδέονται με τα μη μεταβιβαζόμενα στοιχεία.

iv) Οι υποχρεώσεις που κατά το νόμο ικανοποιούνται από το προϊόν της εκκαθάρισης της PROBANK.

v) Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις της PROBANK κατά του Ελληνικού Δημοσίου.

vi) Οι φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις της PROBANK, βάρη και τέλη κάθε είδους, ανεξάρτητα από το εάν έχουν γεννηθεί και αν έχουν βεβαιωθεί κατά το χρόνο μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων της PROBANK σύμφωνα με την απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ.

vii) Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις της PROBANK κάθε είδους έναντι ασφαλιστικών φορέων, οι οποίες αφορούν το χρονικό διάστημα έως τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων της PROBANK, σύμφωνα με την απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ.

viii) Οι υποχρεώσεις της PROBANK έναντι ασφαλιστικών εταιριών που αφορούν την παροχή πρόσθετης ασφάλισης των υπαλλήλων της PROBANK.

ix) Οι έννομες σχέσεις της PROBANK έναντι πελατών της από δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις της PROBANK, συμπεριλαμβανομένων και αναγωγικών δικαιωμάτων της από την έκδοση εγγυητικών επιστολών ή από άλλου είδους εγγυοδοτικές συμβάσεις της PROBANK με τρίτους, οι οποίες αφορούν απαιτήσεις σε οριστική καθυστέρηση κατά την έννοια της ΠΔ/ΤΕ 2442/1999, όπως ισχύει.

x) Τα πάσης φύσεως δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από εγγυητικές επιστολές έκδοσής της PROBANK που έχουν καταπέσει.

xi) Τα δικαιώματα και έννομες σχέσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία ή την εξασφάλιση μη μεταβιβαζόμενων στοιχείων του ενεργητικού, όπως ιδίως απαιτήσεις και εμπράγματα δικαιώματα επί κινητών ή ακινήτων που έχουν μεταβιβαστεί καταπιστευτικά στην PROBANK, έγχαρτα ή άυλα αξιόγραφα (όπως ιδίως επιταγές), έγχαρτα ή άυλα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν μεταβιβαστεί στην PROBANK προς εξασφάλιση μη μεταβιβαζόμενων απαιτήσεών της, δικαιώματα επίσχεσης ή συμψηφισμού.

---

[5] Σύμφωνα με το αρ. 63Δ, παρ. 10, ν. 3601/2007: *«Τα άρθρα 4 και 5 του π.δ. 178/2002 δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 63Δ και 63Ε του ν. 3601/2007 και οι συμβάσεις εργασίας δεν μεταφέρονται».*

xii) Ποσό δεκατεσσάρων εκατομμυρίων ευρώ (€14.000.000) από τα ταμειακά διαθέσιμα της PROBANK.

Α.3.3. Ύψος Μεταβιβαζόμενου Ενεργητικού και Παθητικού και τίμημα της συναλλαγής

10. Σύμφωνα με την απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ, ληφθείσα κατά την 12/26.7.2013 Συνεδρίαση της (θέμα 2ο), η αξία των μεταβιβαζόμενων στην ΕΘΝΙΚΗ επιλεγμένων στοιχείων του ενεργητικού της PROBANK αποτιμάται προσωρινά σε 2.961.387.000 ευρώ. Αντίστοιχα, η προσωρινώς αποτιμηθείσα αξία των μεταβιβαζόμενων στοιχείων παθητικού ανέρχεται σε 3.198.937.000 ευρώ. Η ανερχόμενη στο ποσό 237.550.000 ευρώ διαφορά θα καταβληθεί στην ΕΤΕ από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής και «ΤΧΣ»), σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρου 63Δ του ν.3601/2007 σε συνδυασμό με την παρ. 15, εδ. α΄ του άρθρου 9 του ν. 4051/2012, όπως ισχύουν.

11. Σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης, η ΕΘΝΙΚΗ δεν θα καταβάλει αντάλλαγμα για την απόκτηση των μεταβιβαζόμενων στοιχείων, λόγω του ότι το μεταβιβαζόμενο Παθητικό της PROBANK, όπως αυτό προσωρινά αποτιμήθηκε ως ανωτέρω, είναι μεγαλύτερο από το μεταβιβαζόμενο Ενεργητικό.

Α.4. ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΘΝΙΚΗ - PROBANK

12. Η από 26.7.2013 Σύμβαση μεταξύ ΕΘΝΙΚΗ - PROBANK αποτυπώνει, στο άρθρο 3, τα διαλαμβανόμενα στις Αποφάσεις της ΕΜΕ/ΤτΕ. Περαιτέρω, κατά το άρθρο […] της Σύμβασης, η μεταβίβαση τελεί υπό την διαλυτική αίρεση της μη απαγόρευσης της συγκέντρωσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Οι λοιποί όροι της Συμφωνίας περιλαμβάνουν τις παρεχόμενες από την PROBANK δηλώσεις προς την αποκτώσα τράπεζα, την περιγραφή της διαδικασίας μεταβίβασης και των σχετικών υποχρεώσεων της μεταβιβάζουσας, τις ειδικότερες υποχρεώσεις των μερών για να επιτευχθεί η ομαλή ενσωμάτωσή των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού στο σύστημα της ΕΘΝΙΚΗ και άλλα ζητήματα.

Β. ΤΑ ΜΕΡΗ

13. Για τις ανάγκες εξέτασης της υπό κρίση πράξης, ως συμμετέχοντα μέρη λογίζονται αφενός ο Όμιλος του οποίου ηγείται η ΕΘΝΙΚΗ και αφετέρου τα μεταβιβαζόμενα στοιχεία της PROBANK. Για λόγους πληρότητας, παρατίθενται και στοιχεία σχετικά με το υπό εκκαθάριση τραπεζικό ίδρυμα PROBANK AE.

Β.1. ΟΜΙΛΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Β.1.1. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ

14. Η ΕΘΝΙΚΗ, με έδρα την Αθήνα (Αιόλου 86), αποτελεί πιστωτικό ίδρυμα, με μετοχές εισηγμένες στα Χρηματιστήρια Αθηνών και Νέας Υόρκης, το οποίο δραστηριοποιείται τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, μέσω του ομίλου εταιριών του οποίου είναι μητρική εταιρία[6].

15. Σύμφωνα με το κείμενο της γνωστοποίησης, η ΕΘΝΙΚΗ κατέχει μια από τις πιο σημαντικές θέσεις στον τομέα της λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, ενώ ο Όμιλος επιχειρήσεων της

[6] Βλ. http://www.nbg.gr

ΕΘΝΙΚΗ ενεργεί στην Ελλάδα και άλλες 11 χώρες τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές εργασίες, με δραστηριοποίηση, μεταξύ άλλων, άμεσα ή μέσω θυγατρικών, στις κάτωθι αγορές:

- Λιανική τραπεζική (καταθέσεις και χορηγήσεις ιδιωτών και μικρών επιχειρήσεων)
- Επιχειρηματική τραπεζική (καταθέσεις όψεως, προθεσμίας / χορηγήσεις)
- Κάρτες πληρωμών
- Επενδυτική τραπεζική
- Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης χρηματιστηριακής διαμεσολάβησης και των επιχειρηματικών συμμετοχών)
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου και αμοιβαία κεφάλαια
- Χρηματοδοτικές μισθώσεις (leasing)
- Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)
- Διαχείριση περιουσίας και επιχειρηματικών συμμετοχών,
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Ασφαλιστικές εργασίες
- Κτηματομεσιτικές εργασίες (συμπεριλαμβανομένων ξενοδοχειακών υπηρεσιών) και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

16. Σημειώνεται ότι στον Όμιλο της ΕΘΝΙΚΗ περιλαμβανόταν μέχρι πρότινος και το τραπεζικό ίδρυμα «EUROBANK ERGASIAS AE». Στις 5 Οκτωβρίου 2012, η ΕΘΝΙΚΗ υπέβαλε προαιρετική δημόσια πρόταση για την απόκτηση του συνόλου των κοινών ονομαστικών μετά ψήφου μετοχών της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «Τράπεζα Eurobank Ergasias Α.Ε.». Στις 15 Φεβρουαρίου 2013, κατόπιν και της σχετικής Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η ΕΘΝΙΚΗ απόκτησε το 84,35% των κοινών μετοχών και ταυτόχρονα τον έλεγχο επί της Eurobank Ergasias. Εν συνεχεία, ωστόσο, στις 8 Απριλίου 2013, οι δυο τράπεζες δήλωσαν ότι, σε συμφωνία με τις εποπτικές αρχές, θα ανακεφαλαιοποιηθούν πλήρως και ανεξάρτητα η μια από την άλλη και ότι η διαδικασία της (νομικής) συγχώνευσης αναστέλλεται[7].

17. Κατόπιν της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που αποφάσισε η έκτακτη γενική συνέλευση της Eurobank Ergasias στις 30.4.2013, το ΤΧΣ θα αποκτούσε το 98,56% των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών. Πράγματι, στις 19 Ιουνίου 2013, ημερομηνία πίστωσης των νέων μετοχών που εκδόθηκαν με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank Ergasias στο λογαριασμό του ΤΧΣ, η ΕΘΝΙΚΗ, σύμφωνα με την ίδια, *«[...] απώλεσε, σύμφωνα με τα σχετικά οριζόμενα από το δίκαιο του ανταγωνισμού, τον έλεγχο επί της Eurobank [...]»*. Η γνωστοποιούσα αναφέρει[8] ότι από την 19 Ιουνίου 2013, το ποσοστό που κατέχει (άμεσα και έμμεσα) στην Eurobank Ergasias μειώθηκε από 84,38% σε 1,21%, ενώ την 26.7.2013, κατά δήλωσή της ήταν […]%. Ως εκ τούτου, κατά την ΕΘΝΙΚΗ, *«[...] δεν υφίσταται οποιαδήποτε συμφωνία που να δίνει στην Τράπεζα τη δυνατότητα άσκησης ελέγχου επί της Eurobank καθ' οιονδήποτε τρόπο [...]»*.

Β.1.2. Μετοχική Σύνθεση

18. Το μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας την 30.6.2013 αναλύεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΕΤΟΧΩΝ	Αρ. Μετοχών	Ονομ.Αξία (€)	Ποσό (€)	Ποσοστό

[7] Βλ. τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις 31.3.2013, σελ.23.

[8] Υπ' αρ. πρωτ. […] επιστολή και ενημερωτικό δελτίο της Eurobank-Ergasias της 10/6/2013 σελ. 176.

Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας	2.022.887.379	0,30	606.866.214	84,4%
Λοιποί (Εγχώρια συνταξιοδοτικά ταμεία, επενδυτές, ιδιωτικές και δημόσιες επιχ/σεις, κ.α.)	373.898.615	0,30	112.169.584	15,6%
Σύνολο Κοινών Μετοχών	**2.396.785.994**		**719.035.798**	**34,63%**
Προνομιούχες μετοχές με τη μορφή American Depository Receipts (ADRs) στις ΗΠΑ	25.000.000	0,30	7.500.000	0,6%
Προνομιούχες μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου σύμφωνα με το Ν. 3723/2008	270.000.000	5,0	1.350.000.000,00	99,4%
Σύνολο προνομιούχων μετοχών	**295.000.000**		**1.357.500.000**	**65,37%**
Σύνολο Μετοχικού Κεφαλαίου			**2.076.535.798**	**100%**

19. Σύμφωνα με την απαντητική επιστολή της ΕΘΝΙΚΗ, οι συμμετοχές άλλων τραπεζών στο μετοχικό κεφάλαιό της, κατά την 26/6/2013, αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΤΡΑΠΕΖΑ	Αριθμός μετοχών	Ποσοστό επί του μ.κ.
[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]

Β.1.3. Διοικητικό Συμβούλιο

20. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρίας εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων για περίοδο τριών ετών με δυνατότητα επανεκλογής. Η σημερινή σύνθεση του 14μελούς ΔΣ της ΕΘΝΙΚΗ, κατόπιν εκλογής τους από την Β΄ Επαναληπτική Έκτακτη ΓΣ των μετόχων της στις 23.11.2012, με θητεία έως το 2016 έχει ως εξής:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Γεώργιος Ζανιάς	Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, Μη Εκτελεστικό Μέλος
Αλέξανδρος Γ. Τουρκολιάς	Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
Πέτρος Χριστοδούλου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος , Εκτελεστικό Μέλος
Ιωάννης Κ. Γιαννίδης	Μη εκτελεστικό Μέλος
Σταύρος Κούκος	Μη εκτελεστικό Μέλος
Ευθύμιος Κατσίκας	Μη εκτελεστικό Μέλος
Μητροπ. Ιωαννίνων κ. Θεόκλητος[9]	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Στέφανος Βαβαλίδης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Σπυρίδων Θεοδωρόπουλος	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Αλεξάνδρα Παπαλεξοπούλου - Μπενοπούλου	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Πέτρος Σαμπατακάκης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος

[9] Στις 9.4.2013 ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος παραιτήθηκε από τη θέση του.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Μαρία Φραγκίστα	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Αλέξανδρος Μακρίδης	Εκπρόσωπος Ελληνικού Δημοσίου[10]
Χαράλαμπος Μάκκας	Εκπρόσωπος Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας[11]

21. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, ουδείς εκ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της τράπεζας συμμετέχει είτε με ποσοστό άνω του 5% στο μετοχικό κεφάλαιο ή ως μέλος στο ΔΣ άλλης εταιρίας που δραστηριοποιείται σε σχετική ή επηρεαζόμενη αγορά.

22. Επίσης, σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, οι στρατηγικές αποφάσεις της ΕΘΝΙΚΗ λαμβάνονται κυρίως από το ΔΣ και την εκτελεστική επιτροπή της τράπεζας και, στο μέτρο που απαιτείται εκ του νόμου ή του καταστατικού της, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της. Οι κκ. Μακρίδης και Μάκκας έχουν τα δικαιώματα που περιγράφονται στους ν.3723/2008 και 3864/2010 αντιστοίχως.

Β.1.4. Πιθανός έλεγχος επί της ΕΤΕ κατά την έννοια των διατάξεων για τον έλεγχο συγκεντρώσεων

Β.1.4.1. Δικαιώματα του ΤΧΣ στην ΕΘΝΙΚΗ

23. Κατά το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3959/2011, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο. Ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης.

24. Κατά την αξιολόγηση της απόκτησης ελέγχου (αποκλειστικού ή κοινού) σε μία επιχείρηση αξιολογείται γενικά εάν η αποκτώσα ή οι αποκτώσες επιχειρήσεις θα έχουν την δυνατότητα μετά τη συγκέντρωση να ελέγχουν τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της αποκτώμενης επιχείρησης. Κατά την ειδικότερη αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη παράγοντες, όπως το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου που αποκτάται και το είδος των δικαιωμάτων που μπορούν να ασκηθούν, η συμμετοχή στα διοικητικά όργανα (γ.σ. και δ.σ.) και οι δυνατότητες επιρροής που υφίστανται εντός αυτών, η δυνατότητα εκλογής και αλλαγής του διοικητικού συμβουλίου της αποκτώμενης, καθώς και δικαιώματα αρνησικυρίας για τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της εταιρίας (πχ. προϋπολογισμός, σημαντικές επενδύσεις, στρατηγικά επιχειρηματικά σχέδια-business plans). Η απόκτηση του ελέγχου δύναται να προκύπτει είτε de jure (πχ. από τις εκάστοτε ισχύουσες συμφωνίες μετόχων, τις καταστατικές προβλέψεις των εταιριών), είτε de facto (πχ. από την εν τοις πράγμασι άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου στις γενικές συνελεύσεις και τα διοικητικά συμβούλια των εταιριών κατά τη διάρκεια ενός σημαντικού χρονικού διαστήματος)[12].

---

[10] Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3723/2008.

[11] Από 11.6.2012, σύμφωνα με το Ν. 3864/2010.

[12] Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων (2008/C 95/01), σκ. 54 επ.

25. Εν προκειμένω, ως προς την δυνατότητα του ΤΧΣ να ασκεί καθοριστική επίδραση στην ΕΘΝΙΚΗ προβληματισμό προκαλούν τα ακόλουθα δικαιώματά του[13]:

i) Το γεγονός ότι το ΤΧΣ συμμετέχει με ποσοστό 84,39% στο μετοχικό κεφάλαιο της ΕΤΕ. Είναι, επομένως, ο πλειοψηφών μέτοχος της ΕΤΕ.

ii) Το γεγονός ότι σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου, το άρθρο 10 περίπτωση β) της παρ. 2 του ν.3864/2010 προβλέπει ότι: «*… ο εκπρόσωπος του Ταμείου στο Διοικητικό Συμβούλιο έχει: … β) το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του ΔΣ του πιστωτικού ιδρύματος: …ii) εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή των εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού – παθητικού, κλπ.)*». Προβλέπεται, επίσης, ότι το ΤΧΣ «*εξετάζει κατά πόσον τα πιστωτικά ιδρύματα προς τα οποία έχει χορηγήσει κεφαλαιακή ενίσχυση και επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 7α, υλοποιούν τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, διασφαλίζοντας και την επιχειρησιακή τους αυτονομία*»[14]. Παρόμοια προβλέπονται και στη Σύμβαση μεταξύ του ΤΧΣ και της ΕΤΕ[15] (στο εξής και «Σύμβαση ΤΧΣ-ΕΤΕ» (βλ. όρος […]).

iii) Το γεγονός ότι το ΤΧΣ έχει δικαιώματα έγκρισης επί του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του επιχειρησιακού σχεδίου, δεδομένου ότι τα εν λόγω σχέδια καθορίζουν τη διαχείριση της ΕΤΕ, προκειμένου να επιτευχθεί η διασφάλιση και ενίσχυση της φερεγγυότητάς της και, συνεπώς, είναι ενδεχόμενο τα δικαιώματα αυτά να παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού των δραστηριοτήτων της κατά την έννοια του αρ. 5 του ν.3959/2011. Ειδικότερα, η Σύμβαση ΤΧΣ-ΕΤΕ, αλλά και ο ν.3864/2010, ρητώς προβλέπουν ότι το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης υπόκειται στην έγκριση του ΤΧΣ[16]. Συναφώς, και το επιχειρησιακό σχέδιο υπόκειται ουσιαστικά στην έγκριση του ΤΧΣ, δεδομένου ότι το ΤΧΣ μπορεί να ζητήσει τροποποιήσεις επ' αυτού από την Εθνική υπό ορισμένες περιστάσεις, τις οποίες κατά το νόμο η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να αποδεχθεί[17].

26. Ωστόσο, τα ανωτέρω δικαιώματα θα πρέπει να αξιολογηθούν υπό το πρίσμα των ακόλουθων παραμέτρων, πάντοτε κατά την έννοια των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων:

27. **i)** Ως προβλέπεται ρητά, τόσο εκ του νόμου όσο και συμβατικά, τα δικαιώματα ψήφου του ΤΧΣ υπάγονται σε συγκεκριμένους περιορισμούς. Οι περιορισμοί αυτοί, σε επίπεδο γενικής συνέλευσης, σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου, αλλά και σε επίπεδο ορισμού διευθυντικών στελεχών, φαίνεται να διατηρούν την επιχειρηματική αυτονομία της ΕΤΕ.

---

[13] Υπενθυμίζεται ότι είναι αδιάφορο αν το ΤΧΣ πράγματι άσκησε τα ως άνω δικαιώματα ή αν σκοπεύει να την ασκήσει στο μέλλον, αρκεί ότι η δυνατότητα αυτή να είναι πραγματική: βλ. Γεν.ΔΕΕ (23.02.2006), Υπόθεση Τ-282/02, Cementbouw Handel & Industrie BV, σκ. 58, καθώς και Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση ο.π., σκ. 16.

[14] Αρ.2 παρ. 3 Ν.3864/2010.

[15] Βλ. την από 10.07.2013 Σύμβαση «Relationship Framework Agreement between the HFSF and the National Bank of Greece SA» ([…]).

[16] Αρ. 6 παρ.5 Ν.3864/2010 και όρος […] της Σύμβασης ΤΧΣ-ΕΤΕ. Επισημαίνεται ότι τα Σχέδια Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ και άλλων τραπεζών ζητήθηκαν από το ΤΧΣ (Αρ. πρωτ. […]) το οποίο διευκρίνισε ότι […].

[17] Αρ. 6 παρ. 3 του ν.3864/2010. Το εν λόγω επιχειρησιακό σχέδιο ομοίως δεν έχει τεθεί υπόψη της ΓΔΑ και ακολούθως οι ειδικές προβλέψεις του δε μπορούν να ληφθούν υπόψη για την παρούσα αξιολόγηση.

28. Ειδικότερα, σε επίπεδο γενικής συνέλευσης, η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ επί των ανωτέρω μετοχών υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρου 7α παράγραφος 1 του ν. 3864/2010. Επομένως, το ΤΧΣ ασκεί στη γενική συνέλευση το δικαίωμα ψήφου μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρίας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών, ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στο ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών». Επισημαίνεται ότι αντίστοιχος περιορισμός των δικαιωμάτων ψήφου προβλέπεται και στη Σύμβαση ΤΧΣ – ΕΤΕ[18]. Δεν προβλέπεται, κατά συνέπεια, δυνατότητα συμμετοχής του ΤΧΣ στις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης που τυχόν αφορούν λήψη αποφάσεων για στρατηγικά εμπορικά ζητήματα (προϋπολογισμό, επιχειρησιακό σχέδιο, επενδύσεις), καθώς και για εκλογή, αλλαγή ή διατήρηση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας[19].

29. Σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου, στα στρατηγικά εμπορικά ζητήματα της εταιρίας το ΤΧΣ δύναται καταρχήν να παρεμβαίνει σε περιορισμένο και μόνο βαθμό, δεδομένου ότι ρητώς προβλέπεται εκ του νόμου ότι το ΤΧΣ θα ασκεί τα δικαιώματά του σεβόμενο την επιχειρηματική αυτονομία του πιστωτικού ιδρύματος[20], και πάντως μόνο υπό την προϋπόθεση ότι το σχετικό ζήτημα περιλαμβάνεται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης, θίγει τους καταθέτες ή/και διακυβεύει τη ρευστότητα, την φερεγγυότητα και την εν γένει συνετή λειτουργία του ιδρύματος[21]. Περαιτέρω το σχετικό δικαίωμα περιορίζεται, καθώς στη Σύμβαση ΤΧΣ-ΕΤΕ, και κατ' αντιστοιχία με τα ρητώς προβλεπόμενα εκ του ν.3864/2010, προβλέπεται ότι η ΕΘΝΙΚΗ θα εξακολουθήσει να αποφασίζει ανεξάρτητα την εμπορική στρατηγική και πολιτική (περιλαμβανομένου του επιχειρηματικού σχεδίου και του προϋπολογισμού)[22], ότι οι αντιπρόσωποι του ΤΧΣ και το ΤΧΣ κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, άρα περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων αρνησικυρίας του ΤΧΣ, θα πρέπει να σέβονται την επιχειρηματική αυτονομία της ΕΤΕ[23], καθώς και ότι η συμμετοχή του ΤΧΣ και των αντιπροσώπων του στα όργανα της ΕΤΕ, η οποία αποφασίζει ανεξάρτητα, δεν μειώνει ή παρεμποδίζει την ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου[24].

30. Αναφορικά δε με το δικαίωμα του ΤΧΣ σχετικά με το διορισμό του Οικονομικού Διευθυντή (Chief Financial Officer)[25], και παρότι πρόκειται για σημαντικό διευθυντικό στέλεχος και συνεπώς, εν πρώτοις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως δικαίωμα αρνησικυρίας κρίσιμο για την

---

[18] Βλ. Άρθρο […] του Relationship Framework Agreement between the HFSF and the National Bank of Greece SA ([…]). Βλ. και απάντηση ΤΧΣ υπ' αρ. πρωτ. […], με παραπομπή στο Memorandum of Economic and Financial Policies του Δεκεμβρίου 2012 και του Μαΐου 2013.

[19] Σημειώνεται ωστόσο ότι σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 7α του ν. 3864/2010, οι ανωτέρω περιορισμοί αίρονται εφόσον διαπιστωθεί, με απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου του ΤΧΣ, ότι παραβιάζονται ουσιώδεις υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος οι οποίες προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης ή προάγουν την υλοποίηση αυτού.

[20] Βλ. άρθρο 10 παρ.2 (ε) του ν..3864/2010 και άρθρο 2 παρ.3 του ιδίου νόμου.

[21] Βλ. Αποφάσεις Ε.Α. 549/VI/2012, *Πειραιώς/Αγροτική*, κεφάλαιο Β.1.5, καθώς και 556/VI/2012, *ALPHA/Εμπορική*, κεφάλαιο Β.1.5 (με σχετικές παραπομπές σε σχετική νομοθεσία και νομολογία). Βλ. επίσης ενδεικτικά Case No IV/M.697 - Lockheed Martin / Loral Corporation, σκ.6-8.

[22] Βλ. όρο […]: «[…]».

[23] Όρος […]:[…]«[…]». Το ίδιο προβλέπεται και νομοθετικά (στο άρθρο 10 του ν.3864/2010).

[24] Όρος […]«[…]».

[25] Βλ. όρος […].

παροχή ελέγχου)[26], θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται μόνο για ένα διευθυντικό στέλεχος εκ των πολλών που στελεχώνουν την Εθνική, του οποίου το διορισμό ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ απλώς εγκρίνει, και ότι το δικαίωμα τούτο έγκρισης αυτοτελώς δε φαίνεται υπό τις παρούσες ιδιάζουσες περιστάσεις να δίδει δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής στην εμπορική πολιτική της γνωστοποιούσας. Εξάλλου, και κατ' αντιπαραβολή, η αντίστοιχη συμβατική ρύθμιση μεταξύ ΤΧΣ και ενός πιστωτικού ιδρύματος σε περίπτωση που η συμμετοχή ιδιωτών υπολείπεται του 10% προβλέπει ότι το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα διορισμού τόσο του Προέδρου όσο και του Διευθύνοντος Συμβούλου του ΔΣ, και οποιωνδήποτε άλλων εκτελεστικών μελών αυτού, ενώ έχει παράλληλα δικαίωμα διορισμού και παύσης του Chief Risk Officer (CRO), του Chief Operating Officer (COO), του Chief Internal Auditor (CIA), καθώς και έγκρισης των όρων και προϋποθέσεων υπό τις οποίες θα διορίζονται ο «Chairman of the Audit Committee» και ο «Chairman of the Risk Committee»[27]. Επομένως, ο περιορισμένος χαρακτήρας του δικαιώματος έγκρισης του διορισμού ενός συγκεκριμένου διευθυντικού στελέχους δεν φαίνεται να μπορεί να αποδώσει αυτοτελώς έλεγχο στο ΤΧΣ. Συνδέεται δε με την ανάγκη αποτελεσματικής εκτέλεσης από το ΤΧΣ των κατά το νόμο αρμοδιοτήτων εποπτείας του επί συγκεκριμένων ζητημάτων που αφορούν στην τράπεζα.

31. **ii)** Η ίδρυση του ΤΧΣ περιλήφθηκε στο από 26.05.2010 «Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα» όπου ρητώς προβλέπεται ότι στόχος του θα είναι «*η διαφύλαξη της φερεγγυότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα και κατά συνέπεια της δυνατότητάς του να στηρίξει την ελληνική οικονομία, παρέχοντας κεφάλαιο στις τράπεζες εφόσον χρειαστεί*»[28]. Αντιστοίχως στο ν.3864/2010 προβλέπεται ότι σκοπός του ΤΧΣ θα είναι η «*διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων […] και μέσω της κεφαλαιακής ενίσχυσης μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων που συστήνονται με το άρθρο 63Ε του ν.3601/2007*»[29] και ότι το ΤΧΣ θα επιτελεί το σκοπό του «*προς το σκοπό προστασίας του δημοσίου συμφέροντος*»[30].

32. Όπως προαναφέρθηκε, η Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον διαπιστώσει αδυναμία του πιστωτικού ιδρύματος να ανακάμψει και αδυναμία λήψης εναλλακτικών μέτρων για την αποτροπή κατάρρευσης του πιστωτικού ιδρύματος[31], τότε είτε υποχρεώνει το τραπεζικό ίδρυμα σε μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα[32] είτε συστήνει μεταβατικό

---

[26] Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση ο.π. σκ. 69.

[27] Βλ. σύμβαση πρότυπο «Relationship Framework Agreement between the HFSF and [BANK] (HFSF has full voting rights/ Private sector participation less than 10%)» διαθέσιμη στο http://www.hfsf.gr/files/rfa/RFA_%20HFSF%20full%20voting%20rights.pdf Βλ. Όρος 3.3 «*d) The HFSF Representatives in the Board will have the following rights:* […] *v. To approve the Bank's CFO, CRO, COO and CIA and their dismissal. vi. To approve the terms and criteria used for the appointment of the Chairman of Audit Committee and Chairman Risk Committee*».

[28] 26.05.2010 «Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα» διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2010/pdf/ocp61_el.pdf

βλ. παρ. 17-18. Αναφορικά με την συνταγματικότητα ή μη του εν λόγω Προγράμματος βλ. Απόφαση ΣτΕ 668/2012.

[29] Άρθρο 2 παρ. 1 ν.3864/2010.

[30] Άρθρο 2 παρ. 5 ν.3864/2010.

[31] Βλ. άρθρο 63Β παρ.3 του ν.3601/2007.

[32] Βλ. άρθρο 63Δ του ιδίου νόμου.

πιστωτικό ίδρυμα που τελεί υπό τον έλεγχο του ΤΧΣ[33] είτε υποδεικνύει στο πιστωτικό ίδρυμα την υποβολή αίτησης εξυγίανσης προς το ΤΧΣ[34]. Λόγοι λήψης των εν λόγω μέτρων είναι η ανάγκη διαφύλαξης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της συστημικής αστάθειας που θα προκαλούσε τυχόν κατάρρευση των τραπεζικών ιδρυμάτων[35].

33. Συνεπώς, η διαδικασία ενεργοποίησης του ΤΧΣ εφαρμόζεται ύστερα από απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδας και τα στοιχεία του πιστωτικού ιδρύματος στα οποία βασίζεται το αίτημα κεφαλαιακής ενίσχυσης υποβάλλονται και αξιολογούνται ομοίως από την Τράπεζα της Ελλάδος[36]. Ο ρόλος του ΤΧΣ στο συγκεκριμένο αυτό θέμα είναι πολύ περιορισμένος, με εξαίρεση τη νομοθετική πρόβλεψη ότι η στρατηγική του ΤΧΣ συνολικά αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ του ίδιου, του Υπουργείου Οικονομικών και της ΤτΕ και συνεπώς το ΤΧΣ έχει, θεωρητικά τουλάχιστον, τη δυνατότητα να τοποθετηθεί επί των αποδεκτών της κεφαλαιακής ενίσχυσης που αποτελούν εξ αντικειμένου βασικό σημείο της στρατηγικής του[37]. Το ΤΧΣ πάντως επισημαίνει σχετικά ότι «*η επιλογή του (εκάστοτε) πιστωτικού ιδρύματος το οποίο δύναται να τύχει κεφαλαιακής ενίσχυσης γίνεται μόνο από την εποπτική αρχή, δηλαδή την Τράπεζα της Ελλάδος χωρίς την κρίση του Ταμείου*»[38] και ότι «*η συμμετοχή του ΤΧΣ στις Τράπεζες δεν αποτελεί επιχειρηματική απόφαση, ούτε εμπεριέχει κριτήρια ιδιώτη επενδυτή, αλλά αποτελεί δέσμια αρμοδιότητα δηλαδή συγκεκριμένη νομική υποχρέωση»*[39]. Συναφώς, κατά την αξιολόγηση της προσωρινής ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο του ελέγχου κρατικών ενισχύσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεχθεί ότι «*οι περιστάσεις υπό τις οποίες μπορεί να χορηγήσει στήριξη προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καθορίζονται επακριβώς και περιορίζονται από την ελληνική νομοθεσία*»[40].

34. Εξάλλου, η ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας, όχι μόνο της ΕΤΕ, αλλά και όλων των ελληνικών τραπεζών μέσω του ΤΧΣ, αξιολογείται ως προς τη συμβατότητά της με την εσωτερική αγορά ως κρατική ενίσχυση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[41]. Ειδικότερα, η νομική βάση για την αξιολόγηση της κεφαλαιακής ενίσχυσης είναι το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β΄ της ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά όταν χορηγούνται *«για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους*»[42]. Η Επιτροπή κατ' αρχήν θεωρεί ότι πληρούνται οι απαιτήσεις για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β΄ της ΣΛΕΕ,

---

[33] Βλ. άρθρο 63Ε του ιδίου νόμου.

[34] Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν.3864/2010.

[35] Βλ. ιδίως άρθρο 63Β παρ.2 του ν. 3601/2007.

[36] Άρθρο 6 ν.3864/2010.

[37] Άρθρο 2 παρ. 5 ν. 3864/2010.

[38] Αρ. πρωτ. […]

[39] Αρ. πρωτ. […]

[40] Ενδεικτικά Επ. Εφημ. 359/18 21.11.2012 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34824 (2012/C) (ex2012/NN) – Ανακεφαλαιοποίηση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας παρ. 49.

[41] Επ. Εφημ. 2012/C 359/18 21.11.2012 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34824 (2012/C) (ex2012/NN) – Ανακεφαλαιοποίηση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας,

[42] Ανωτέρω απόφαση επί της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σελ. 19, ομοίως και Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34825 (2012/C) (ex 2012/NN) Ανακεφαλαιοποίηση της EFG Eurobank από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας Επ. Εφημ. 2012/C 359/21.11.2012, σελ. 32

δεδομένου ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές δέχονται πίεση, και επιβεβαίωσε την άποψη αυτή αποφασίζοντας τον Δεκέμβριο του 2011 την παράτασης της ισχύος μετά την 31η Δεκεμβρίου 2011 των ανακοινώσεων περί τραπεζικού τομέα, ανακεφαλαιοποίησης και απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων και της ανακοίνωσης περί αναδιάρθρωσης[43]. Όσον αφορά την ελληνική οικονομία, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι *«εγκρίνοντας διαδοχικά τα ελληνικά καθεστώτα στήριξης για τα πιστωτικά ιδρύματα αναγνώρισε ότι υπάρχει κίνδυνος σοβαρής διαταραχής της ελληνικής οικονομίας και ότι η κρατική στήριξη των τραπεζών αποτελεί το κατάλληλο μέσο για την αντιμετώπιση της εν λόγω διαταραχής»*. Επισημαίνεται ότι στην ως άνω αξιολόγηση περιλαμβάνεται και το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης εκάστου πιστωτικού ιδρύματος.

35. Ειδικότερα, σύμφωνα με το ν. 3864/2010, το πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο έχει χορηγηθεί ενίσχυση της κεφαλαιακής του επάρκειας οφείλει να εκπονήσει λεπτομερές σχέδιο αναδιάρθρωσης ή να τροποποιήσει σχέδιο που έχει ήδη υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το οποίο εγκρίνεται από το ΤΧΣ και στη συνέχεια υποβάλλεται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του Υπουργείου Οικονομικών[44]. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε σειρά σχετικών ανακοινώσεων προβλέπει ρητώς ότι για την ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης χρηματοπιστωτικών οργανισμών απαιτείται η κατάθεση σχεδίου αναδιάρθρωσης, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει εμπεριστατωμένη διάγνωση των προβλημάτων της τράπεζας *«για να επιβεβαιωθεί ή να αποκατασταθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των μεμονωμένων τραπεζών χωρίς εξάρτηση από κρατική στήριξη»*[45]. Όπως προαναφέρθηκε, τα Σχέδια Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ, αλλά και των άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων δεν έχουν τεθεί υπόψη της ΓΔΑ διότι κατά δήλωση του ΤΧΣ *«εκπονήθηκαν σε μορφή σχεδίου και δεν αξιολογήθηκαν επίσημα από την αρμόδια αρχή»*, ενώ όταν ολοκληρωθούν θα υποβληθούν προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή[46].

36. Ανεξαρτήτως όμως του ειδικότερου περιεχομένου του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης εκ των σχετικών νομοθετικών και συμβατικών προβλέψεων, διαπιστώνεται ότι το Σχέδιο αυτό είναι αναπόσπαστο κομμάτι και προϋπόθεση της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, διαδικασία διεξαγόμενη προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος και υπαγόμενη στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς την αξιολόγηση της συμβατότητάς της με την ενιαία αγορά στο πλαίσιο της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων.

37. Το επιχειρησιακό σχέδιο της ΕΤΕ, υπό το ιδιόμορφο καθεστώς που αυτό συντάσσεται κατ' εφαρμογή του αρ. 6 ν. 3864/2010, διαφέρει ως προς τη φύση και τους σκοπούς του από το επιχειρησιακό σχέδιο μίας οιασδήποτε εταιρείας, διότι αποτελεί ουσιώδες στάδιο της ως άνω διαδικασίας ανακεφαλοποίησης, συντάσσεται άπαξ και συνοδεύει το αίτημα του πιστωτικού

---

[43] Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Ιανουαρίου 2012, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών εντός του πλαισίου της χρηματοπιστωτικής κρίσης, Επ. Εφημ. 2011 C 356/02.

[44] Αρ. 6 παρ. 5 ν.3864/2010.

[45] Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης («Η τραπεζική ανακοίνωση 2008») Επ. Εφημ. C 270 της 25/10/2008 008 παρ. 35. Βλ. και Ανακοίνωση της Επιτροπής περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων («Η ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης») Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 195 της 19/08/2009 σ. 9-20, παρ.4 και 7.

[46] Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ και άλλων τραπεζών ζητήθηκε από το ΤΧΣ (αρ. πρωτ. […]), το οποίο απάντησε ως ανωτέρω (αρ. πρωτ. […]).

ιδρύματος για κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ. Πράγματι, όπως προκύπτει από την από 24.05.2012 επιστολή της ΕΤΕ προς το ΤΧΣ με αίτημα κεφαλαιακής ενίσχυσης βάσει του άρθρου 6 παρ. 2 ν. 3864/2010, κατόπιν υπόδειξης της Τράπεζας της Ελλάδος, το σχετικό αίτημα συνοδεύεται από τριετές επιχειρηματικό σχέδιο το οποίο υπεβλήθη στην Τράπεζα της Ελλάδος και κρίθηκε ως βιώσιμο και αξιόπιστο από αυτήν[47]. Στο εν λόγω σχέδιο στοιχειοθετείται το ύψος της αναγκαίας κεφαλαιακής ενίσχυσης και περιγράφονται τα μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει η ΕΤΕ, ώστε να επιτευχθεί η διασφάλιση και ενίσχυση της φερεγγυότητάς της.

38. Βάσει των ανωτέρω, τα ειδικότερα δικαιώματα του ΤΧΣ περί έγκρισης του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και τροποποίησης του επιχειρησιακού σχεδίου, δεν συνιστούν άσκηση ελέγχου κατά την έννοια των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων και, ως εκ τούτου, δεν λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση αυτού, στο βαθμό που δεν συνιστούν άσκηση δικαιωμάτων του ΤΧΣ ως μετόχου των πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά εντάσσονται στην ανωτέρω ειδική διαδικασία[48].

39. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, κατ' εξαίρεση, και υπό τις παρούσες ιδιάζουσες περιστάσεις, η πλειοψηφική συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της ΕΤΕ δεν επαρκεί αυτοτελώς για την διαπίστωση ελέγχου αυτού επί της ΕΤΕ, κατά την έννοια πάντοτε των κανόνων περί ελέγχου συγκεντρώσεων, ενόψει αφενός των περιορισμών στα δικαιώματα ψήφου του ΤΧΣ, και αφετέρου της διατήρησης της αυτονομίας της εν λόγω τράπεζας, όπως τα ανωτέρω αποτυπώνονται στο ν.3864/2010 και στη Σύμβαση μεταξύ του ΤΧΣ και της ΕΤΕ. Τα δε επιμέρους δικαιώματα του ΤΧΣ ειδικώς επί του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του επιχειρησιακού σχεδίου, δεν συνιστούν έλεγχο επί της ΕΘΝΙΚΗΣ, στο βαθμό που δεν ασκούνται από το ΤΧΣ με τη συνήθη ιδιότητα του μετόχου και, σε κάθε περίπτωση, αξιολογούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων.

40. Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι το ΤΧΣ είναι υποχρεωμένο νομοθετικά να διαθέσει τις μετοχές που απέκτησε εντός πενταετίας από την συμμετοχή του στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, και μάλιστα σε επιχείρηση που δεν ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από το κράτος λαμβάνοντας υπόψη και την τήρηση των όρων ανταγωνισμού στο χρηματοπιστωτικό τομέα[49].

41. Περαιτέρω, το ΤΧΣ προτίθεται – παρά την περιορισμένη δυνατότητα παρέμβασής του στην εμπορική αυτονομία των τραπεζών (στις οποίες η ιδιωτική συμμετοχή υπερβαίνει το 10%) κατά τα προεκτεθέντα – για το χρονικό διάστημα που θα μετέχει ως πλειοψηφών μέτοχος τόσο στην ΕΤΕ, όσο και στις υπόλοιπες τράπεζες, να αναλάβει υποχρεώσεις ώστε να διασφαλιστεί η μη δυνατότητα διάχυσης εμπιστευτικών πληροφοριών και συντονισμού μεταξύ των τραπεζών[50]. Πράγματι, και ανεξαρτήτως του καθεστώτος ελέγχου των επιμέρους πιστωτικών ιδρυμάτων κατά την έννοια των διατάξεων για τις συγκεντρώσεις, η κατά τα ανωτέρω πλειοψηφική συμμετοχή του ΤΧΣ και ο ορισμός αντιπροσώπου σε έκαστο εξ αυτών εγείρει ανησυχίες από απόψεως ανταγωνισμού (ιδίως υπό το πρίσμα των άρθρων 1 του ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ) και επιβάλει

---

[47] Αρ. πρωτ. […].

[48] Πρβλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση ο.π. σκ. 53, βλ. και Απόφαση Ε.Α. 549/VI/2012, *Πειραιώς/Αγροτική*, κεφάλαιο Β.1.5. Πρβλ. επίσης Απόφαση της Ευρ. Επιτροπής Μ.493 – Tractabel-Distrigaz (II) σκ. 11.

[49] Βλ. άρθρο 8 του ν.3864/2010. Κατά την εκτίμηση αυτή, το ΤΧΣ δύναται να λάβει υπόψη και τις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών και αφορούν τον τραπεζικό τομέα. Σε κάθε περίπτωση, η τήρηση των όρων ανταγωνισμού θα αποτελέσει αντικείμενο και της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά τις κείμενες διατάξεις.

[50] Βλ. έγγραφο «Information Barriers Policy» αρ. πρωτ. […] και σχετικό επισυναπτόμενο.

τη θεσμοθέτηση επαρκούς πλαισίου εσωτερικής εταιρικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ΤΧΣ, ώστε να διασφαλίζεται ο έλεγχος/περιορισμός της διάχυσης ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών των πιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω του ΤΧΣ ή των εκπροσώπων αυτού, και να αποφεύγεται έτσι το ενδεχόμενο συντονισμού της επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων όπου το ΤΧΣ συμμετέχει με πλειοψηφική μετοχική συμμετοχή.

42. Σε κάθε περίπτωση, στην υπόθεση ότι θα λάμβανε χώρα ολική «κατάρρευση» των τραπεζικών ιδρυμάτων (π.χ. δια της ανάκλησης αδείας τους και της θέσεως τους σε εκκαθάριση), τούτο πλην της διαταράξεως της συνολικής χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (στην Ελλάδα αλλά και σε σημαντικό ίσως μέρος της ευρωζώνης), θα συνεπαγόταν και επιδείνωση των συνθηκών ανταγωνισμού σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση. Και τούτο, διότι για σημαντικό χρονικό διάστημα, η μόνη τράπεζα ή τράπεζες που θα υπήρχαν θα ήταν κρατικές, με αποτέλεσμα ο καταναλωτής να μην μπορεί να προσδοκά καλύτερους όρους ή τιμές που δύναται να επιφέρει η αποτελεσματική λειτουργία της ελεύθερης αγοράς και των κανόνων ανταγωνισμού.

43. Σημειωτέον ότι η ως άνω αξιολόγηση ισχύει αποκλειστικά με βάση την ισχύουσα σχέση μεταξύ ΕΤΕ και ΤΧΣ. Το ενδεχόμενο αλλαγής αυτής προβλέπεται ήδη από το ν.3864/2010 και τη Σύμβαση ΤΧΣ-ΕΤΕ, αφού σε περίπτωση που το ΤΧΣ αποφασίσει ότι παραβιάζονται ουσιώδεις υποχρεώσεις της Εθνικής οι οποίες προβλέπονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή προάγουν την υλοποίηση του, τότε τα δικαιώματα ψήφου του ΤΧΣ τρέπονται σε απεριόριστα και εφαρμόζεται αυτόματα η Σύμβαση που διέπει τις σχέσεις του ΤΧΣ με πιστωτικά ιδρύματα όπου η συμμετοχή των ιδιωτών υπολείπεται του 10%, χωρίς την ανάγκη υπογραφή νέας σύμβασης πλαίσιο[51]. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση αυτή, ρητώς προβλέπονται για το ΤΧΣ απεριόριστα δικαιώματα ψήφου[52] και διορισμού των μελών του ΔΣ[53], περιλαμβανομένου του Προέδρου και του Δ/νοντος Συμβούλου. Η ως άνω τροπή των δικαιωμάτων ψήφου και η τυχόν εφαρμογή νέας σύμβασης, αλλά και οποιαδήποτε άλλη αλλαγή νομοθετική, συμβατική ή de facto επηρεάζουσα τη σχέση ΕΤΕ και ΤΧΣ, και ιδιαίτερα το καθεστώς ελέγχου επί της ΕΤΕ, θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού με βάση τις νέες αυτές περιστάσεις.

Β.1.4.2. Ζητήματα σχετικά με τη φύση του ΤΧΣ και την εν γένει υπαγωγή του στους κανόνες ανταγωνισμού

44. Επισημαίνεται ότι – στο πλαίσιο της έρευνας – το ΤΧΣ υποστήριξε ότι οι δραστηριότητές του εκφεύγουν, στο σύνολό τους, της εφαρμογής του ν.3959/2011, καθώς και των άρθρων 101 – 102 ΣΛΕΕ[54]. Και τούτο, πρωτίστως διότι το ΤΧΣ δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως «επιχείρηση» για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού.

45. Λαμβανομένης υπόψη της αξιολόγησης υπό Β.1.4.1 ανωτέρω, παρέλκει η ενδελεχής εξέταση του εν λόγω ισχυρισμού. Και τούτο, διότι το ΤΧΣ δεν ασκεί «έλεγχο» επί της ΕΤΕ κατά την έννοια των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων και δεν αποτελεί «συμμετέχουσα επιχείρηση» για τους σκοπούς της παρούσας γνωστοποίησης. Ωστόσο, και στο βαθμό που ο προβαλλόμενος

---

[51] Βλ. Αρ. 7^{α} παρ. Ν.3864/2010 και όρος […] της Σύμβασης ΤΧΣ-ΕΤΕ.

[52] Όρος […] της Σύμβασης ΤΧΣ-ΕΤΕ *:* […].

[53] Όρος […] της Σύμβασης ΤΧΣ-ΕΤΕ : […]

[54] Βλ. σχετικά υπόμνημα ΤΧΣ υπ' αρ. πρωτ. […] «*Το γεγονός ότι το ΤΧΣ δεν συνιστά επιχείρηση κατά την ως άνω έννοια, συνεπάγεται ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 101-102 ΣΛΕΕ και 1-2 του Ν.3959/2011, ούτε στο πεδίο εφαρμογής των περί ελέγχου συγκεντρώσεων διατάξεων*», βλ. και επιστολή ΤΧΣ υπ' αρ. πρωτ. […].

αυτός ισχυρισμός αφορά (έστω και εμμέσως) στην εφαρμογή των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων στην υπό κρίση υπόθεση, λεκτέα είναι τα ακόλουθα:

46. Συνοπτικά, ο ισχυρισμός περί πλήρους εξαίρεσης του ΤΧΣ από τους κανόνες του ανταγωνισμού (συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων) δεν μπορεί να γίνει δεκτός για τους ακόλουθους, μεταξύ άλλων, λόγους:

47. Πρώτον, το ΤΧΣ ασκεί εν προκειμένω οικονομική δραστηριότητα και διαθέτει αποφασιστική αυτονομία ως προς τον καθορισμό της συμπεριφοράς του στην αγορά, ώστε να θεωρηθεί «επιχείρηση» κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού. Το γεγονός ότι μπορεί να δρα προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος εν γένει (όπως, άλλωστε, και πολλές άλλες δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας) δεν αναιρεί την οικονομική διάσταση των δραστηριοτήτων του, ούτε και τη συμμετοχή/ανάμιξή του στη λειτουργία του τραπεζικού τομέα κατά τρόπο αυτόνομο. Ενδέχεται, βεβαίως, το ίδιο το γεγονός αυτό να επηρεάζει εντέλει την ουσιαστική αξιολόγηση των ενεργειών του ΤΧΣ από απόψεως δικαίου του ανταγωνισμού, χωρίς ωστόσο τούτο να συνεπάγεται την εκ των προτέρων και πλήρη εξαίρεση του ΤΧΣ από το δίκαιο του ανταγωνισμού, όπως αβασίμως προβάλλεται από αυτό.

48. Ειδικότερα, ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του[55]. Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική, με αποτέλεσμα, το αποφασιστικό κριτήριο να είναι η οικονομική, και όχι η νομική της αυτοτέλεια ή/και ο ειδικός νομικός χαρακτηρισμός της. Με άλλα λόγια, επιχείρηση είναι κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα και διαθέτει αποφασιστική αυτονομία ως προς τον καθορισμό της συμπεριφοράς της στην αγορά, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή για οργανωμένο σύνολο προσώπων και παραγωγικών μέσων χωρίς συγκεκριμένη νομική προσωπικότητα[56]. Στο πλαίσιο αυτό, πράγματι η απλή κατοχή μετοχών, έστω και πλειοψηφικών, σε μία άλλη επιχείρηση δεν συνεπάγεται και αυτομάτως ότι ο κάτοχος των μετοχών είναι «επιχείρηση» κατά την έννοια του δικαίου ανταγωνισμού. Ωστόσο, γίνεται δεκτό ότι *«ένα νομικό πρόσωπο που, μέσω της πλειοψηφικής συμμετοχής του σε εταιρία, αναμειγνύεται ευθέως ή εμμέσως στη διαχείριση της εν λόγω εταιρίας θεωρείται ότι μετέχει στην οικονομική δραστηριότητα της ελεγχομένης επιχειρήσεως. Πρέπει, επομένως, να χαρακτηριστεί και το ίδιο το νομικό πρόσωπο επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ»*[57].

49. Επομένως, κρίσιμο στοιχείο για την ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας είναι η ανάμιξη στη διαχείριση, χωρίς να είναι απαραίτητη και η διαπίστωση «ελέγχου», χωρίς δηλαδή αυτή η οικονομική δραστηριότητα να φτάνει πάντοτε και μέχρι του σημείου της δυνατότητας άσκησης καθοριστικής επίδρασης επί της επιχείρησης. Στην προκειμένη περίπτωση, έναντι της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων το ΤΧΣ απέκτησε την πλειοψηφία των

---

[55] Whish R., Bailey D., Competition Law, Oxford University Press, 7th ed., p. 83-89, Κοτσίρης Λ., *Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Θεμιτού*, Εκδ. Σάκκουλα, 4η έκδ., σελ. 407. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το ΔΕΕ, βλ. C-55/96, *Job Centre II*, Συλλ. 1997, σελ. I-7119, σκ.21, C-180-184/98, *Pavlov κλπ*, Συλλ. 2000, σελ. I-6451, σκ.74,C-41/90, *Hofner & Elser v Macrotron GmbH*, Συλλ. 1991, σ. I-1979, σκ. 21. Ως «*οικονομική δραστηριότητα*» νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (C-118/85, C-35/96).

[56] Αθανασίου Λ. σε συλλογή *Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 192, με παραπομπή σε σχετική βιβλιογραφία.

[57] Βλ. ενδεικτικά Γεν.ΔΕΕ υπόθεση C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA, σκ. 111 – 113.

μετοχών σε σειρά πιστωτικών ιδρυμάτων και το 100% των μετοχών των μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων του αρ. 63Ε του ν.3601/2007. Επομένως το ΤΧΣ, από την απόκτηση του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος «Νέα Proton Bank» το 2011, αποτελεί τον μοναδικό ελέγχοντα μέτοχο της εταιρίας PROTON (ασκώντας προφανώς και οικονομική δραστηριότητα). Παράλληλα, στα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα (και εν προκειμένω στην ΕΤΕ), το ΤΧΣ αναμειγνύεται στην οικονομική τους δραστηριότητα, μέσω των δικαιωμάτων που του δίδει ο νόμος και οι επιμέρους συμβάσεις του με τα πιστωτικά ιδρύματα: για παράδειγμα, οι εκπρόσωποι του ΤΧΣ συμμετέχουν στα Διοικητικά Συμβούλια των τραπεζών και έχουν τη δυνατότητα να τα αξιολογούν και να προτείνουν βελτιώσεις, το ΤΧΣ συμβάλει στην κατάρτιση του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, του επιχειρησιακού σχεδίου, του διορισμού των όποιων διευθυντικών στελεχών. Η ανάμιξη αυτή στη διαχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων συνέχεται αναμφίβολα με την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας εν ευρεία εννοία (ανεξαρτήτως του εάν η συγκεκριμένη αυτή διαχειριστική ανάμιξη είναι ικανή ή/και επαρκής για να προσδώσει «έλεγχο» του ΤΧΣ επί των εν λόγω ιδρυμάτων κατά την έννοια των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων – βλ. ενότητα Β.1.4.1 ανωτέρω). Συνεπώς, μέσω της ανάμιξής του στην αποκτώσα ΕΤΕ, το ΤΧΣ ασκεί οικονομική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, αποτελεί «επιχείρηση» που υπάγεται στους κανόνες του ανταγωνισμού (συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων).

50. Σε κάθε περίπτωση, υπενθυμίζεται ότι συγκέντρωση υπάρχει και όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου από *«...β) την απόκτηση από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση ...ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μίας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων»*[58]. Έλεγχος μπορεί να αποκτηθεί συνεπώς και από πρόσωπο, στις περιπτώσεις που το πρόσωπο αυτό ελέγχει ήδη (μόνο του ή από κοινού) τουλάχιστον μία άλλη επιχείρηση. Ο όρος «πρόσωπο», στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνει πρόσωπα δημόσιου[59] και ιδιωτικού δικαίου. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι το ΤΧΣ δε συνιστά «επιχείρηση» κατά τα προεκτεθέντα, συνιστά τουλάχιστον «πρόσωπο» που ελέγχει ήδη μια άλλη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 5 του ν. 3959/2011, ήτοι την «Νέα Proton Bank».

51. Δεύτερον, μία τέτοια εξαίρεση από το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν προβλέπεται ούτε στον ιδρυτικό νόμο του ΤΧΣ, ούτε σε άλλη νομοθετική διάταξη. Τουναντίον, είναι προφανώς αντίθετη με το σκοπό του νομοθέτη ο οποίος στον ιδρυτικό νόμο του ΤΧΣ προέβλεψε ότι το ΤΧΣ θα πρέπει κατά την άσκηση των καθηκόντων του «*να μην εμποδίζει ούτε να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα*»[60]. Συνεπώς, εκ του ιδρυτικού του νόμου, το ΤΧΣ υπόκειται στους κανόνες ανταγωνισμού, οι οποίοι αποτυπώνονται κατ’ εξοχήν στο ν.3959/2011, καθώς και στα άρθρα 101-102 ΣΛΕΕ. Σημειωτέον ότι το σκοπό αυτό εξυπηρετεί ακριβώς και το σχέδιο

---

[58] Αρ. 5 παρ. 2 του ν.3959/2011.

[59] Περιλαμβανομένου του ίδιου του κράτους, π.χ. υπόθεση IV/M.157 — Air France/Sabena της 5ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με το βελγικό κράτος, M.1745, EADS, σκ.1-12 (όπου η απόκτηση κοινού ελέγχου από κρατική οντότητα στην δημιουργούμενη κοινή επιχείρηση θεωρήθηκε ότι αποτελούσε συγκέντρωση, η δε συγκεκριμένη κρατική οντότητα θεωρήθηκε επιχείρηση για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού), M.511, TEXACO/NORSK HYDRO, σκ.1-5. Για παράδειγμα, στην έννοια του «προσώπου» της αντίστοιχης διάταξης του Κανονισμού 139/2004 αυτής εντάχθηκε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σκοπός του οποίου ήταν να ανασυγκροτήσει τις επιχειρήσεις που ανήκαν στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά τρόπο που θα τις καθιστούσε ανταγωνιστικές και να προχωρήσει σε ιδιωτικοποίησή τους: βλ. υπόθεση IV/M.308 - Kali+Salz/MdK/Treuhand, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 186 της 21/07/1994, σ. 0038 – 0056.

[60] Αρ. 2 παρ. 1 του ν.3864/2010.

κανονισμού εσωτερικής πολιτικής του ΤΧΣ ειδικώς για την συμμόρφωσή του με τα άρθρα 1 και 2 του ν. 3959/2011 και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, επί του οποίου μάλιστα ζητήθηκαν τα σχόλια της Επιτροπής Ανταγωνισμού[61]. Συναφής και η σχετική επισήμανση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο εξέτασης της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω του ΤΧΣ υπό το πρίσμα της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, η οποία έχει εξαρχής επισημάνει τον κίνδυνο παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού, ιδίως ενόψει της έλλειψης κανόνων εσωτερικής διακυβέρνησης και μηχανισμών σε επίπεδο ΤΧΣ που να αποτρέπουν το συντονισμό των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων[62].

Β.1.5. Κύκλος Εργασιών

52. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, ο υπολογισθείς κατ' άρθ. 10 του ν. 3959/2011 κύκλος εργασιών για τη χρήση 2012 του Ομίλου της ΕΘΝΙΚΗ ανήλθε, στην Ελλάδα, σε […] ευρώ, ο κοινοτικός σε **€** […]**,** ενώ ο αντίστοιχος παγκόσμιος κύκλος εργασιών ανήλθε σε […] ευρώ.

Β.1.6. Συμμετοχές της ΕΘΝΙΚΗ σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα

53. Σύμφωνα με την απαντητική επιστολή της ΕΘΝΙΚΗ, οι άμεσες και έμμεσες συμμετοχές της σε άλλα ημεδαπά πιστωτικά ιδρύματα κατά την 26.7.2013 είχαν ως ακολούθως:

Τράπεζα	**% Συμμετοχής την 26.7.2013**
[…]	[…]
[…]	[…]
[…]	[…]
[…]	[…]
Τράπεζα σε αναστολή λειτουργίας	**% Συμμετοχής την 26.7.2013**
[…]	[…]
[…]	[…]

Β.2. ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε.

[61] Βλ. υπ' αρ. πρωτ. […] και σχετικό επισυναπτόμενο «Information Barriers Policy». Ο εν λόγω εσωτερικός κανονισμός (συνταχθείς στα αγγλικά) ρητώς προβλέπει ότι «*The below provisions of this section aim at setting and implementing, within the HFSF, the necessary mechanisms ensuring compliance with the requirements of Law 3959/2011, in particular ensuring that distortions of competition, as provided for under Articles 1-2 of Law 3959/2011 and 101-102 TFEU, are indeed avoided through the HFSF's participation in the supported Banks in which the HFSF holds a stake*»

[62] Ενδεικτικά Επ. Εφημ. 359/18 21.11.2012 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34824 (2012/C) (ex2012/NN) – Ανακεφαλαιοποίηση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας παρ. 63 «*the Commission has doubts at this stage whether the current corporate governance framework can limit public interference and avoid coordination (coordination due to the high amounts of State aid provided by the HFSF which thus becomes a shareholder in several banks which may inter alia lean to an infringement of the EU rules in mergers and antitrust*)". Βλ. και παρ. 74 «*The Commission notes that the HFSF has already appointed its representatives in all of the four banks which have received a bridge recapitalisation. The HFSF representatives are different for each bank and the HFSF does not yet have control in the four banks. Nevertheless, the Commission notes that there are no rules in place that prevent the HFSF from carrying out coordination between them. Moreover, adequate safeguards should be in place to ensure that commercially sensitive information is not shared between those undertakings which could lead to distortions of competition. In order to monitor the bank closely, it seems appropriate that the Commission should be able to rely on a monitoring trustee which would be physically present in the bank. The same monitoring trustee might have in its mandate to observe any detrimental changes in the bank's commercial practices, such mispricing, carrying out lending that is not business-oriented or offering unsustainable interest rates on deposits*».

54. Η Τράπεζα PROBANK, με τον διακριτικό τίτλο «PROBANK» ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2001 με έδρα το Δήμο Αθηναίων. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, η PROBANK, μέχρι την ανάκληση της άδειας της, δραστηριοποιείτο κυρίως στον τομέα παροχής υπηρεσιών λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής, και ειδικότερα στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών προς ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, η PROBANK δραστηριοποιείτο, άμεσα ή μέσω θυγατρικών της, στις κάτωθι αγορές:

- Λιανική τραπεζική
- Επιχειρηματική τραπεζική (κυρίως ατομικών και μικρομεσαίων)
- Κάρτες πληρωμών
- Χρηματοδοτικής και Λειτουργικής μίσθωσης (leasing),
- Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων,
- Διαχείριση των αμοιβαίων κεφαλαίων,
- Ασφαλιστική διαμεσολάβηση,
- Παροχή χρηματιστηριακών υπηρεσιών.

55. Σύμφωνα με το έντυπο Γνωστοποίησης, η PROBANK, μέχρι την ανάκληση της άδειας της, δραστηριοποιείτο μόνο στην Ελλάδα, μέσω δικτύου […] καταστημάτων και […] Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ATM). Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, κατά το 2012 ο Όμιλος απασχολούσε 1.047 άτομα[63].

Β.2.1. Συμμετοχές PROBANK σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα

56. Σύμφωνα με την υπ’ αρ. πρωτ. απαντητική επιστολή της ΕΘΝΙΚΗ, η PROBANK κατείχε την 26.07.2013, […] μετοχές της […] στο χαρτοφυλάκιο της (ήτοι λιγότερο του 0,001% του μετοχικού κεφαλαίου της τελευταίας), οι οποίες σύμφωνα με τη Σύμβαση Μεταβίβασης (ειδικότερα στοιχεία θ. και η. του Παραρτήματος αυτής) και της υπ’αρ. 12/1/26.07.2013 απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ, μεταβιβάστηκαν στην ΕΘΝΙΚΗ.

Β.2.2 Θυγατρικές PROBANK

57. Σύμφωνα με το κείμενο της γνωστοποίησης, η PROBANK συμμετείχε άμεσα και έμμεσα στις ακόλουθες εταιρίες, ο έλεγχος επί των οποίων μεταβιβάζεται στη γνωστοποιούσα:

Β.2.2.1. PROBANK Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.

58. Η εν λόγω εταιρία δραστηριοποιείται στην αγορά των χρηματοδοτικών και λειτουργικών μισθώσεων καθώς και στην αγορά της μακροχρόνιας μίσθωσης επιβατικών αυτοκινήτων. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, η PROBANK συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της ανωτέρω εταιρίας σε ποσοστό […]%, μετοχές που ήδη, δυνάμει της από 26.7.2013 Σύμβασης, μεταβιβάστηκαν στην Εθνική. Ο κύκλος εργασιών της για τα έτη 2009-2012 ήταν:

Κύκλος εργασιών (ευρώ)	2009	2010	2011	2012
Χρηματοδοτικές Μισθώσεις	[…]	[…]	[…]	[…]
Λειτουργικές Μισθώσεις	[…]	[…]	[…]	[…]

Β.2.2.1. PROBANK Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.

[63] Βλ. http://www.hba.gr/Index.asp?Menu=4

59. Η Εταιρεία δραστηριοποιείται στην αγορά ασφαλιστικής διαμεσολάβησης, σε συνεργασία με Ελληνικές και Διεθνείς ασφαλιστικές εταιρίες με κύριο στόχο τον σχεδιασμό και την προώθηση Τραπεζοασφαλιστικών Υπηρεσιών μέσω του Δικτύου Καταστημάτων της PROBANK, για την εξυπηρέτηση των ασφαλιστικών αναγκών των πελατών της και των Εταιρειών του Ομίλου. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, η PROBANK συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της ανωτέρω εταιρίας σε ποσοστό […]%, μετοχές που ήδη, δυνάμει της από 26.7.2013 Σύμβασης, μεταβιβάστηκαν στην Εθνική. Ο κύκλος εργασιών της για τα έτη 2009-2012 ήταν:

Κύκλος εργασιών (σε ευρώ)	2009	2010	2011	2012
Ασφάλιση	[…]	[…]	[…]	[…]

Β.2.2.3. PROBANK Α.Ε.Δ.Α.Κ. Α.Ε.

60. Η εν λόγω εταιρία δραστηριοποιείται στην αγορά διαχείρισης, ανάπτυξης και διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων. Πιο συγκεκριμένα, η Εταιρία διαχειρίζεται τέσσερα Αμοιβαία Κεφάλαια, εκ των οποίων:

- τα αμοιβαία PROBANK ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ, PROBANK ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ και PROBANK ΕΛΛΑΣ ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, αναπτύσσονται από την ίδια και διατίθενται μέσω του δικτύου Καταστημάτων της Τράπεζας PROBANK, ενώ
- το αμοιβαίο N.P INSURANCE ΝΕΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΜΙΚΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ διαχειρίζεται από την ίδια, αλλά διατίθεται από των δίκτυο πρακτόρων της ασφαλιστικής εταιρίας της N.P INSURANCE Α.Ε.Α.Ε.

61. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, η PROBANK συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της ανωτέρω εταιρίας σε ποσοστό […]%, μετοχές που ήδη, δυνάμει της από 26.7.2013 Σύμβασης, μεταβιβάστηκαν στην Εθνική. Ο κύκλος εργασιών της για τα έτη 2009-2012 ήταν:

Κύκλος εργασιών (σε ευρώ)	2009	2010	2011	2012
Αμοιβαία Κεφάλαια	[…]	[…]	[…]	[…]

Β.2.2.4. Profinance Α.Ε.

62. Βάσει του καταστατικού της σκοπού, η Profinance ΑΕ είναι εταιρία συμμετοχών, δυνάμενη επίσης να δραστηριοποιείται στην αντιπροσώπευση-προώθηση τραπεζικών υπηρεσιών, καθώς και να αναπτύσσει δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία, αντιπροσώπευση, ανάπτυξη, διάθεση και συντήρηση λογισμικού, με την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους, υπηρεσίες εισαγωγής και επεξεργασίας δεδομένων καθώς και δραστηριότητες ταξιδιωτικών και άλλων υπηρεσιών. Στην πράξη, μέχρι την ημερομηνία της γνωστοποίησης, η μόνη επιχειρηματική δραστηριότητα που ανέπτυξε η εν λόγω εταιρία είναι η […], ενώ το μοναδικό της εισόδημα της αποτελούσε η αμοιβή που εισέπραττε για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας. Η PROBANK συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της ανωτέρω εταιρίας σε ποσοστό […]%, μετοχές που ήδη, δυνάμει της από 26.7.2013 Σύμβασης, μεταβιβάστηκαν στην Εθνική. Ο κύκλος εργασιών της για τα έτη 2009-2012 ήταν:

Κύκλος εργασιών (σε ευρώ)	2009	2010	2011	2012

Διαχείριση τηλ. κέντρου	[…]	[…]	[…]	[…]

***Β.2.2.5.* ΑΝΘΟΣ Properties Α.Κ.Ε.**

63. Βάσει του καταστατικού της σκοπού, η ΑΝΘΟΣ Properties Α.Κ.Ε. δύναται να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα στην αγορά, πώληση και εκμετάλλευση ακινήτων είτε για ίδιο λογαριασμό είτε για λογαριασμό τρίτων. Στην πράξη, μέχρι την ημερομηνία της γνωστοποίησης, η μόνη σχετική δραστηριότητα που ανέπτυξε η ως άνω εταιρία […], ενώ το μοναδικό της εισόδημα είναι η είσπραξη των μισθωμάτων από την συγκεκριμένη μίσθωση. Η PROBANK συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της ανωτέρω εταιρίας σε ποσοστό […]%, μετοχές που ήδη, δυνάμει της από 26.7.2013 Σύμβασης, μεταβιβάστηκαν στην Εθνική. Ο κύκλος εργασιών της για τα έτη 2009-2012 ήταν:

Κύκλος εργασιών (σε ευρώ)	2009	2010	2011	2012
Μίσθωμα κτιρίου	[…]	[…]	[…]	[…]

Β.2.2. Συνεργασίες PROBANK

64. Όπως προελέχθη, σύμφωνα με την υπ’αριθμ. 10/1/10.05.2013 Απόφαση της ΕΜΕ/ΤτΕ στα περιουσιακά στοιχεία της PROBANK που μεταβιβάζονται στην ΕΘΝΙΚΗ περιλαμβάνονται και οι συμβατικές σχέσεις της μεταβιβαζόμενης. Οι ανωτέρω αναφερόμενες συμβάσεις δεν εξετάζονται στην παρούσα εισήγηση και η ΓΔΑ επιφυλάσσεται να εξετάσει τις ανωτέρω συμβάσεις στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας σε περίπτωση που υπάρχουν όροι που δεν συμβιβάζονται με τις επιταγές των άρθρων 1 & 2 του ν.3959/2011 και των 101 & 102 ΣΛΕΕ.

Β.2.3. Έλεγχος επί της PROBANK

65. Αναφορικά με την Probank, σύμφωνα με όσα αναφέρονται ανωτέρω υπό Α.2.1, επισημαίνεται ότι η τράπεζα ενημέρωσε την ΤτΕ ότι δεν κατέστη δυνατό να αντλήσει τα απαιτούμενα κεφάλαια για την ανακεφαλαιοποίησή της εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η ΤτΕ διερεύνησε, στο πλαίσιο των διαδικασιών εξυγίανσης που προβλέπει ο νόμος 3601/2007, το ενδιαφέρον πιστωτικών ιδρυμάτων για την απόκτηση επιλεγμένων στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της PROBANK και κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας αποφάσισε την 26.07.13 η ΤτΕ αποφάσισε για την μεταβίβασή της στην ΕΤΕ, μετά από σχετική πρόταση της τελευταίας, που έλαβε την έγκριση του ΤΧΣ[64]. Βάσει των παραγράφων 4 και 13 του άρθρου 63Δ του ν. 3601/2007 και της παραγράφου 12 του άρθρου 9 του ν.4051/2012, το ΤΧΣ (αντί του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, στο εξής «ΤΕΚΕ») υποχρεούται να καταβάλει στην ΕΤΕ τυχόν προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της αξίας ενεργητικού και παθητικού των μεταβιβαζόμενων στοιχείων. Το προσωρινό funding gap (ύψους € 237,6 εκ.) θα καταβληθεί από το ΤΧΣ στην ΕΤΕ, αντί του ΤΕΚΕ. Το ΤΧΣ επίσης θα καλύψει τις κεφαλαιακές ανάγκες όπως θα προσδιοριστούν από την ΤτΕ, από την απόκτηση των στοιχείων ενεργητικού της PROBANK. Η άδεια της PROBANK ανακλήθηκε και η τράπεζα τέθηκε υπό ειδική εκκαθάριση. Η απόκτηση από την ΕΤΕ των μεταβιβαζόμενων στοιχείων πραγματοποιήθηκε πριν από την έκδοση απόφασης της ΕΑ,

[64] Βλ. ΤΧΣ, Ετήσια Οικονομική Έκθεση για τη χρήση από 01.01.2012 έως 31.12.2012, σελ. 16-17, 62 (διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΤΧΣ : http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_2012_el.pdf)

κατά παρέκκλιση του άρθρου 9 του ν.3959/2011, δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου 17 του άρθρου 63Δ του ν.3601/2007.

66. Ο έλεγχος επί της PROBANK δεν μεταβλήθηκε έως την ανάκληση της άδειας της από την ΤτΕ σε σχέση με την προϋφιστάμενη κατάσταση. Μετά την διενέργεια της σχετικής διαγωνιστικής διαδικασίας, τον έλεγχο αποκτά η ΕΘΝΙΚΗ.

Β.2.4. Κύκλοι εργασιών

67. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΕΤΕ, ο παραγόμενος κατά το 2012 κύκλος εργασιών κατ' άρθ. 10 του ν. 3959/2011 των μεταβιβασθέντων στοιχείων της PROBANK ανήλθε σε […] ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι ο Όμιλος της PROBANK δε δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, και ως εκ τούτου, ο παγκόσμιος και κοινοτικός κύκλος εργασιών ταυτίζεται με τον εθνικό.

Γ. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Γ.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

68. Κατά το άρθρο 5(2) του ν. 3959/2011, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο. Συνεπώς, συγκέντρωση πραγματοποιείται και όταν μεταβιβάζονται συγκεκριμένα στοιχεία του ενεργητικού μιας επιχείρησης, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω στοιχεία αποτελούν το σύνολο ή τμήμα μιας επιχείρησης, δηλαδή μια επιχειρηματική δραστηριότητα με παρουσία στην αγορά, της οποίας μπορεί να προσδιορισθεί σαφώς ο κύκλος εργασιών[65]. Επιπροσθέτως, δεν αποκλείεται η μεταβίβαση των στοιχείων του παθητικού μιας επιχείρησης να πληροί τα εν λόγω κριτήρια[66]. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 του Ν.3959/2011, ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης.

69. Ενόψει των ανωτέρω, η μεταβίβαση στην ΕΘΝΙΚΗ των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της PROBANK που προσδιορίζονται στο Παράρτημα της Απόφασης της ΕΜΕ/ΤτΕ, η οποία (μεταβίβαση) πραγματοποιήθηκε δυνάμει:

[65] Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ 2008, C 95/01 (εφεξής *«Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση»*), παρ. 24.

[66] Παρότι οι καταθέσεις αποτελούν στοιχείο του παθητικού μιας τράπεζας ως υποχρεώσεις της τράπεζας προς τους αντίστοιχους καταθέτες, τα κεφάλαια των καταθέσεων χρησιμοποιούνται από την τράπεζα για χορηγήσεις και λοιπές επενδύσεις που της αποδίδουν έσοδα υπολογιζόμενα ως κύκλος εργασιών σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 10 παρ. 3 στοιχείο α) του ν. 3959/2011 (στη συγκεκριμένη περίπτωση, έσοδα από τους τόκους των δανείων που έχει χορηγήσει η Αγροτική). Βλ. *ad hoc* απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/M.5363 - SANTANDER / BRADFORD & BINGLEY ASSETS , σκ. 5-8 (όπου ακριβώς οι μεταβιβαζόμενοι καταθετικοί λογαριασμοί θεωρήθηκαν στοιχεία με κύκλο εργασιών, τα οποία συνιστούσαν ξεχωριστή δραστηριότητα και των οποίων η απόκτηση συνιστούσε συγκέντρωση, σε αντίθεση με άλλα στοιχεία-π.χ. υποθήκες- που θεωρήθηκαν ότι δεν αποτελούσαν ξεχωριστή δραστηριότητα) και Ε.Α. 537/VII/2012.

- του άρθρου 63Δ του ν. 3601/2007,
- της ως άνω σχετικής απόφασης της ΕΜΕ/ΤτΕ και
- της σχετικής από 26.07.2013 Σύμβασης Μεταβίβασης Στοιχείων Ενεργητικού & Παθητικού Πιστωτικού Ιδρύματος μεταξύ της ΕΘΝΙΚΗΣ και της PROBANK,

συνιστά συγκέντρωση κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3959/2011, η οποία συνίσταται στην απόκτηση ελέγχου σε τμήμα επιχείρησης. Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της PROBANK που αποκτώνται από την ΕΘΝΙΚΗ, ιδίως δε, μεταξύ άλλων, οι καταθέσεις, το δίκτυο των καταστημάτων, οι εγκαταστάσεις, τα εμπορικά σήματα, αποτελούν επιχειρηματική δραστηριότητα με παρουσία στην αγορά, της οποίας μπορεί σαφώς να προσδιορισθεί ο κύκλος εργασιών, κατά τα προεκτεθέντα.

Γ.2. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ Ε.Α.

70. Η υπό εξέταση συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα από τη γνωστοποιούσα στοιχεία, πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ.1 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει. Η εθνική διάσταση της εξεταζόμενης συγκέντρωσης προκύπτει σύμφωνα με το νόμο από τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών όλων των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων.

71. Ειδικότερα, η υπό εξέταση συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, δεδομένου ότι σύμφωνα με τα προσκομισθέντα από τη γνωστοποιούσα στοιχεία, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων ανήλθε κατά το έτος 2012 σε […] ευρώ (ειδικότερα, της ΕΘΝΙΚΗΣ ανήλθε σε […] ευρώ και των μεταβιβαζόμενων περιουσιακών στοιχείων της PROBANK σε […] ευρώ[67]). Στην εθνική αγορά ο κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων ανήλθε κατά το έτος 2012 σε […] (ειδικότερα της ΕΘΝΙΚΗΣ ανήλθε σε […] ευρώ και των μεταβιβαζόμενων περιουσιακών στοιχείων της PROBANK ομοίως σε […] ευρώ, δεδομένου ότι η PROBANK δεν έχει δραστηριότητα σε άλλες χώρες πλην της Ελλάδος)[68].

72. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 εδ. γ΄ του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004[69], μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν: **α)** ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και **β)** δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος. Εν προκειμένω, ναι μεν ο

[67] Βλ. άρθρο 10 παρ. 2 Ν.3959/2011.

[68] Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 3959/2011: *«1. Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε τριάντα ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης, όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά το άρθρο 10 ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά.»*

[69] Κανονισμός του Συμβουλίου, της 20.01.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (*«Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»*), ΕΕ L 024 της 29/01/2004, σελ. 0001 - 0022.

συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και η κάθε μία πραγματοποιεί συνολικό κοινοτικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, ωστόσο η PROBANK και η ΕΘΝΙΚΗ πραγματοποιούν άνω των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η ΕΘΝΙΚΗ πραγματοποιεί άνω του 80% του κοινοτικού κύκλου εργασιών της στην Ελλάδα, ενώ, ως προαναφέρθηκε, η PROBANK δεν έχει δραστηριότητα σε άλλες χώρες πλην της Ελλάδος. Επομένως, η συγκέντρωση δεν έχει κοινοτική διάσταση και, ως εκ τούτου, υποβάλλεται αρμοδίως ενώπιον της Ε.Α.

Δ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ

73. «Οριζόντιες συγκεντρώσεις» είναι οι συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά. Δύο είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους οι οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να εμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης: α) καταργώντας σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς), β) μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, τώρα είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζουν και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό· μια συγκέντρωση μπορεί επίσης να καταστήσει το συντονισμό ευκολότερο, σταθερότερο ή αποτελεσματικότερο για τις επιχειρήσεις που συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους και πριν από τη συγκέντρωση (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς).

Δ.1. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

74. Κατά την εκτίμηση των εν λόγω επιπτώσεων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τους ακόλουθους κυρίως παράγοντες: i) τα υψηλά μερίδια αγοράς, ii) τα επίπεδα συγκέντρωσης (δείκτης HHI), iii) τη διαφοροποίηση των προϊόντων και το βαθμό υποκατάστασης, iv) τις εναλλακτικές επιλογές εφοδιασμού, v) τη δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών, vi) την αντισταθμιστική ισχύ των αγοραστών και vii) το δυνητικό ανταγωνισμό και τα εμπόδια εισόδου[70].

Δ.2. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

75. Συγκεντρώσεις σε αγορές με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης μπορεί να οδηγήσουν στη δημιουργία ή την ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης, και ως εκ τούτου στην παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθώς αυξάνουν την πιθανότητα συντονισμού μεταξύ των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων αναφορικά με τις τιμές, την παραγωγή, τους πελάτες ή τις πωλήσεις, χωρίς προς τούτο να απαιτείται να προσφύγουν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική με την έννοια των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ»). Έτσι, μία συγκέντρωση που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση που κατέχουν οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις από κοινού με

[70] Βλ. αναλυτικά και απόφαση ΕΑ 549/VII/2012 της 10.10.2012 «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ» και «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ», σελ. 67-69.

μία τρίτη επιχείρηση μπορεί να αποδειχθεί ασύμβατη προς το καθεστώς του ανόθευτου ανταγωνισμού.

76. Κατά την αξιολόγηση αυτή η Ε.Α. λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά της σχετικής αγοράς και τη μεταβολή που θα επιφέρει στη δομή αυτής η πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως και ιδίως αν μέσω αυτής καθίσταται πλέον περισσότερο οικονομικά ορθολογικό και, επομένως, προτιμητέο να υιοθετηθεί κοινή γραμμή δράσεως από τις δραστηριοποιούμενες στην αγορά επιχειρήσεις αναφορικά με την εμπορική, τιμολογιακή ή άλλη πολιτική τους χωρίς προς τούτο να απαιτείται η προσφυγή σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική[71].

77. Τα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται η ενδεχόμενη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι[72]: i) τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστών και η συμμετρία τους, ii) ο έλεγχος εκ μέρους των επιχειρήσεων των όρων συντονισμού, iii) η παρακολούθηση των παρεκκλίσεων και ύπαρξη αποτρεπτικών μηχανισμών, iv) η αντίδραση τρίτων v) η πιθανή ενίσχυση της αγοραστικής ισχύος εκ της δημιουργίας της νέας οντότητας.

Ε. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Ε.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

78. Σύμφωνα με πάγια πρακτική της Ε.Α. και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[73], η βασική κατηγοριοποίηση των κλασικών τραπεζικών υπηρεσιών περιλαμβάνει: **α)** τις υπηρεσίες προς ιδιώτες/λιανική τραπεζική (retail banking), **β)** τις υπηρεσίες προς επιχειρήσεις/επιχειρηματική τραπεζική (corporate banking), και **γ)** τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθεμία δε, από τις προαναφερθείσες κατηγορίες μπορεί να διακριθεί περαιτέρω, με βάση την υποκαταστασιμότητα των επιμέρους τραπεζικών και εν γένει χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών από πλευράς προσφοράς και ζήτησης.

79. Συγκεκριμένα, ενόψει της μεταβίβασης της PROBANK στην ΕΘΝΙΚΗ, παρουσιάζονται οριζόντιες αλληλεπικαλύψεις στις ακόλουθες αγορές[74]:

α) των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής, και στις υποαγορές της:

αα) των καταθέσεων ταμιευτηρίου,

αβ)των καταθέσεων προθεσμίας,

αγ) των καταθέσεων όψεως,

---

[71] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, σημεία 39-40,42, καθώς και απόφαση ΓενΔικ Τ-342/99, ο.π., παρ.61.

[72] Βλ. αναλυτικά και απόφαση ΕΑ 549/VII/2012 της 10.10.2012 «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ» και «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ», σελ. 70-72.

[73] Βλ. ενδεικτικά, απόφαση Ε.Α. 335/V/2007 – FBB/ASPIS BANK ATE και αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.4844–FORTIS/ABN AMRO, παρ. 33-41, M.5384 - BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 9-10, M.4844-FORTIS/ABN AMRO ASSETS, παρ. 39-40, M.3894–UNICREDITO/HBV, παρ. 16-17, M.6168–RBI/EFG EUROBANK/JV, παρ. 12 και 18, M.4155–BNP PARIBAS/BNL, παρ. 8, 9 και 19, (M.2567–NORDBANKEN/POSTGIROT). Σε κάποιες περιπτώσεις, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις περιλαμβάνονται στη λιανική τραπεζική (retail) (βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.5384 - BNP PARIBAS/FORTIS παρ. 9), ενώ σε άλλες όχι (βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.6168 – RBI/EFG EUROBANK/JV παρ. 12).

[74] Όπως ορίζονται στις πρόσφατες αποφάσεις Ε.Α. σχετικά με τις συγκεντρώσεις στον τραπεζικό κλάδο, ενδεικτικά στις Αποφάσεις 534/VI/2012-ALPHA-Eurobank, 549/VII/2012-Πειραιώς-Αγροτική 556/VII/2012-ALPHA-Εμπορική, 553/VII/2012-Πειραιώς-Γενική και ΕΘΝΙΚΗ-Eurobank-562/VII/2013.

αδ) των καταναλωτικών δανείων (εξαιρουμένων των δανείων μέσω πιστωτικών καρτών),

αε) των καταναλωτικών δανείων (μέσω πιστωτικών καρτών) και

αστ) των στεγαστικών δανείων,

β) των καταθέσεων και χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, και στις υποαγορές της:

βα) των καταθέσεων προθεσμίας,

ββ) των καταθέσεων όψεως και

βγ) των επιχειρηματικών δανείων,

γ) των μέσων πληρωμής - καρτών, και στις υποαγορές της:

γα) έκδοσης πιστωτικών καρτών και

γβ) έκδοσης χρεωστικών καρτών,

δ) της διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων (ΟΣΕΚΑ),

ε) των εργασιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης,

στ) της χρηματοδοτικής μίσθωσης,

ζ) της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων,

η) της παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών,

θ) της αγοραπωλησίας ακινήτων[75] και

ι) της παροχής χρηματοοικονομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών[76].

Ε.2. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

80. Για τους λόγους που εκτίθενται στις οικείες ενότητες, κατά κανόνα, για κάθε σχετική αγορά προϊόντος λαμβάνεται ως σχετική γεωγραφική αγορά το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού[77].

Ε.3. ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ[78]

---

[75] Η PROBANK κατείχε το 100% της θυγατρικής εταιρίας ΑΝΘΟΣ Properties Α.Κ.Ε., η οποία σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης (υπ'αρ.πρωτ. 6572/23.8.2013) μεταβιβάστηκε στον όμιλο της ΕΘΝΙΚΗ. Λόγω του ότι η εταιρία, μέχρι την 26.7.2013, είχε, σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα ως μοναδική δραστηριότητα την ανέγερση και εκμίσθωση του μοναδικού κτιρίου κυριότητας της στην μητρική της εταιρία PROBANK (είναι το κτίριο στο οποίο η τράπεζα διατηρεί την έδρα της) και ως μοναδικό εισόδημα το σχετικό μίσθωμα, παρέλκει η εξέταση της εν λόγω αγοράς.

[76] Η PROBANK κατείχε το […]% της θυγατρικής εταιρίας Profinance Α.Ε., η οποία σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης (υπ'αρ.πρωτ. 6572/23.8.2013) μεταβιβάστηκε στον όμιλο της ΕΘΝΙΚΗ. Λόγω του ότι η εν λόγω εταιρία, μέχρι την 26.7.2013, είχε σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα ως μοναδική δραστηριότητα την […] της PROBANK και το μοναδικό της εισόδημα αποτελούσε η αμοιβή που εισέπραττε από την τράπεζα για την παροχή της σχετικής υπηρεσίας, παρέλκει η εξέταση της εν λόγω αγοράς.

[77] Βλ. αποφάσεις Ε.Α. σχετικά με τις συγκεντρώσεις στον τραπεζικό κλάδο, ενδεικτικά στις Αποφάσεις 534/VI/2012 ALPHA-Eurobank, 549/VII/2012 Πειραιώς-Αγροτική, 556/VII/2012 ALPHA-Εμπορική, 553/VII/2012 Πειραιώς-Γενική και 562/VII/2013 ΕΘΝΙΚΗ-Eurobank.

[78] Με τον όρο *«επηρεαζόμενη αγορά»* νοείται **α)** κάθε σχετική αγορά προϊόντος, στην οποία ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% (η περίπτωση αφορά οριζόντιες σχέσεις), καθώς και **β)** κάθε σχετική αγορά, στην οποία ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή

81. Ενόψει της ανάλυσης στις Ενότητες που ακολουθούν, ως επηρεαζόμενες από την υπό κρίση πράξη λαμβάνονται οι εξής αγορές:

- καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής, καθώς και οι υποαγορές τους
- Έκδοσης χρεωστικών καρτών
- Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΟΣΕΚΑ)
- Πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).

Ε.4. ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΣΜΟΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

82. Από τα στοιχεία που συνέλεξε η ΓΔΑ ως προς την ύπαρξη διαρθρωτικών δεσμών, προέκυψαν τα εξής:

- Δεν υφίστανται σταυροειδείς συμμετοχές στα Διοικητικά Συμβούλια τουλάχιστον των τεσσάρων μεγαλύτερων τραπεζών,
- Ορισμένες εκ των τραπεζών συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στο μετοχικό κεφάλαιο ανταγωνιστών τους (αν και σε περιορισμένο βαθμό).
- Υφίστανται συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ αφενός των συμμετεχουσών και αφετέρου των λοιπών τραπεζών, οι σημαντικότερες εξ αυτών, όσον αφορά στις υπό κρίση επηρεαζόμενες αγορές, έχουν συναφθεί στο πλαίσιο των διατραπεζικών συστημάτων ΔΙΑΣ και ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ΣΤ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ - ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

ΣΤ.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

83. Τα μέρη που συμμετέχουν στη συγκέντρωση αποτελούν πλήρως καθετοποιημένες τραπεζικές μονάδες τόσο στη λιανική όσο και στην επιχειρηματική τραπεζική. Οι σχετικές αγορές που συναποτελούν τις ευρύτερες αγορές καταθέσεων-χορηγήσεων είναι οι εξής:

ΣΤ.1.1. Λιανική τραπεζική – Καταθέσεις και χορηγήσεις

84. Οι κύριες τραπεζικές υπηρεσίες προς φυσικά πρόσωπα περιλαμβάνουν τα καταθετικά προϊόντα και τα προϊόντα χορηγήσεων.

ΣΤ.1.1.1. Καταθετικά Προϊόντα

85. Η σύμβαση κατάθεσης συνάπτεται μεταξύ του πιστωτικού ιδρύματος και του καταθέτη και έχει ως ελάχιστο περιεχόμενο τα στοιχεία της ανώμαλης παρακαταθήκης (άρθρο 830 ΑΚ), δηλαδή την προσωρινή παράδοση από τον καταθέτη στην τράπεζα χρημάτων, με παραχώρηση προς την τράπεζα της εξουσίας χρησιμοποίησής τους, καθώς και την υποχρέωση της τελευταίας να εξασφαλίσει την αγοραστική δύναμη που τα χρήματα εμπερικλείουν υπέρ του καταθέτη, ενώ παράλληλα ο καταθέτης δικαιούται να εισπράξει τους συμφωνημένους τόκους. Η τήρηση και

επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος, σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται σε 25% τουλάχιστον, ανεξάρτητα αν μεταξύ των μερών υφίσταται σχέση προμηθευτή/πελάτη (η περίπτωση αφορά στις κάθετες σχέσεις).

κίνηση/διαχείριση των λογαριασμών καταθέσεων ενέχει κατά κανόνα σειρά επιβαρύνσεων για τον καταθέτη, μεταξύ των οποίων χρεώσεις[79] για απενεργοποίηση/ «κλείσιμο» του λογαριασμού, για χρήση δικτύων άλλων τραπεζών (μέσω ATM) και για μεταφορές κεφαλαίων εκτός δικτύου (προς και από τράπεζες του εξωτερικού και του εσωτερικού).

86. Τα βασικότερα είδη/κατηγορίες τραπεζικών λογαριασμών καταθέσεων είναι τα εξής[80]:

α) Καταθέσεις όψεως. Ως κατάθεση όψεως νοείται η τηρούμενη σε τράπεζα (με **χρήση** ατομικού ή κοινού λογαριασμού) κατάθεση χρημάτων, με βάση ομώνυμη σύμβαση σύμφωνα με την οποία η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδίδει μερικά ή ολικά το κατατεθειμένο ποσό στον καταθέτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), οποτεδήποτε ζητεί τούτο ο τελευταίος, με όρους - σχετικούς με επιτόκια, χρεωστικά τυχόν υπόλοιπα, χρήση βιβλιαρίων επιταγών, παροχή εγγύησης επιταγών κ.λπ.-, οι οποίοι από το 2006 καθορίζονται ελεύθερα από τις τράπεζες (ΕΤΠΘ/ΤΕ 234/23/11.12.2006). Οι καταθέσεις αυτές ήταν αρχικά άτοκες. Με την ΠΔ/ΤΕ 1553/5.6.89 επετράπη τόσο η καταβολή τόκων επί των πιστωτικών υπολοίπων των λογαριασμών καταθέσεων όψεως με επιτόκιο ελεύθερα καθοριζόμενο από τις τράπεζες, όσο και η χρηματοδότηση επιχειρήσεων και επαγγελματιών μέσω υπεραναλήψεων από τους εν λόγω λογαριασμούς με βάση τους ισχύοντες πιστωτικούς κανόνες και με επιτόκιο που καθορίζεται ελεύθερα από τις τράπεζες χωρίς περιορισμούς. Εξάλλου, ενώ έως το 1989 οι αναλήψεις από έναν λογαριασμό καταθέσεως όψεως έπρεπε να γίνονται με χρησιμοποίηση βιβλιαρίου καταθέσεως ή με επιταγές, που σύρονταν επί των οικείων λογαριασμών, στην πράξη είχε ήδη επικρατήσει η κίνηση των καταθέσεων αυτών μόνο με επιταγές ή με απευθείας αναλήψεις του δικαιούχου από το ταμείο της τράπεζας ή από ATM. Οι καταθέσεις στους λογαριασμούς όψεως και τρεχούμενους[81] συμφωνούνται άμεσα αποδοτέες όταν ζητηθούν, οι δε αναλήψεις πραγματοποιούνται μέσω βιβλιαρίου κατάθεσης, κάρτας αναλήψεων ή επιταγών, ενώ παρέχεται και δυνατότητα υπεραναλήψεων.

---

[79] Σημειώνεται ότι ορισμένες χρεώσεις (π.χ. χρεώσεις για αδράνεια λογαριασμού για πάνω από ένα οριζόμενο από τις τράπεζες χρονικό διάστημα, χρεώσεις στην περίπτωση ανάληψης μετρητών μέσω ATM του ίδιου πιστωτικού ιδρύματος όπου τηρείται λογαριασμός, κ.λπ.) έχουν κριθεί παράνομες ως καταχρηστικές και έχουν καταργηθεί (βλ. ενδεικτικά ΥΑ Ζ1-21/2011 και Ζ1-798/2008).

[80] Βλ. ενδεικτικά *Σπ. Ψυχομάνη*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Ε΄ έκδοση, σελ. 245 επ.

[81] Ο «τρεχούμενος λογαριασμός καταθέσεως» αποτελεί παραλλαγή της καταθέσεως όψεως, που εξ ορισμού συνδυάζεται πάντα με σύμβαση τρέχοντος λογαριασμού, ώστε να μη χρειάζεται ιδιαίτερη γι' αυτήν συμφωνία, πλην της δηλώσεως προσχωρήσεως του πελάτη, ο οποίος μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο χωρίς εμπορική ιδιότητα. Η κατάθεση, δηλαδή, συμφωνείται, εν προκειμένω, με βάση υποκείμενη σύμβαση πλαίσιο, ως ανακυκλούμενη πάντα κατάθεση όψεως, εξυπηρετούμενη από την παράλληλη τήρηση τρέχοντος λογαριασμού, στον οποίο καταχωρίζονται όλες οι διενεργούμενες καταθέσεις, ως πιστωτικά κονδύλια του λογαριασμού, και όλες οι πραγματοποιούμενες αναλήψεις και πληρωμές, ως χρεωστικά κονδύλιά του. Συχνά, συνοδεύεται με συμφωνία δυνατότητας υπεραναλήψεων, που αποτελεί πρόσθετη σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως. Ο λογαριασμός αυτός, που μπορεί να είναι ατομικός ή κοινός, ανοίγεται για τη μέσω των τραπεζών διενέργεια όλων των πληρωμών και την εξόφληση υποχρεώσεων των φυσικών προσώπων που δεν είναι έμποροι, κινείται δε μόνο με επιταγές, που μπορούν μάλιστα να είναι εγγυημένες, ή με εντολές (πάγιες ή κατά περίπτωση) του καταθέτη ή με χρεώσεις δαπανών από τη χρήση τραπεζικών καρτών, κατόπιν συμφωνίας με τον πελάτη. Ο τρεχούμενος λογαριασμός καταθέσεων έχει την ίδια νομική φύση και λειτουργία με τις καταθέσεις όψεως σε τρέχοντα λογαριασμό, διακρίνεται δε από τις τελευταίες μόνον ως προς τα πρόσωπα (φυσικά πρόσωπα, μη έμποροι), που δικαιούνται να τον κινούν, και τις λοιπές ειδικές χρήσεις του. Συνεπώς, οι διαφορές μεταξύ λογαριασμών όψεως και τρεχούμενων είναι μη ουσιώδεις, ενώ είθισται ως όψεως να χαρακτηρίζονται οι λογαριασμοί επιχειρήσεων/νομικών προσώπων και ως τρεχούμενοι οι λογαριασμοί ιδιωτών-φυσικών προσώπων, χωρίς όμως ο διαχωρισμός αυτός να ισχύει κατ' ανάγκη σε κάθε περίπτωση.

β) Καταθέσεις απλού ταμιευτηρίου. Οι καταθέσεις απλού ταμιευτηρίου είναι άμεσα αποδοτέες και αποτελούν παραλλαγή των καταθέσεων όψεως, επειδή και αυτές αποδίδονται οποτεδήποτε ζητήσει μερική ή ολική ανάληψή τους ο δικαιούχος. Οι διαφορές τους - τεχνικής, κατά βάση, φύσεως – από τους λογαριασμούς όψεως έγκεινται στο ότι, επί των καταθέσεων ταμιευτηρίου, (α) τα κατατεθειμένα ποσά είναι πάντοτε τοκοφόρα, (β) δικαιούχοι μπορούν να είναι μόνον φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και (γ) οι αναλήψεις γίνονται με χρήση βιβλιαρίου καταθέσεως και κάρτας αναλήψεων, ενώ αποκλείεται η χρησιμοποίηση του σχετικού λογαριασμού για την έκδοση και πληρωμή επιταγής[82].

γ) Καταθέσεις «επί προθεσμία». Οι καταθέσεις «επί προθεσμία» ή προθεσμιακές καταθέσεις δημιουργούνται κατόπιν συμφωνίας τράπεζας και καταθέτη ότι θα είναι αποδοτέες μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος, με συνήθως υψηλό επιτόκιο, ανάλογο προς τη χρονική τους διάρκεια. Για τις καταθέσεις αυτές η τράπεζα μπορεί να εκδίδει ονομαστικές ομολογίες, όχι όμως βιβλιάρια. Η πρόωρη απόδοση μέρους ή ολόκληρης της καταθέσεως (πριν από τη λήξη του προσυμφωνημένου χρονικού διαστήματος) πραγματοποιείται κατά κανόνα με την επιβολή στον καταθέτη χρηματικής ποινής (penalty), η οποία ως επί το πλείστον αφορά στη μερική καταβολή ή μη καταβολή των τόκων παρά στην απομείωση του κατατιθέμενου κεφαλαίου.

ΣΤ.1.1.2. Προϊόντα Χορηγήσεων

87. Τα βασικότερα είδη/κατηγορίες προϊόντων χορηγήσεων είναι τα εξής:

α) Στεγαστικά δάνεια, τα οποία αφορούν στην αγορά ή επισκευή ακινήτου και προϋποθέτουν την προσκόμιση δικαιολογητικών στην τράπεζα, τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και το νομικό και τεχνικό έλεγχο του ακινήτου.

β) Καταναλωτικά δάνεια, τα οποία χορηγούνται για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων, μακροπρόθεσμων, συγκεκριμένων ή απροσδιόριστων καταναλωτικών αναγκών. Το ύψος της χορήγησης εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη. Υπάρχουν δύο βασικά είδη καταναλωτικών δανείων, τα οποία διακρίνονται με βάση τον τρόπο εξόφλησής τους:

- Τα **ανοιχτά δάνεια** λειτουργούν όπως οι πιστωτικές κάρτες, δηλαδή αποτελούν ανοιχτές γραμμές πίστωσης με αόριστη διάρκεια. Η εξόφλησή τους γίνεται με την καταβολή ενός ελάχιστου ποσοστού επί της εκάστοτε οφειλής. Το επιτόκιό τους είναι πάντα κυμαινόμενο, ενώ συνήθως επιβάλλεται μια ετήσια συνδρομή από την τράπεζα.
- Τα **τοκοχρεολυτικά δάνεια** έχουν συγκεκριμένη διάρκεια εξόφλησης και αποπληρώνονται με μηνιαίες καταβολές, που περιλαμβάνουν κεφάλαιο και τόκους. Το επιτόκιό τους μπορεί να είναι είτε σταθερό είτε κυμαινόμενο. Τα έξοδα των δανείων αυτών καταβάλλονται εφάπαξ.

[82] Οι δικαιούχοι των οικείων λογαριασμών μπορούν να τηρούν παράλληλα και λογαριασμό όψεως στην ίδια τράπεζα και να την εξουσιοδοτούν για τη μεταφορά ποσών από τους πρώτους λογαριασμούς στους δεύτερους, στις περιπτώσεις που συμφωνούνται. Το κόστος που ενδεχομένως συνεπάγεται για τις τράπεζες η τήρηση λογαριασμών ταμιευτηρίου στο όνομα νομικών, κατά τα ανωτέρω, προσώπων, τα οποία θα τους κινούν τακτικά για εξυπηρέτηση της ταμειακής τους διαχείρισης, αντισταθμίζεται στην τραπεζική πρακτική με τη συμφωνία χαμηλότερων επιτοκίων. Κατά τα λοιπά, η πρακτική καθορισμού με διοικητικές πράξεις ελάχιστου επιτοκίου για τις εν λόγω καταθέσεις καταργήθηκε οριστικά με την ΠΔ/ΤΕ 2180/5.3.93. Έκτοτε, ως προς τη διαμόρφωση των επιτοκίων στις καταθέσεις ταμιευτηρίου επικρατεί πλήρης ελευθερία.

88. Η σκοπούμενη χρήση και η τιμολόγηση των δύο ανωτέρω κατηγοριών καταναλωτικών δανείων, ομοιάζουν τόσο, ώστε να μην απαιτείται η περαιτέρω διάκριση της αγοράς καταναλωτικών δανείων σε υπο-αγορές ανάλογα με τον τρόπο εξόφλησής τους. Συναφώς σημειώνεται ότι παρά τα παρόμοια χαρακτηριστικά της με τα ανοιχτά καταναλωτικά δάνεια, η παροχή καταναλωτικής πίστης μέσω (πιστωτικών) καρτών θεωρείται ότι συνιστά διακριτή αγορά[83], δεδομένου ότι διαφέρουν τόσο η διαδικασία χορήγησης (η διαδικασία έγκρισης πιστωτικών καρτών είναι απλούστερη και λιγότερο χρονοβόρα) όσο και η τιμολόγηση (π.χ. ως προς το ύψος των επιτοκίων), αλλά και οι λοιποί όροι παροχής πίστωσης (π.χ. ο χρονικός ορίζοντας αποπληρωμής). Η Τράπεζα της Ελλάδος διακρίνει επίσης μεταξύ καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών και λοιπών δανείων[84].

ΣΤ.1.1.3. Ορισμός αγορών

89. Η διάκριση μεταξύ καταθέσεων και χορηγήσεων επιβάλλεται από το γεγονός ότι οι δύο αυτές κατηγορίες τραπεζικών υπηρεσιών επιτελούν διαφορετική λειτουργία (αποταμιευτική και χρηματοδοτική, αντίστοιχα) και, ως εκ τούτου, θεωρούνται μη υποκαταστάσιμες από πλευράς ζήτησης[85].

90. Ως προς τις **καταθέσεις λιανικής,** οι προσωπικοί λογαριασμοί/καταθέσεις όψεως και οι προσωπικοί λογαριασμοί/καταθέσεις ταμιευτηρίου παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά (αποταμιευτική λειτουργία, καταθέσεις άμεσα αποδοτέες) σε βαθμό τέτοιο ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί ότι συνιστούν υποκατάστατα προϊόντα. Ωστόσο, οι ως άνω τύποι λογαριασμών εμφανίζουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. οι αναλήψεις μέσω χρήσης επιταγών και οι υπεραναλήψεις επιτρέπονται μόνο επί καταθέσεων όψεως) που συνηγορούν στη διάκρισή τους σε διακριτές προϊοντικές υπο-αγορές.

91. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της Ε.Α. και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[86], προκρίνεται η αξιολόγηση των καταθέσεων όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας ως διακριτών επιμέρους σχετικών αγορών λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε κατηγορίας, κυρίως δε των διαφορών τους ως προς το ύψος των καταβαλλόμενων επιτοκίων, το χρόνο απόδοσης των καταθέσεων σε περίπτωση σχετικού αιτήματος του δικαιούχου (οι μεν καταθέσεις όψεως και ταμιευτηρίου είναι άμεσα αποδοτέες, ενώ οι προθεσμιακές μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος) και τη διαδικασία κίνησης των σχετικών λογαριασμών.

92. Συνεπώς, η αξιολόγηση των επιπτώσεων της υπό κρίση συγκέντρωσης θα πραγματοποιηθεί αφενός:

α) στη συνολική αγορά καταθέσεων λιανικής και αφετέρου

β) στις επιμέρους διακριτές υπο-αγορές των καταθετικών προϊόντων λιανικής, όπως ορίζονται ανά είδος λογαριασμού (ταμιευτηρίου, όψεως, προθεσμίας).

---

[83] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 74, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική* και απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis*, σκ. 42, 43 και 127.

[84] Βλ. Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, πίνακα IV 20 ΣΔΟΣ.

[85] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* σκ. 79, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012, *Πειραιώς-Γενική* και αποφάσεις Ε. Επ. Μ. 4844, *Fortis/ABN AMRO Assets,* σκ. 19-26 και Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ. 10.

[86] Βλ. αποφάσεις Ε. Επ. Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis* και Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, καθώς και αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012 – *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* 488/VI/2010 *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο/Aspis Bank* και 335/V/2007 *FBBANK/Aspis Bank*.

93. Επίσης, λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών, τιμολόγησης και σκοπούμενης χρήσης, για τους σκοπούς εξέτασης της υπό κρίση πράξης, η αξιολόγηση των προϊόντων χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής, ήτοι αυτών που προορίζονται για ιδιώτες δανειολήπτες, θα πραγματοποιηθεί στο επίπεδο:

α) των στεγαστικών δανείων

β) της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένων των δανείων μέσω πιστωτικών καρτών).

γ) της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών.

ΣΤ.1.2. Επιχειρηματική τραπεζική – Καταθέσεις και χορηγήσεις

94. Κατ' αναλογία προς τη διάκριση των αγορών λιανικής τραπεζικής που αναπτύχθηκε στην προηγούμενη ενότητα, για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης λαμβάνονται υπόψη ως επιμέρους διακριτές σχετικές αγορές[87, 88]:

α) η παροχή δανείων / χορηγήσεων προς επιχειρήσεις,

β) τα καταθετικά προϊόντα προς επιχειρήσεις, με ανάλυση και ως προς τις υπο-αγορές:

βα) καταθέσεων όψεως επιχειρήσεων και

ββ) καταθέσεων προθεσμίας επιχειρήσεων.

95. Όσον αφορά στην αγορά της επιχειρηματικής τραπεζικής, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η περαιτέρω διάκρισή της[89], με γνώμονα το μέγεθος των επιχειρήσεων στις οποίες απευθύνονται οι σχετικές υπηρεσίες, στις επιμέρους υπο-αγορές: α) της επιχειρηματικής τραπεζικής για Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις[90] και β) της επιχειρηματικής τραπεζικής για Μεγάλες Επιχειρήσεις, κυρίως δεδομένου ότι η εμπορική στρατηγική των πιστωτικών ιδρυμάτων για κάθε μία από τις ανωτέρω δύο κατηγορίες επιχειρήσεων διαφέρει. Τα τραπεζικά προϊόντα που προσφέρονται στις δύο κατηγορίες πελατών διαφοροποιούνται μεταξύ τους τόσο στα χαρακτηριστικά

---

[87] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 534/VI/201, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 78, 105, 549/VII/2012, *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική* και αποφάσεις Ε. Επ. Μ.2400, *Dexia/Artesia*, σκ.16, και Μ.0850, *Fortis/Meespierson*, σκ. 8.

[88] Αντίθετα, σύμφωνα με [...] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΤΕ-Eurobank, στις καταθέσεις εταιρικών πελατών η αγορά πρέπει να θεωρείται πλέον ενιαία, για τους λόγους που αναπτύσσονται ανωτέρω στη λιανική τραπεζική. Επίσης, αναπτύσσει ανάλογη προβληματική για την απάλειψη των επισφαλειών.

[89] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τραπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 76, 549/VII/2012, *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012, *Πειραιώς-Γενική* και απόφαση Ε. Επ. Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets,* σκ. 13 επ.

[90] Σύμφωνα με τη 2003/361/ΕΚ Σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρίες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα δε με τις Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ΠΔ 2588/20.8.2007 και ΠΔ 2589/20.8.2007, σε συνδυασμό με τη Σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003/361/ΕΚ, ως μικρές επιχειρήσεις ορίζονται εκείνες των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκ €. Συνεπώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, ορίζονται ως:

- Μικρές, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκ. €,
- Μεσαίες, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκ. € και απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους,
- Μεγάλες, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 50 εκ. € και απασχολούν περισσότερους από 250 εργαζόμενους.

(πολυπλοκότητα, πλαίσιο παρεχόμενων εξασφαλίσεων)[91], όσο και στην τιμολόγησή τους[92]. Επίσης, η τραπεζική προς μεγάλες επιχειρήσεις προσδιορίζεται από την ποικιλία των αναγκών της πελατείας[93], την ανάγκη ευελιξίας στη διαμόρφωση λύσεων και τη διαπροσωπική σχέση με τις επιχειρήσεις μέσω εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο προσφέρει τις σχετικές υπηρεσίες σε χωριστά, εξειδικευμένα τμήματα των τραπεζών[94]. Τέλος, οι μεγάλες επιχειρήσεις συνήθως συναλλάσσονται με το εξωτερικό, με αποτέλεσμα να χρειάζονται εξειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο (ενέγγυες πιστώσεις, προαγορά συναλλάγματος).

96. Ωστόσο, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την έρευνα της Γ.Δ.Α., τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν υιοθετήσει ενιαίο αριθμητικό κριτήριο διάκρισης μεταξύ μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων ως κατώφλι για τη διάκριση της εμπορικής τους πολιτικής, δυσχεραίνεται η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων ως προς το μέγεθος των αντίστοιχων υπο-αγορών και τα μερίδια των δραστηριοποιούμενων σε κάθε μία από αυτές επιχειρήσεων[95, 96].

97. Στην προκειμένη περίπτωση, παρέλκει η εξέταση η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς με κριτήριο το κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων που χρηματοδοτούνται, δηλαδή η περαιτέρω διάκριση της στις υπο-αγορές της επιχειρηματικής τραπεζικής για μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι οι εν λόγω διάκριση δεν επηρεάζει την ουσιαστική αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης (πρωτίστως λόγω του χαμηλού μεριδίου της PROBANK και της μη διαφοροποίησής των εν λόγω υπο-αγορών σε σχέση με το σύνολο της σχετικής αγοράς).

ΣΤ.1.3. Σχετικές γεωγραφικές αγορές

ΣΤ.1.3.1. Σχετική αγορά των καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για ιδιώτες

98. Στη σχετική αγορά των καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για ιδιώτες, όπως καθορίστηκε και επιμερίστηκε ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει, και διαρκώς επιβεβαιώνει με τις αποφάσεις της επί συγκεντρώσεων επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, ότι η σχετική γεωγραφική αγορά αναφοράς είναι συνήθως εγχώρια[97]. Ομοίως έχει κρίνει και η Ε.Α.[98]. Η οριοθέτηση αυτή οφείλεται ιδίως στο γεγονός ότι οι κρατούσες συνθήκες

---

[91] Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απάντηση της […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

[92] Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς-Γενική.

[93] Βλ. υπ' αρ. […] απαντητική επιστολή της […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς – Γενική.

[94] Αρκετές εκ των τραπεζών θεωρούν ότι το δίκτυο καταστημάτων (δηλαδή η τοπική παρουσία της κάθε τράπεζας), σε συνδυασμό με το βαθμό τυποποίησης των προϊόντων, ικανοποιούν διαφορετικές ομάδες πελατών. Πιο συγκεκριμένα, οι ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ικανοποιούνται από το δίκτυο καταστημάτων των τραπεζών με τυποποιημένα προϊόντα, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις επιλέγουν τις κεντρικές υπηρεσίες/καταστήματα της κάθε τράπεζας για προϊόντα που είναι σε μικρότερο βαθμό τυποποιημένα και επιδέχονται διαπραγμάτευσης (βλ. ενδεικτικά απαντήσεις […] (αρ. πρωτ. […]),[…] (αρ. πρωτ. […]),[…] (αρ. πρωτ. […]) κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς-Γενική.

[95] Βλ. Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς (97/C 372/03), παρ. 43.

[96] Τούτο βέβαια δεν αποκλείει διαφορετική προσέγγιση στο ζήτημα αυτό της Γ.Δ.Α και της Επιτροπής στο μέλλον.

[97] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.5276, *Deutsche Bank/Sal.Oppenheim* και Μ.5948, *Banco Santander/Rainbow.*

[98] Βλ. ενδεικτικά, αποφάσεις Ε.Α. 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ-Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* σκ. 93, 488/VI/2010, *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο – Aspis Bank*, , 335/V/2007 *FBB-Aspis Bank,* 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς- Γενική.*

ανταγωνισμού στην εν λόγω σχετική αγορά προϊόντων διαφοροποιούνται στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους, παρά τη σημειωθείσα πρόοδο στον τομέα εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών. Επιπρόσθετα, παρά την αυξανόμενη διείσδυση της διαδικτυακής προώθησης προϊόντων, η εθνική εμβέλεια της εν λόγω αγοράς ενισχύεται και από σειρά παραγόντων όπως είναι οι γλωσσικές διαφορές, η προτίμηση των καταναλωτών σε τοπικούς προμηθευτές, τα έξοδα συναλλαγών[99] και κυρίως το γεγονός ότι τα υποκαταστήματα εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εδραίωση της πελατειακής σχέσης και στην παροχή συμβουλών στους καταναλωτές για σύνθετα και μη προϊόντα. Συνεπώς, στην υπό εξέταση περίπτωση, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική, ήτοι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

ΣΤ.1.3.2. Σχετική αγορά των καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για επιχειρήσεις

99. Αναφορικά με τη σχετική **αγορά καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για επιχειρήσεις**, όπως αποσαφηνίστηκε και επιμερίστηκε για τους σκοπούς της παρούσας, η πρακτική της Ε.Α. και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τείνει προς τον εθνικό χαρακτήρα της, καθώς οι εντασσόμενες στην οικεία αγορά υπηρεσίες λόγω της φύσης και του σκοπού τους ζητούνται και παρέχονται αποτελεσματικότερα σε εθνικό επίπεδο[100]. Ο εθνικός χαρακτήρας της τραπεζικής εργασίας που συνίσταται στην παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις ή δημόσιους οργανισμούς για την πραγματοποίηση διαφόρων επιχειρηματικών πράξεων δικαιολογείται από μια σειρά παραγόντων, όπως της ανάγκης για ενδελεχή γνώση τόσο του εταιρικού δικαίου της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση, όσο και της διάρθρωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος αγοράς, των λογιστικών και φορολογικών κανόνων, καθώς επίσης και του θεσμικού πλαισίου και του επιπέδου τιμών της αγοράς. Ιδίως αναφορικά με την επιμέρους σχετική υπο-αγορά των υπηρεσιών πληρωμών προς Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο παράγοντας της εγγύτητας είναι πιο σημαντικός για τις επιχειρήσεις αυτού του μεγέθους οι οποίες μπορεί να χρειάζονται να επισκέπτονται ένα κατάστημα πιο συχνά, ενώ η σημασία του παράγοντα αυτού δείχνει να φθίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Μολονότι επιμέρους στοιχεία της επιχειρηματικής τραπεζικής μπορεί να έχουν μία πιο ευρεία ευρωπαϊκή ή και διεθνή διάσταση, κυρίως για τις μεγάλες επιχειρήσεις[101], για τους σκοπούς της παρούσας η σχετική γεωγραφική αγορά των καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για επιχειρήσεις είναι εθνική, ήτοι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

ΣΤ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

ΣΤ.2.1 Ωριμότητα αγοράς - Προοπτικές

---

[99] Βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.2491, *Sampo/Storebrand,* σκ.13.

[100] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.6168, *RBI/EFG Eurobank/JV*, Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.3894, *Unicredito/HVB*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.873, *Bank Austria/Creditanstalt*. Ομοίως και οι αποφάσεις Ε.Α. 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 94, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική*.

[101] Βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.2567, *Nordbanken/Postgirot*.

100. Όπως επισημαίνουν η […], η […], η […] και η […], οι αγορές των **καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής** είναι σε φάση ωριμότητας-σταθερότητας[102].

101. Όσον αφορά την προοπτική των **καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής**, η […] αναφέρει ότι *«[γ]ια την επόμενη διετία αναμένεται αύξηση των καταθέσεων κατά 1,0% το 2014 και 3,4% το 2015 (πηγή: IMF). Η αγορά γενικά έχει σταθεροποιηθεί (+11% από το χαμηλό επίπεδο Ιουνίου 2012 με διατήρηση των υπολοίπων και μικρές διακυμάνσεις τους τελευταίους μήνες)»*[103]. Επίσης, η […][104] αναφέρει ότι *«[ο]ι προοπτικές της αγοράς καταθέσεων για την προσεχή διετία συναρτώνται σε μεγάλο βαθμό με την πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών της χώρας (επίτευξη θετικών ρυθμών ανάπτυξης, περιορισμός δημοσίου χρέους και ελλειμμάτων, μείωση ποσοστού ανεργίας κ.λπ.)»*. Κατά την […], στη παρούσα φάση, η ζήτηση για προϊόντα καταθέσεων, επηρεαζόμενη από τη γενική οικονομική συγκυρία παρουσιάζεται σχετικά μειωμένη[105].

102. Όσον αφορά τις **καταθέσεις των επιχειρήσεων**, η […] δηλώνει ότι *«[τ]α τελευταία χρόνια και λόγω και της οικονομικής συγκυρίας, μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων έχουν μεταφέρει τα διαθέσιμα τους στο εξωτερικό απ' όπου καλύπτουν απευθείας ακόμα και ανάγκες καθημερινής χρηματοδότησης»*. Επιπροσθέτως, κατά την […] *«[η] αγορά των καταθέσεων, που χαρακτηρίστηκε από μεγάλης κλίμακας φυγής χρημάτων προς το εξωτερικό αλλά και προς θυρίδες, μόλις πρόσφατα άρχισε να αναπτύσσεται και πάλι, μετά την (φαινομενική τουλάχιστον) απομάκρυνση του κινδύνου εθνικής χρεοκοπίας ή/και εξόδου από την Ευρωζώνη. Στα πλαίσια αυτά υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης ιδίως στην αγορά των προθεσμιακών καταθέσεων»*. Στην ίδια κατεύθυνση, η […] αναφέρει ότι ενδεχομένως να παρουσιαστεί κάποια ανάκαμψη στο τέλος της επόμενης διετίας, εκτός αν ενδιάμεσα υπάρξει εισροή ξένων κεφαλαίων στον Ελληνικό Τραπεζικό χώρο ή η είσοδος νέου πιστωτικού ιδρύματος, οπότε θα αυξηθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές των επενδυτικών προϊόντων (καταθέσεις/αμοιβαία). Τέλος, σύμφωνα με την εκτίμηση της […], στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας (με πιθανότητα ανάπτυξης από το 2014), θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας για τις αγορές καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής[106].

103. Όσον αφορά στις **χορηγήσεις λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής** παρατηρείται σημαντική πτώση τους, επηρεαζόμενη από τη γενικότερη οικονομική κατάσταση, ήτοι τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής, την ύφεση στην οικονομία, και τις αλλεπάλληλες υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητα της Ελλάδος[107]. Πιο συγκεκριμένα, η […] αναφέρει ότι *«[έ]χει*

---

[102] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[103] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[104] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[105] Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την […] *«[η] ελαφρά ανοδική τάση της αγοράς που σημειώθηκε κατά το α' τετράμηνο 2013, απόρροια της επιστροφής μικρού μέρους των κεφαλαίων που, κατά το α' 6μηνο 2012, εξέρρευσαν από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, δεν συνεχίστηκε κατά το επόμενο 3μηνο»*.

[106] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[107] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

μειωθεί τόσο η ζήτηση σε επίπεδο ιδιωτών, όσο και η προσφορά χρηματοδοτήσεων από τις τράπεζες», ενώ οι σχετικές εργασίες *«περιορίζονται κυρίως στην αναχρηματοδότηση και ρύθμιση υφιστάμενων οφειλών»*[108]. Επίσης, η […] αναφέρει ότι *«[τ]α τελευταία έτη τα δάνεια εμφανίζουν μείωση καθώς η οικονομική κρίση επέφερε τάσεις απομόχλευσης για επιχειρήσεις και νοικοκυριά»*, ενώ για την μελλοντική προοπτική τους αναφέρει ότι *«[γ]ια την επόμενη διετία αναμένεται μείωση του υπολοίπου των δανείων της αγοράς στην Ελλάδα κατά 4,0% το 2014 και 2,2% το 2015 (πηγή: IMF) σε ευθυγράμμιση με την αναμενόμενη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας»*. Σύμφωνα με την εκτίμηση της […], στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας (με πιθανότητα ανάπτυξης από το 2014), θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας για τις αγορές χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής[109].

104. Σύμφωνα με την […][110], για την επόμενη διετία,

α) η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια προβλέπεται να παραμείνει σταθερή (λόγω περιορισμού των εισοδημάτων, διατήρησης υψηλού ποσοστού ανεργίας και περιορισμένων πιστώσεων από πλευράς τραπεζών),

β) η ζήτηση για νέες χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων (με την αγορά να βρίσκεται σε *«φάση απομοχλευσης»*)[111] προβλέπεται να είναι σχετικά χαμηλή (με την πελατεία να στοχεύει στην επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής και τη μείωση του κόστους δανεισμού για τα υφιστάμενα δάνεια),

γ) η πορεία της αγοράς χορηγήσεων επιχειρήσεων (η οποία βρίσκεται σε φάση βαθειάς ύφεσης με τις τράπεζες να έχουν περιορίσει σημαντικά τις νέες χορηγήσεις) θα εξαρτηθεί από τη συνολική πορεία της ελληνικής οικονομίας και

δ) η αγορά καταναλωτικής πίστης, η οποία είναι σε φάση ύφεσης, αναμένεται να έχει αυξητική ροή χρηματοδοτήσεων μετά την πάροδο δυο ετών (αφού ολοκληρωθεί η εξυγίανση των εσωτερικών χαρτοφυλακίων των τραπεζών).

ΣΤ.2.2 Εμπόδια Εισόδου

105. Οι δύο κύριες μέθοδοι εισόδου νέου ανταγωνιστή στην ελληνική τραπεζική αγορά είναι η εξαγορά υπάρχοντος ανταγωνιστή ή η δημιουργία εξ' ολοκλήρου νέας τράπεζας. Το συνολικό κόστος εισόδου μπορεί να διαφοροποιηθεί σημαντικά ανάλογα με τη μέθοδο και τη φάση ανάπτυξης που βρίσκεται ο κλάδος, ιδιαίτερα όταν ο στόχος είναι η δημιουργία χρηματοοικονομικής εταιρίας ισοδύναμης με σημαντικό βιώσιμο ανταγωνιστή. Οι νομικοί και ρυθμιστικοί περιορισμοί στην είσοδο της τραπεζικής αγοράς διαφέρουν στην περίπτωση εισόδου

---

[108] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[109] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[110] Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, εξαίρεση στα ανωτέρω αποτελούν οι χορηγήσεις που σχετίζονται με τα προϊόντα πράσινης τραπεζικής, οι οποίες εμφανίζουν ανάπτυξη, κυρίως λόγω συγχρηματοδοτούμενων/επιδοτούμενων προγραμμάτων (π.χ. πρόγραμμα Εξοικονόμηση κατ΄ οίκον). Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […]απαντητική επιστολή της […].

[111] Ο όρος απομόχλευση χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη διαδικασία προσαρμογής του ισολογισμού των τραπεζών στις απαιτήσεις της κεφαλαιακής επάρκειας που ορίζει το σύμφωνο «Βασιλεία ΙΙΙ», μέσω π.χ. της μείωσης των χορηγήσεων. Βλ. *«Bank deleveraging, the move from bank to market-based financing, and SME financing»*, Gert Wehinger, OECD Journal: Financial Market Trends –vol. 2012/1.

μέσω εξαγοράς από αυτή μέσω νέας ίδρυσης και καθορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και σχετικά Προεδρικά διατάγματα και νόμους[112].

106. Όπως αναφέρει η πλειονότητα των ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων[113], τα βασικότερα εμπόδια εισόδου στον ευρύτερο εγχώριο χρηματοπιστωτικό κλάδο προκύπτουν από την δυνατότητα πρόσβασης στις κεφαλαιαγορές/χρηματαγορές[114], τη δύναμη/φήμη των ανταγωνιστών, από το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει την ίδρυση των πιστωτικών ιδρυμάτων[115], καθώς και από την υποχρέωση για διαρκή συμμόρφωση με το αυστηρό εποπτικό πλαίσιο[116]. Επίσης, η […] αναφέρει, επιπλέον, την *«έλλειψη σταθερού φορολογικού συστήματος»* και την *«αυξημένη φορολόγηση της εργασίας»* ως παράγοντες που καθιστούν δύσκολη την είσοδο νέων ανταγωνιστών στις εν λόγω αγορές. Πέραν των ανωτέρω εμποδίων, υφίστανται πρόσθετα πραγματικά εμπόδια εισόδου, δεδομένου ότι η βιώσιμη και αποτελεσματική διείσδυση ενός νέου πιστωτικού ιδρύματος, τουλάχιστον ως προς τις υπο-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής, προϋποθέτει ανάπτυξη δικτύου ικανού να εξυπηρετεί επαρκώς τη διανομή των σχετικών προϊόντων/υπηρεσιών[117]. Η […] αναφέρει ότι σημαντικός παράγοντας στην είσοδο νέου ανταγωνιστή στον τραπεζικό κλάδο αποτελεί το εύρος των οικονομιών κλίμακας που προκύπτουν στην παραγωγή και διανομή των προϊόντων. Συνεπώς, κατά την […], παράγοντες όπως η *«εκπαίδευση του δικτύου»* και η *«αναγνωρισιμότητα των νέων εταιριών»* απαιτούν χρόνο και αποτελούν εμπόδιο στην ομαλή λειτουργία ενός νεοεισερχόμενου πιστωτικού ιδρύματος[118].

ΣΤ.2.3 Δυνητικός ανταγωνισμός

107. Πολλά εκ των ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων αναγνωρίζουν ότι δεν υπήρξε κατά την τελευταία πενταετία σημαντική είσοδος στην αγορά, ενώ η πιθανότητα εισόδου δυνητικού ανταγωνιστή στο χρηματοπιστωτικό κλάδο εν γένει, κι ως εκ τούτου και στις υπο-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής, που συνιστούν και τις παραδοσιακότερες εκ των τραπεζικών εργασιών, θα εξαρτηθεί από τις οικονομικές συνθήκες

---

[112] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[113] Βλ. ενδεικτικά απαντητικές επιστολές των […]και […].

[114] Σύμφωνα με την υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], η πρόσβαση στις εν λόγω αγορές χαρακτηρίζεται πολύ δύσκολη τόσο για τις υφιστάμενες όσο και για τις νέες εταιρίες.

[115] Πιο συγκεκριμένα, η ίδρυση και λειτουργία πιστωτικών ιδρυμάτων ρυθμίζεται από τον Ν. 3601/2007 (ΦΕΚ Α΄178/1.8.2007) «*Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις*» και τις Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) 2526/2003, 2603/2008 και 2595/2007 και την Απόφαση ΕΤΠΘ 211/1/2005. Βασική προϋπόθεση για τη δραστηριοποίηση πιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα συνιστά η χορήγηση σχετικής άδειας από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε σχετική διαδικασία ορίζεται στα άρθρα 5, 6, 7 και 24 του Ν.3601/2007. Επί πλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3601/2007, τα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται να συσταθούν και να λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρίας ή με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 όπως ισχύει. Παράλληλα, κατά την παρ. 4 του ως άνω άρθρου, προϋπόθεση παροχής της σχετικής άδειας είναι η κατοχή ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου ύψους 18 εκ. € για ανώνυμη τραπεζική εταιρία, 9 εκ. € για υποκατάστημα πιστωτικού ιδρύματος που εδρεύει σε τρίτη χώρα και 6 εκ. € για πιστωτικό συνεταιρισμό.

[116] Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των Συμφώνων «Βασιλεία ΙΙ» και «Βασιλεία ΙΙΙ».

[117] Βλ. ενδεικτικά απόφαση της Ευρ. Επιτροπής Μ.4844-Fortis/ABN AMRO, σκ. 118 (όπου κρίθηκε ότι το μη ανακτήσιμο κόστος δημιουργίας δικτύου υποκαταστημάτων συνιστά εμπόδιο εισόδου).

[118] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

στην Ελλάδα[119]. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την […][120], η τραπεζική αγορά επηρεάζεται άμεσα από την οικονομική κατάσταση που εκάστοτε επικρατεί και, για το λόγο αυτό, σε περιόδους κρίσης, όπως η τωρινή, ενδέχεται η είσοδος νέου παίκτη υπό την έννοια της δημιουργίας νέας τράπεζας να καθίσταται πιο δύσκολη λόγω, π.χ., του υψηλού κόστους δανεισμού, που καθιστά την πρόσβαση στις χρηματαγορές δυσχερέστερη. Συνεπώς, εκτιμάται ότι το παρόν ασταθές οικονομικό κλίμα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της έντασης τυχόν δυνητικού ανταγωνισμού[121]. Υπέρ των ανωτέρω συνηγορούν και οι διαγραφόμενες τάσεις στην αγορά και, κυρίως, η απόσυρση αλλοδαπών ιδρυμάτων από την εγχώρια τραπεζική αγορά (π.χ. Société Generale, Credit Agricole)[122].

108. Σημειωτέον πάντως ότι κάποιες εκ των ερωτηθεισών τραπεζών θεωρούν ως πηγή δυνητικού ανταγωνισμού τη δραστηριοποίηση αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω εξαγοράς εγχώριου πιστωτικού ιδρύματος[123], βασιζόμενες στην εκτίμηση ότι οι τρέχουσες αποτιμήσεις των ελληνικών τραπεζών είναι εξαιρετικά ελκυστικές[124]. Κατά την […][125], αναμένεται στο προσεχές μέλλον, η είσοδος στην Ελληνική αγορά ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω της εξαγοράς ελληνικών τραπεζών[126]. Επίσης, σύμφωνα με την […][127], «*[ί]σως στο τέλος της επομένης διετίας παρουσιαστεί κάποια ανάκαμψη εκτός αν ενδιάμεσα υπάρξει εισροή ξένων κεφαλαίων στον Ελληνικό Τραπεζικό χώρο ή ακόμα καλύτερα με την είσοδο νέας Τράπεζας ή εξαγοράς υφισταμένης από ξένα κεφάλαια*». Συνεπώς, κατά την εκτίμηση της […] σε δυο χρόνια από τώρα (εφόσον επιλυθούν τα μακροοικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα) η Ελλάδα θα περάσει σε μια νέα φάση όπου η είσοδος θα είναι ελκυστική.

ΣΤ.2.4. Συνθήκες Ζήτησης

109. Σύμφωνα με πολλές από τις ερωτηθείσες τράπεζες, οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την προτίμηση των πελατών και τη ζήτηση των τραπεζικών υπηρεσιών είναι η αξιοπιστία του παρέχοντος την υπηρεσία, η φήμη και το σήμα του, το επίπεδο εξυπηρέτησης και η ποιότητα των

---

[119] Βλ. ενδεικτικά επιστολή […],[…],[…] και […],[…].

[120] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[121] Ειδικότερα, η τρέχουσα κρίση, η οποία συντελεί σε περαιτέρω οικονομική αστάθεια και αποθαρρύνει την πραγματοποίηση επενδύσεων, ιδιαίτερα της τάξης μεγέθους που απαιτείται για τη λειτουργία ενός πιστωτικού ιδρύματος και η σημερινή κατάσταση της ελληνικής οικονομίας οδηγούν στην εκτίμηση πως στο άμεσο μέλλον δεν διαφαίνεται πιθανή η προσέλκυση επενδυτών και κατά συνέπεια πιθανολογείται ότι δε θα εισέλθουν αξιόλογοι νέοι ανταγωνιστές στον κλάδο (βλ. επιστολή […]). Επίσης, η […] αναφέρει (βλ. επιστολή […]) ότι δεν υφίστανται ισχυρά κίνητρα για την είσοδο, στο άμεσο μέλλον, νέων εταιριών στον κλάδο, λαμβανομένου υπόψη και των τρεχουσών οικονομικών συγκυριών.

[122] Σε αυτές τις αγορές δραστηριοποιούνται ήδη όλα τα (σημαντικά) εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα, με καθιερωμένα δίκτυα. Βλ. και την υπ' αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], στην οποία αναφέρεται ότι στον τομέα της λιανικής τραπεζικής εισήλθαν αλλοδαπές τράπεζες, όπως η Bank Saderat Iran (Ιράν), η Kedr Close Joint Stock Company Commercial Bank (Ρωσία) και η T.C. Ziraat Bankasi A.S. (Τουρκία), οι οποίες ωστόσο δεν κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς.

[123] Βλ. απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

[124] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[125] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[126] Η […] στην υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της αναφέρει ότι δεδομένης της συμμετοχής του ΤΧΣ, με εκ του νόμου περιορισμένο χρονικό χαρακτήρα, στο μετοχικό κεφάλαιο των «συστημικών τραπεζών», αναμένεται η αναζήτηση νέων επενδυτών από το εσωτερικό ή/και το εξωτερικό.

[127] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

προσφερόμενων υπηρεσιών, η ποικιλία, τα ειδικά χαρακτηριστικά των προϊόντων και η τιμολόγηση[128].

110. Η […] αναφέρει ότι για τις **καταθέσεις και χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής** οι πελάτες επιλέγουν παρόχους τραπεζικών υπηρεσιών συνεκτιμώντας, πέραν της τιμής του προϊόντος, μια σειρά από άλλους παράγοντες όπως το χαρακτήρα και την ποιότητα εξυπηρέτησης (η οποία εξαρτάται μεταξύ άλλων και από το μέγεθος του δικτύου εξυπηρέτησης), τα χαρακτηριστικά του προϊόντος και, ειδικά για τις καταθέσεις, το κύρος και την αξιοπιστία του πιστωτικού ιδρύματος. Αναλυτικότερα, κατά την […], οι πελάτες δίνουν την μεγαλύτερη βαρύτητα στο σήμα/φήμη του τραπεζικού ιδρύματος[129]. Με αυτή τη θέση συντάσσεται και η […], η οποία αναφέρει ότι καθώς τα βασικά χαρακτηριστικά των τραπεζικών προϊόντων δεν παρουσιάζουν σημαντική διαφοροποίηση, η όποια διαφοροποίηση επιτυγχάνεται σε επίπεδο εξυπηρέτησης των πελατών και αναγνωρισιμότητας του σήματος κάθε πιστωτικού ιδρύματος[130]. Επίσης, η […] δηλώνει ότι η πίστη στο σήμα/φήμη είναι ο σπουδαιότερος λόγος στην απόφαση επιλογής καταθετικών προϊόντων/υπηρεσιών, λόγω της μεγαλύτερης σημασίας που αποδίδουν στη παρούσα οικονομική συγκυρία οι πελάτες στην εξασφάλιση των κεφαλαίων τους σε σχέση με την απόδοση τους[131]. Από την άλλη πλευρά, η […] υποστηρίζει ότι *«[η] σημασία του σήματος και της φήμης αλλά και του βαθμού εξυπηρέτησης υπήρξε σημαντική στο παρελθόν αλλά με την ύφεση δεν έχει τόσο σημαντικό ρόλο. Σε κάποιο βαθμό, υφίσταται πιστή πελατεία, κυρίως στις Τράπεζες από τις οποίες λαμβάνει υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης»*[132].

111. Όσον αφορά τις **καταθέσεις και χορηγήσεις επιχειρηματικής τραπεζικής**, η τιμολόγηση είναι βασικός παράγοντας επιλογής, αλλά η ζήτηση εξαρτάται και από άλλους παράγοντες όπως η διαθεσιμότητα ρευστότητας ή η δυνατότητα αύξησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με την […], στην ελληνική αγορά επιχειρηματικής πίστης έχει διαπιστωθεί ότι οι επιχειρήσεις συνεργάζονται με περισσότερες από μια τραπεζικές επιχειρήσεις, *«[π]ροκειμένου να εξασφαλίζουν ευελιξία, υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης και ευνοϊκούς όρους συναλλαγών»*. Μάλιστα, αρκετές επιχειρήσεις, κυρίως εξ αυτών που έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, έχουν αποκτήσει πρόσβαση στο διεθνές τραπεζικό σύστημα.

---

[128] Επίσης, η […] στην υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της αναφέρει ότι στην αγορά στεγαστικών δανείων, ο πελάτης πρωταρχικά δίνει έμφαση στην τιμολόγηση, καθώς πρόκειται για χορηγήσεις υψηλού ποσού και μεγάλης διάρκειας. Στα καταναλωτικά προϊόντα, το σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζουν τόσο χαρακτηριστικά του προϊόντος όσο και η τιμολόγηση. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την […], όσον αφορά στους λογαριασμούς ταμιευτηρίου και στις προθεσμιακές καταθέσεις, το σημαντικότερο ρόλο στην επιλογή του πελάτη κατέχουν η πίστη στο σήμα και η απόδοση. Στην περίπτωση των λογαριασμών όψεως, λόγω του ειδικού σκοπού τους (χρήση από τις επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση των καθημερινών συναλλαγών, πληρωμών και πιστώσεων), το πρωτεύοντα ρόλο έχουν το μέγεθος του δικτύου και το φάσμα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

[129] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[130] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] και […] απαντητική επιστολή της […].

[131] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]. Σύμφωνα με αυτήν, η επιφυλακτικότητα των πελατών προέρχεται κυρίως από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου και της συνεπακόλουθης στενότερης παρακολούθησης των εξελίξεων στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.

[132] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]. Αντίστοιχη θέση εξέφρασε και η […] η οποία στην υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της σημείωσε ότι *«[τ]ο σήμα και η φήμη διαδραματίζουν σημαντικό, αλλά όχι απαραίτητα αποφασιστικό ρόλο στην ευρύτερη αγορά τραπεζικών υπηρεσιών […]»*.

ΣΤ.2.5 Τιμολόγηση

112. Αναφορικά με την τιμολόγηση των προϊόντων χορηγήσεων και καταθέσεων, η πλειοψηφία των σχετικά ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων επισημαίνει ότι αυτή επηρεάζεται πρωτίστως από εξωγενείς παράγοντες που σχετίζονται με το κόστος άντλησης ρευστότητας και τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης, ήτοι από παράγοντες που δεν σχετίζονται με τον υποψήφιο πελάτη[133]. Για παράδειγμα, η […] αναφέρει σε σχετική απαντητική επιστολή[134] της ότι *«[η] τιμολόγηση, λόγω της φύσης των παρεχόμενων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, γίνεται κεντρικά από τα πιστωτικά ιδρύματα και καθοριστικός παράγοντας καθορισμού των τιμών είναι η χρηματοοικονομική συγκυρία, το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον και ο εντονότατος ανταγωνισμός»*. Κατά την […], η κάθε τράπεζα *«[ο]φείλει να συμπεριλάβει στην τιμολογιακή της πολιτική το σύνολο του κόστους παραγωγής της»*, το οποίο αποτελείται από το κόστος αντλήσεως ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος, το λειτουργικό κόστος και το κόστος που συνδέεται με τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας. Όμως, σύμφωνα με την […], η τιμολόγηση για κάποιες υπηρεσίες/προϊόντα γίνεται βάσει των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών του κάθε πελάτη.

113. Αναλυτικά, για τις μεν **καταθέσεις λιανικής και επιχειρηματικής** οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των καταθετικών προϊόντων είναι η διάρκεια της κατάθεσης (τακτής ή μη τακτής λήξης), το προϊόν (όψεως, ταμιευτήριο, τρεχούμενος), το υπόλοιπο του λογαριασμού κατάθεσης, το νόμισμα και η συχνότητα και κλίμακα εκτοκισμού, ενώ για τα **χορηγητικά προϊόντα λιανικής και επιχειρηματικής** (συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών) οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των προϊόντων χρηματοδότησης είναι το κόστος ρευστότητας (ανάλογα με διάρκεια/νόμισμα), το κόστος αντιστάθμισης σταθερού επιτοκίου, το κόστος κεφαλαίων, το κόστος διαχείρισης, ο κίνδυνος του πελάτη, ο βαθμός τυποποίησης/πολυπλοκότητας προϊόντος (τύπος πελάτη) και το ύψος χορήγησης.

114. Σύμφωνα με την […][135], οι σημαντικότεροι παράγοντες στην τιμολόγηση των **καταθέσεων πρώτης ζήτησης**, κατά σειρά σπουδαιότητας είναι οι ακόλουθοι: α) στόχοι-πολιτική της τράπεζας, β) το επίπεδο βασικών επιτοκίων (π.χ. επιτόκια Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας), γ) το ύψος της κατάθεσης, δ) τιμολόγηση των ανταγωνιστριών τραπεζών ε) η πολιτική προσέγγισης των επιμέρους ομάδων πελατείας, στ) οι γενικότερες συνθήκες αγοράς και ζ) το λειτουργικό κόστος εξυπηρέτησης των συναλλαγών με τα πελατειακά κοινά. Επίσης, κατά την […], οι σημαντικότεροι παράγοντες στην τιμολόγηση των **προθεσμιακών καταθέσεων**, κατά σειρά σπουδαιότητας, είναι: α) οι στόχοι-πολιτική της τράπεζας, β) η καμπύλη των επιτοκίων, γ) ο χρόνος δέσμευσης, δ) το ύψος της κατάθεσης, ε) η τιμολόγηση των ανταγωνιστριών τραπεζών στ) η συνολική συνεργασία με τον πελάτη και ζ) οι γενικότερες συνθήκες της αγοράς, ενώ κατά την […][136], η τιμολόγηση των προθεσμιακών καταθέσεων εξαρτάται από το κόστος χρήματος, το λειτουργικό κόστος της τράπεζας, τη διάρκεια της κατάθεσης και την τυχόν ύπαρξη δικαιώματος

---

[133] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] στο πλαίσιο εξέτασης της συγκέντρωσης Τράπεζα Πειραιώς - Κυπριακές.

[134] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[135] Βλ. την υπ' αριθ. […] απαντητική επιστολή της […]. Στην εν λόγω επιστολή η […] δηλώνει ότι στις καταθέσεις επιχειρηματικής τραπεζικής, η τιμολόγηση γίνεται όπως και στη λιανική τραπεζική.

[136] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

πρόωρης λύσης, με τους συνεπαγόμενους όρους αυτής (π.χ. τήρηση προειδοποίησης, ποινή πρόωρης ανάληψης). Στο σύνολο των καταθέσεων λιανικής, η […][137] θεωρεί ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες, κατά σειρά σπουδαιότητας, είναι: α) οι συνθήκες της χρηματαγοράς, οι διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης και το κόστος χρήματος β) τα επίπεδα των επιτοκίων αναφοράς Euribor/ECB, γ) η διαθέσιμη ρευστότητα και τα διαθέσιμα κεφάλαια στην αγορά και η σχέση δάνεια προς καταθέσεις, δ) τα προσφερόμενα επιτόκια από τον ανταγωνισμό, ενώ κατά την […][138] οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης είναι α) το ποσό και η διάρκεια (τακτή ή μη λήξη) και β) οι προηγούμενες συναλλαγές,

115. Από την έρευνα της ΓΔΑ προκύπτει ότι η τιμολόγηση στα προϊόντα και υπηρεσίες των **χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής** γίνεται βάσει, κατά κύριο λόγο, των συνθηκών του ανταγωνισμού, καθώς και του κόστους των τραπεζών για όλη τη διάρκεια παροχής του προϊόντος/υπηρεσίας[139]. Επί πλέον προέκυψε ότι σε κάποιες υπηρεσίες/προϊόντα, όπως τα στεγαστικά δάνεια, η τιμολόγηση γίνεται βάσει και των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των πελατών[140,141] και το επιτόκιο μπορεί να διαφοροποιείται, σε πολύ μικρά όρια, ανάλογα με το προφίλ του κάθε πελάτη, την ίδια συμμετοχή, τα χαρακτηριστικά των εμπράγματων και λοιπών εξασφαλίσεων και τη διάρκεια του δανείου. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την […][142], οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των προσφερόμενων χορηγήσεων λιανικής είναι η κάλυψη των πραγματικών πηγών κόστους που συνεπάγεται μια χρηματοδότηση (κόστος χρήματος, λειτουργικό κόστος που συνεπάγονται οι απαραίτητες με τη χρηματοδότηση εργασίες[143], κόστος πιστωτικού κινδύνου[144]), το επιθυμητό επίπεδο κερδοφορίας

---

137 Βλ. υπ.’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

138 Βλ. υπ.’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

139 Η εκάστοτε τράπεζα συμπεριλαμβάνει στην τιμολογιακή της πολιτική το σύνολο του κόστους παραγωγής της, το οποίο με τη σειρά του περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το κόστος άντλησης ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος καθώς και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας.

140 Βλ. ενδεικτικά και υπ’ αριθ. […] απαντητική επιστολή της […] στο πλαίσιο εξέτασης της συγκέντρωσης Εθνική-Eurobank. Εν προκειμένω αναφέρεται ότι η τιμολόγηση των προσφερόμενων προϊόντων βασίζεται σε χαρακτηριστικά όπως: α) μέγεθος πελατειακής ομάδας β) οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ των μελών κάθε ομάδας γ) εκτιμώμενη προοπτική ανάπτυξης της ομάδας δ) ανταγωνιστική θέση Τράπεζας - διείσδυση στην εν λόγω ομάδα πελατών ε) λοιπά επιμέρους χαρακτηριστικά της ομάδας. Η τιμολογιακή προσέγγιση καθορίζεται από την ελαστικότητα κάθε ομάδας με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά και στο πλαίσιο της συνολικής τιμολογιακής πολιτικής της Τράπεζας.

141 Βλ. ενδεικτικά υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], στην οποία αναφέρεται ότι ως προς την αξιολόγηση των χρηματοδοτήσεων πάσης φύσεως λαμβάνονται υπόψη τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά κριτήρια του «εν δυνάμει» ή υφιστάμενου πελάτη. Συγκεκριμένα, ποσοτικά κριτήρια είναι ενδεικτικά, η εξέλιξη των πωλήσεων τελευταίας 3ετίας, τα λογιστικά κέρδη, οι τραπεζικές υποχρεώσεις/πωλήσεις, η ακίνητη περιουσία φορέων και εταιρίας, ο τραπεζικός δανεισμός και αριθμοδείκτες (π.χ. ξένα/ίδια κεφάλαια, ρευστότητας κτλ.), ενώ ποιοτικά κριτήρια αποτελούν τα έτη συνεργασίας με την τράπεζα, ύπαρξη δυσμενών στοιχείων πελάτη, η πιστοδοτική συνέπεια των φορέων και των εγγυητών, η εμπειρία της διοίκησης και η τεχνογνωσία αναφορικά με τα προϊόντα και την αγορά, η ενεργή διάδοχη κατάσταση, τα χρόνια παρουσίας της εταιρίας στην αγορά, το μερίδιο αγοράς, η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων, η εμπορική πολιτική της εταιρίας, η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, οι σχέσεις με προμηθευτές και τα στοιχεία που αφορούν τον κλάδο δραστηριότητας. Βλ επίσης και υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], στην οποία δηλώνει ότι στα δανειακά προϊόντα σημαντικό ρόλο παίζει το ύψος της εγγύησης που είναι διατεθειμένος να προσφέρει ο πελάτης της τράπεζας.

142 Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

143 Συμπλήρωσης και διαβίβασης της αίτησης, αξιολόγησης της αίτησης, έρευνας πελάτη σε εσωτερικά αρχεία τράπεζας ή εξωτερικά αρχεία οικονομικής συμπεριφοράς, εγκριτικής απόφασης, διαβίβασης της έγκρισης,

(στο πλαίσιο τήρησης του ετήσιου Προϋπολογισμού, της διατήρησης ανταγωνιστικότητας ή εκτάκτων συνθηκών της αγοράς[145]) και η τιμολόγηση των ανταγωνιστών[146]. Επίσης, η […][147] δηλώνει ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες τιμολόγησης των πιστωτικών καρτών, των καταναλωτικών δανείων και των στεγαστικών δανείων είναι το κόστος χρηματοδότησης, το κόστος επισφαλειών – διαχείρισης επισφαλών πελατών και το λειτουργικό κόστος. Κατά την […][148], οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης αποτελούν το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, ο σκοπός της χρηματοδότησης, η ιδία συμμετοχή του δανειολήπτη (στα στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια), η διάρκεια της χρηματοδότησης και η παροχή τυχόν εξασφαλίσεων.

116. Εξάλλου, η τιμολόγηση των προϊόντων/υπηρεσιών **επιχειρηματικής τραπεζικής** είναι σε κάποιο βαθμό εξατομικευμένη, όσον αφορά στην επιτοκιακή επιβάρυνση και στις τυχόν προμήθειες. Ιδίως το επιτόκιο **χορηγήσεων** των επιχειρήσεων μπορεί να διαφοροποιείται (με πολύ μικρές διακυμάνσεις) ανάλογα με το ύψος του ποσού που αφορά η κατάθεση ή το δάνειο, το σκοπό και την ίδια συμμετοχή (ως προς τα δάνεια), τη διάρκεια της κατάθεσης ή του δανείου, τη φύση των εξασφαλίσεων, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά/πιστοληπτικό προφίλ του πελάτη κ.ά.[149]. Αντίστοιχα, είναι δυνατόν να παρέχεται ειδικότερη, βάσει συμφωνίας, χρέωση για τραπεζικές υπηρεσίες προς συγκεκριμένους εταιρικούς πελάτες, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους[150]. Για παράδειγμα η […] αναφέρει ότι για τις χορηγήσεις επιχειρηματικής τραπεζικής, η τιμολόγηση διενεργείται εξατομικευμένα ανά πιστούχο και προϊόν με κριτήρια την κάλυψη του κόστους διενέργειας πιστοδοτήσεων[151], του άμεσου (λειτουργικού) και του έμμεσου κόστους πιστωτικού κινδύνου (πλέον εύλογου περιθωρίου κέρδους). Επίσης, η […][152] δηλώνει ότι στην εταιρική τραπεζική, η τιμολόγηση των επιχειρηματικών δανείων καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη, τις παρεχόμενες εγγυήσεις και ενέχυρα και το κόστος χρήματος. Επίσης, λαμβάνεται υπόψη η συνολική σχέση του πελάτη με τη τράπεζα και το βάθος της συνεργασίας του. Τέλος, κατά την […][153], οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης αποτελούν το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, ο σκοπός της χρηματοδότησης, η διάρκεια της χρηματοδότησης, η παροχή τυχόν εξασφαλίσεων, η φερεγγυότητα και το προφίλ του πελάτη, καθώς και η ευρύτερη συνεργασία του με την τράπεζα.

εκταμίευσης, έκδοσης-υπογραφής της σύμβασης, μηχανογραφικής εξυπηρέτησης, έκδοσης και αποστολής λογαριασμών.

[144] Εξαρτώμενου από παραμέτρους που σχετίζονται με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των πελατών, το είδος και αξία των προσφερόμενων εγγυήσεων και το σκοπό και είδος των χρηματοδοτήσεων.

[145] Με δείκτες αναφοράς το επιτοκιακό περιθώριο (NII) και την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE).

[146] Για δάνεια που χορηγούνται με την διαμεσολάβηση συνεργαζόμενων εταιριών λαμβάνονται υπόψη, επίσης, οι συνθήκες της αγοράς και η επιθυμητή εμπορική πολιτική.

[147] Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[148] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[149] Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[150] Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ. αρ.πρωτ. […]απαντητική επιστολή της […], υπ. αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[151] Κατά την […] αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της τελικής τιμολόγησης.

[152] Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[153] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

117. Όσον αφορά τις **καταθέσεις** της επιχειρηματικής τραπεζικής, σύμφωνα με την […][154], η τιμολόγηση εξαρτάται, όπως και στις καταθέσεις λιανικής, από το κόστος χρήματος και τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά. Επίσης, κατά την […][155], η τιμολόγηση στην εν λόγω υπο-αγορά εξαρτάται από το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, το ύψος των καταθέσεων και τον όγκο των συναλλαγών.

ΣΤ.2.6. Αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών

118. Από τις σχετικές απαντήσεις πολλών εκ των ερωτηθεισών τραπεζών προκύπτει ότι, κατά την εκτίμησή τους, στις επηρεαζόμενες αγορές οι αγοραστές/πελάτες έχουν διαπραγματευτική ισχύ[156]. Σύμφωνα με την […][157] *«[υ]πάρχει διακύμανση στην διαπραγματευτική ισχύ των αγοραστών/πελατών, αναλόγως με τον τομέα της αγοράς».* Πιο συγκεκριμένα, οι τράπεζες υποστηρίζουν ότι στην αγορά των καταθέσεων, και ειδικότερα στις προθεσμιακές καταθέσεις, η διαπραγματευτική ισχύς των πελατών έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία τετραετία, λόγω δύο παραγόντων: Αφενός της επιδίωξης των πιστωτικών ιδρυμάτων να προσελκύσουν όσο το δυνατό περισσότερες καταθέσεις και αφετέρου της βούλησης των πελατών να αναπληρώσουν μέρος του μειούμενου εισοδήματός τους από άλλες πηγές, διεκδικώντας τις υψηλότερες δυνατές αποδόσεις για τις καταθέσεις τους. Διαπραγματευτική ισχύς των αγοραστών έναντι της τράπεζας φαίνεται να υφίσταται και στην υπό-αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, και δη των μεγάλων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με την […], η τιμολόγηση των χορηγήσεων επιχειρηματικής διενεργείται σε εξατομικευμένη βάση και οι επιχειρήσεις διατηρούν ενεργή σχέση με περισσότερες Τράπεζες, έτσι ώστε να μπορούν σε κάθε περίπτωση να επιλέγουν τη βέλτιστη για τους ίδιους προσφορά[158]. Αναφορικά με τους πελάτες μικρών επιχειρήσεων, σύμφωνα με την […], διαθέτουν διαπραγματευτική δύναμη, αν και μικρότερης κλίμακας σε σχέση με το παρελθόν, η οποία εξαρτάται από παράγοντες όπως το μέγεθος και το είδος της συνεργασίας, το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης κλπ. Επίσης, σύμφωνα με την […][159], σε επίπεδο επιχειρηματικής τραπεζικής, μεγάλοι πελάτες και, ιδίως, όμιλοι επιχειρήσεων έχουν διαπραγματευτική ισχύ, ανάλογα με τον κύκλο εργασιών τους, τον όγκο των διενεργούμενων μέσω της τράπεζας συναλλαγών τους και τη φερεγγυότητά τους.

119. Ωστόσο, κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι στις υπό-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής, οι όροι παροχής υπηρεσιών και τιμολόγησης καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό μεμονωμένα από τα τραπεζικά ιδρύματα, οι δε σχετικές συμβάσεις είναι εν γένει προδιατυπωμένες και δεν υπόκεινται σε εκτεταμένη διαπραγμάτευση μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των πελατών τους[160]. Βάσει των απαντήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, σημαντικότερη διαπραγματευτική ισχύς των αγοραστών έναντι της

[154] Βλ. υπ. αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[155] Βλ. υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[156] Βλ. ενδεικτικά υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[157] Βλ. υπ’αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[158] Υπ’αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[159] Υπ’αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[160] Αποψη με την οποία συνυγορούν τόσο η […] όσο και η […] (βλ. υπ’αρ.πρωτ. […] και […] απαντητικές επιστολές αντίστοιχα).

τράπεζας φαίνεται να υφίσταται στην υπό-αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, και δη των μεγάλων επιχειρήσεων, όπου οι αγοραστές δύνανται να χρησιμοποιήσουν ως διαπραγματευτικά όπλα το μέγεθος του όγκου των εργασιών που επιτυγχάνεται μέσω αυτών και το αντίστοιχο ύψος του κέρδους που οι πελάτες αυτοί συνεπάγονται για την τράπεζα[161].

ΣΤ.2.7 Κόστος Μεταστροφής

120. Όσον αφορά στο κόστος μεταστροφής (switching cost) σε νέους προμηθευτές/τράπεζες, η πλειοψηφία των ερωτηθεισών τραπεζών υιοθετούν την άποψη ότι αυτό είναι εν γένει αμελητέο ενώ οι απαιτούμενες διαδικασίες είναι εξαιρετικά άμεσες[162]. Ειδικότερα, η μετακίνηση των πελατών από τράπεζα σε τράπεζα, κύριος λόγος της οποίας φαίνεται να είναι η ισχύουσα τιμολόγηση, είναι εφικτή και υλοποιείται αυθημερόν ή την επόμενη εργάσιμη μέρα[163] με όλους τους διαθέσιμους τρόπους που μπορούν να υποστηριχθούν από κάθε τράπεζα. Δεν υφίσταται ασύμμετρη πληροφόρηση, καθώς ιδίως η σχετική πληροφορία ως προς τους όρους και τα επιτόκια καταθετικών προϊόντων των τραπεζών είναι εύκολα διαθέσιμη με την απλή επίσκεψη σε οποιοδήποτε υποκατάστημα τράπεζας, ενώ σχετική πληροφόρηση παρέχει σε σημαντικό βαθμό και ο οικονομικός τύπος καθώς και οι ιστοσελίδες των πιστωτικών ιδρυμάτων.

121. Κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, ιδίως ως προς τις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και ταμιευτηρίου λιανικής, η διαδικασία μεταφοράς μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων έχει απλοποιηθεί και τα συνδεόμενα με αυτή κόστη είναι περιορισμένα, σε αυτή δε την κατεύθυνση συμβάλλει και το πρόσφατα υιοθετηθέν σχετικό φάσμα ρυθμίσεων, ήτοι ο υιοθετηθείς το 2009 από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών Κώδικας Συμπεριφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων[164, 165].

122. Σύμφωνα με την […][166], το κόστος μεταστροφής στην λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, σε οποιοδήποτε προϊόν, είναι αμελητέο και αφορά κυρίως προϊόντα που έχουν ποινές

---

[161] Βλ. και σχετικές απαντητικές επιστολές […],[…] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης «Τράπεζα Πειραιώς – Αγροτική Τράπεζα».

[162] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], την υπ'αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και […] απαντητική επιστολή της […].

[163] Η διαδικασία μεταφοράς σε άλλη τράπεζα στην Ελλάδα είναι άμεση. Πέρα από την ανάληψη μετρητών, η μεταστροφή σε άλλη τράπεζα πραγματοποιείται με αυθημερόν έκδοση τραπεζικής επιταγής ή μέσω αποστολής εμβάσματος στο λογαριασμό του πελάτη στην Τράπεζα που επιθυμεί και ο πελάτης επιβαρύνεται με τα νόμιμα έξοδα για τις ανωτέρω υπηρεσίες.

[164] Ο Κώδικας Συμπεριφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων υιοθετήθηκε από τον τραπεζικό κλάδο το 2008, μέσω αυτορρύθμισης, σε συνέχεια πρόσκλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο την ενίσχυση της κινητικότητας των δικαιούχων ατομικών λογαριασμών και τέθηκε σε ισχύ από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών το Νοέμβριο 2009. Βλ. ηλεκτρονικό έντυπο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών http://www.hba.gr/5Ekdosis/kodikes/Metafora-2Preview.pdf. Δυνάμει αυτού τα πιστωτικά ιδρύματα υπέχουν υποχρέωση πληροφόρησης, μέσω αναλυτικών οδηγών και υποδειγμάτων, των δικαιούχων προσωπικών λογαριασμών όψεως (τρεχούμενους) και ταμιευτηρίου που επιθυμούν τη διακοπή της συνεργασίας τους με το παλαιό πιστωτικό ίδρυμα και τη μεταφορά του λογαριασμού τους σε νέο, ενώ παράλληλα εισάγεται η έννοια του νέου πιστωτικού ιδρύματος ως Πρωταρχικού Σημείου Επικοινωνίας, το οποίο διαμεσολαβεί μεταξύ του παλαιού πιστωτικού ιδρύματος και του δικαιούχου του λογαριασμού, για τη μεταφορά τυχόν διαθέσιμων υπολοίπων και αυτόματων πληρωμών στο νέο λογαριασμό, την απενεργοποίηση/«κλείσιμο» του παλαιού (προαιρετικά), κ.λπ., με αποτέλεσμα ο δικαιούχος να απαλλάσσεται από τα σχετικά διαδικαστικά «βάρη».

[165] Και στις οποίες έχει προσχωρήσει το σύνολο των δραστηριοποιούμενων στην υπό κρίσιν σχετική αγορά εγχώριων τραπεζών (βλ. και ηλεκτρονικό έντυπο ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, http://www.hba.gr/5Ekdosis/-kodikes/Katalogos.pdf).

[166] Βλ. υπ.αρ.πρωτ. […]απαντητική επιστολή της […].

προεξόφλησης. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της, η […] αναφέρει την ενισχυόμενη τάση του φαινομένου μεταφοράς καταθέσεων και χορηγήσεων.

123. Εντούτοις, κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, το κόστος μεταστροφής εκτιμάται υψηλότερο όσον αφορά στις υπό-αγορές των **καταθέσεων προθεσμίας λιανικής, της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών, των στεγαστικών δανείων και των χορηγήσεων επιχειρήσεων**. Και αυτό διότι οι μεν καταθέσεις προθεσμίας δεσμεύουν τα κεφάλαια του καταθέτη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως από 1 έως και 12 μήνες), και η αποδέσμευσή τους πριν από τη λήξη του προσυμφωνημένου χρονικού διαστήματος πραγματοποιείται με την επιβολή στον καταθέτη χρηματικής ποινής (penalty)[167], ενώ ως προς τα δάνεια, η μεταστροφή του δανειολήπτη σε νέα τράπεζα είναι σύνθετη διαδικαστικά (π.χ. από απόψεως απαιτούμενου για τη μεταφορά χρόνου, λήψης εγκρίσεως από τον εκδοχέα/ νέο πιστωτικό ίδρυμα)[168].

ΣΤ.2.8 Διαφάνεια

124. Όπως υπογραμμίζεται από όλες τις σχετικά ερωτηθείσες τράπεζες[169], η αγορά καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής είναι αρκετά **διαφανής**, κυρίως λόγω της ενημέρωσης των πελατών τους από τις ίδιες, κατ’ εφαρμογή των εν ισχύ οδηγιών και νόμων. Η […][170] δηλώνει ότι η υπάρχει πολύ υψηλός βαθμός διαφάνειας στην εν λόγω αγορά τόσο όσον αφορά την τιμολόγηση όσο και τα χαρακτηριστικά/όρους των προσφερόμενων προϊόντων/υπηρεσιών. Εξαίρεση κατά την […], αποτελεί ο ευρύτερος τομέας των χορηγήσεων όπου η αξιολόγηση π.χ. του πιστοληπτικού κινδύνου και του προφίλ των πελατών, καθώς και η παροχή περισσότερο εξατομικευμένων λύσεων σε εταιρικούς πελάτες διαμορφώνουν περισσότερο εξειδικευμένους τιμολόγησης και χαρακτηριστικών προϊόντος. Επίσης, σύμφωνα με την […][171], υπάρχει μεγάλος βαθμός διαφάνειας στην αγορά, δεδομένου ότι οι τράπεζες δημοσιεύουν σε επίπεδο εύρους επιτοκίων τις τιμολογιακές πολιτικές τους και της ενημέρωσης των πελατών σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική τους, κατά την παρουσία τους στα υποκαταστήματα τους. Κατά την […], αυτό δεν συνεπάγεται την απόλυτη διαφάνεια έναντι του ανταγωνισμού, διότι σε πολλές περιπτώσεις «[τ]α ιδιαίτερα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά κάθε πελάτη/συναλλαγής μπορεί να οδηγήσουν σε ελαφρές διαφοροποιήσεις ως προς τις προσφερόμενες τιμές/επιτόκια».

---

[167] Ήτοι κόστος πρόωρης απόδοσης κεφαλαίου (προεξοφλητικό επιτόκιο), το οποίο συνήθως ανέρχεται έως και το σύνολο/ύψος των δεδουλευμένων τόκων και υπολογίζεται ως ποσοστό επί του κεφαλαίου πρόωρης ρευστοποίησης, επί τις ημέρες που απομένουν έως την αρχικά συμφωνηθείσα ημερομηνία λήξης της προθεσμιακής κατάθεσης. Το κόστος αυτό αντικατοπτρίζει το κόστος χρήματος της τράπεζας κατά την πρόωρη απόδοση μιας προθεσμιακής κατάθεσης. Ο τρόπος υπολογισμού της πρόωρης απόδοσης κεφαλαίου στις προθεσμιακές καταθέσεις περιγράφεται συνήθως σε αναρτητέα στις διαδικτυακές σελίδες των πιστωτικών ιδρυμάτων έντυπα, τα οποία ανευρίσκονται και στα κατά τόπους καταστήματα. Βλ. και […] απαντητική επιστολή της […].

[168] Για παράδειγμα, η […] στην υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της αναφέρει ότι *«[τ]ο κόστος μεταστροφής των δανείων με κάλυμμα εμπράγματες εξασφαλίσεις εκτιμάται υψηλότερο, καθότι αφενός αποτελεί εργώδη και σύνθετη διαδικασία και αφετέρου επισύρει επιπλέον κόστος λόγω της εκ νέου εγγραφής βαρών και άρσης των προηγούμενων».*

[169] Βλ. ενδεικτικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[170] Βλ. υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[171] Βλ. ενδεικτικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

125. Στην ίδια κατεύθυνση, η […] αναφέρει ότι η αγορά χαρακτηρίζεται από πλήρη διαφάνεια καθώς η τιμολογιακή πολιτική, οι προϋποθέσεις διενέργειας των συναλλαγών και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων προϊόντων είναι διαφανή και διαθέσιμα από όλες τις τράπεζες μέσω του διαδικτύου αλλά και σε επίπεδο υποκαταστημάτων. Εξαίρεση αποτελούν οι πρακτικές που ακολουθούνται στον χώρο των αναδιαρθρώσεων και ρυθμίσεων, διότι η πληροφόρηση δεν είναι διαθέσιμη σε επίπεδο διαδικτύου και γίνεται εντός της τράπεζας. Σύμφωνα με την […][172], βάσει του υπάρχοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, υπάρχει επαρκής βαθμός διαφάνειας στην εν λόγω αγορά, σε επίπεδο τιμολόγησης (επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων, προμήθειες και έξοδα τραπεζικών εργασιών), ενώ σύμφωνα με την […][173] υπάρχει αυξημένη διαφάνεια όχι μόνο λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις Τράπεζες πηγές αλλά της διάθεσης των πελατών να ερευνούν σε βάθος οποιαδήποτε συναλλαγή τους με αυτές και της λήψης πληροφοριών και από άλλες πηγές. Τέλος, η […][174] δηλώνει ότι υπάρχει απόλυτη διαφάνεια στην εν λόγω αγορά.

126. Κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, η διαφάνεια ως προς την τιμολόγηση ενδέχεται να μετριάζεται σε κάποιο βαθμό στις αγορές καταθέσεων και χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, στις οποίες παρέχονται εξειδικευμένες και στοχευμένες υπηρεσίες και η τιμολόγηση εξαρτάται από παράγοντες που εξατομικεύονται βάσει του προφίλ της εκάστοτε επιχείρησης, όπως το μέγεθός της και η συνεργασία με την τράπεζα σε πολλαπλά επίπεδα.

ΣΤ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

ΣΤ.3.1. Μερίδια αγοράς – Δείκτες HHI

ΣΤ.3.1.1. Καταθετικά προϊόντα λιανικής τραπεζικής

127. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των καταθέσεων λιανικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και το α' εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ Ιδιωτών σε εκ € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]			
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*		*[15-25]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*				
MILLENNIUM BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		

[172] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], η οποία αναφέρει ενδεικτικά την ΚΥΑ Ζ1-699/2010 για την καταναλωτική πίστη που επιβάλλει τις «*τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες για την καταναλωτική πίστη*» και την αναγραφή του ΣΕΠΠΕ, το ν.3867/2010 για τις υπηρεσίες πληρωμών, το ΠΔ/ΤΕ 2501/2001 για την ενημέρωση των συναλλασσομένων με τις τράπεζες (επιβάλλει την ανάρτηση πίνακα προμηθειών και τη δημοσίευση των βασικών επιτοκίων χορηγήσεων).

[173] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[174] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ Ιδιωτών σε εκ € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	*[15-25]%*		
FBB	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
Όμιλος EUROBANK	[…]		[…]		[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
NEA PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK A.E.	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**
ATTICA BANK	[…]	[1-3]%	[…]	[1-3]%	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
CITIBANK International	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC BANK plc	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
Σύνολο Αγοράς[175]	**173.510,40**		**145.370,05**		**135.063,00**		**136.591,00**	
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ (μετά)	[…]	**[25-35]%**	[…]	**[25-35]%**	[…]	**[25-35]%**	[…]	**[15-25]%**

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]
Μετά τη συγκέντρωση	[2200-2400]	Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]
Μεταβολή (Δ)	[50-100]	**Μεταβολή (Δ)**	[50-100]

128. Στην προκειμένη περίπτωση, παρέλκει η εξέταση των υπο-αγορών καταθέσεων λιανικής τραπεζικής (ήτοι καταθέσεων όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας), δεδομένου ότι δεν επηρεάζουν την ουσιαστική αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης (πρωτίστως λόγω του χαμηλού μεριδίου της PROBANK και της μη διαφοροποίησής τους σε σχέση με το σύνολο της σχετικής αγοράς).

ΣΤ.3.1.2. Προϊόντα χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής

---

[175] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών επαναγοράς λιανικής συνολικού ύψους 5 εκ € για το 2010, 4 εκ € για το 2011, 19 εκ € για το 2012 και 34 εκ € για το α΄εξάμηνο του 2013.

.

129. Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το μέγεθος της αγοράς των στεγαστικών δανείων, της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών) και της αγοράς καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και το α' εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

α) Στεγαστικά δάνεια

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*		
FBB	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[15-25]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*				
MILLENNIUM	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	-	-		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
Όμιλος EUROBANK					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΝΕΑ PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ATTICA BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
PROBANK	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**
CITIBANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Λοιπές	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
Σύνολο Αγοράς[176]	**80.507,00**		**78.393,00**		**74.634,00**		**72.613,00**	
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]

[176] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

β) Καταναλωτική πίστη (εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών)

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΙΔΙΩΤΩΝ (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών) σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος EUROBANK					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[3-5]%*
ΝΕΑ PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]		[…]		[…]	[15-25]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*				
MILLENNIUM BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*		
FBB	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
CITIBANK International	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
ATTICA BANK	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**
HSBC BANK	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*
Σύνολο Αγοράς[177]	**29.211,00**		**27.346,00**		**25.425,00**		**25.023,00**	
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΙΔΙΩΤΩΝ (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών)- ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2200-2400]
Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2200-2400]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

[177] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

γ) Καταναλωτική πίστη μέσω πιστωτικών καρτών

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΜΕΣΩ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος EUROBANK					[…]	**[25-35]%**	[…]	**[25-35]%**
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΝΕΑ PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[15-25]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*				
MILLENNIUM BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	***[15-25]%***	[…]	***[15-25]%***
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	***[15-25]%***	[…]	***[15-25]%***	[…]	***[15-25]%***		
FBB	[…]	***[0-1]%***	[…]	***[0-1]%***	[…]	***[0-1]%***		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
CITIBANK	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ATTICA BANK	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[…]	***[0-1]%***	[…]	***[0-1]%***	[…]	***[0-1]%***	[…]	***[0-1]%***
HSBC BANK plc	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[178]	[…]		[…]		[…]		[…]	
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΜΕΣΩ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]
Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

ΣΤ.3.1.3. Καταθετικά προϊόντα επιχειρηματικής τραπεζικής

130. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των καταθέσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση

---

[178] Σύνολο αγοράς όπως προκύπτει από το άθροισμα των δηλωθέντων από τις δραστηριοποιούμενες εταιρίες ποσών.

επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010, 2011, 2012 και το α’ εξάμηνο του 2013, καθώς και εκτίμηση για το δείκτη HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[1-3]%*				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[15-25]%*	[…]	[15-25]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*				
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*		
FBB	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
Όμιλος EUROBANK					[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
NEA PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
HSBC	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
ATTICA BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
PROBANK A.E.	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**
CITIBANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[1-3]%	[…]	[3-5]%
Σύνολο Αγοράς[179]	**36.096,00**		**28.856,00**		**26.388,00**		**26.084**	
Όμιλος ΕΤΕ (μετά)	[…]	**17,36%**	[…]	**20,90%**	[…]	**24,88%**	[…]	**25,03%**

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]
Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]
Μεταβολή (Δ)	[50-100]	**Μεταβολή (Δ)**	[50-100]

131. Στην προκειμένη περίπτωση, παρέλκει η εξέταση των υπο-αγορών καταθέσεων επιχειρηματικής τραπεζικής (ήτοι καταθέσεων όψεως και προθεσμίας), δεδομένου ότι δεν επηρεάζουν την ουσιαστική αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης (πρωτίστως λόγω του χαμηλού

[179] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών επαναγοράς επιχειρηματικής συνολικού ύψους 78 εκ για το 2010, 85 εκ για το 2011, 59 εκ για το 2012 και 77 εκ για το α΄εξάμηνο του 2013.

μεριδίου της PROBANK και της μη διαφοροποίησής τους σε σχέση με το σύνολο της σχετικής αγοράς.

ΣΤ.3.1.4. Προϊόντα Χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής

132. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και α' εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[15-25]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*				
MILLENNIUM	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
Όμιλος EUROBANK					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
NEA PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	**15,26%**	[…]	**15,15%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
FBB	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		
ATTICA BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**	[…]	**[1-3]%**
HSBC BANK plc	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
CITIBANK International plc	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
Σύνολο Αγοράς[180]	**139.727,00**		**135.485,00**		**121.125,00**		**120.162,00**	
Όμιλος ΕΤΕ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2200-2400]
Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2200-2400]
Μεταβολή (Δ)	[50-100]	**Μεταβολή (Δ)**	[50-100]

[180] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

133. Στην προκειμένη περίπτωση, παρέλκει η εξέταση η εξέταση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων με κριτήριο το κύκλο εργασιών τους, δηλαδή τη διάκριση τους σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι οι εν λόγω υπο-αγορές δεν επηρεάζουν την ουσιαστική αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης (πρωτίστως λόγω του χαμηλού μεριδίου της PROBANK και της μη διαφοροποίησής τους σε σχέση με το σύνολο της σχετικής αγοράς).

ΣΤ. 3.2. Επίπτωση στο δίκτυο διανομής των προϊόντων καταθέσεων/χορηγήσεων

134. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα υποκαταστήματα και ΑΤΜ που διατηρούν οι συμμετέχουσες στην υπό κρίση πράξη καθώς και οι σημαντικότεροι εκ των ανταγωνιστών τους στην εγχώρια τραπεζική αγορά, κατά τις 30/6/2013:

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	**ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ 30/06/2013**		**ΑΤΜ 30/06/2013**	
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[35-45]%	[…]	[35-45]%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗ& ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ	[…]	*[25-35]%*	[…]	*[25-35]%*
ΓΕΝΙΚΗ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*
MILLENNIUM	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*
ΟΜΙΛΟΣ ALPHA BANK	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[3-5]%*
ΝΕΑ PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΌΜΙΛΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ	[…]	**[5-15]%**	[…]	**[15-25]%**
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[…]	**[3-5]%**	[…]	**[1-3]%**
ATTICA BANK	[…]	[1-3]%	[…]	[1-3]%
CITIBANK International	[…]	[0-1]%	[…]	[1-3]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ[181]	[…]	**100,00%**	[…]	**100,00%**
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[15-25]%**

135. Με βάση τον αριθμό των **υποκαταστημάτων** η νέα οντότητα κατέχει το [15-25]% (τέταρτη θέση) των υποκαταστημάτων, ενώ με βάση τα **ATMs** κατέχει το [15-25]% (δεύτερη θέση) στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

136. Όσον αφορά σε επιμέρους νομούς, στους νομούς Ευρυτανίας ([15-25]%), Ευβοίας ([25-35]%), Φωκίδος ([25-35]%) και Φθιώτιδος ([25-35]%), το μερίδιο της νέας οντότητας θα κυμαίνεται μεταξύ [15-25]% και [25-35]% περίπου, ενώ στους υπόλοιπους νομούς η νέα οντότητα θα κατέχει βάσει αριθμού υποκαταστημάτων μερίδιο κάτω από 25%. Ειδικότερα, στην περιοχή της Αττικής, η νέα οντότητα θα κατέχει το [15-25]% (τέταρτη θέση) του συνόλου των υποκαταστημάτων της περιοχής, ενώ στις επιμέρους νομαρχίες και νομούς τα μερίδιά της θα

[181] Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που παρασχέθηκαν από τις ίδιες τις τράπεζες, κατόπιν ερωτηματολογίου της ΓΔΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για τα 19 μέλη της, τα 2 συνδεδεμένα μέλη της και 5 επιπλέον πιστωτικά ιδρύματα που δεν τυγχάνουν μέλη της, το σύνολο των υποκαταστημάτων στον ελλαδικό χώρο ανέρχεται σε 4.163 το 2009, σε 3.743 το 2010, σε 3.575 το 2011 και τέλος σε 3.453 το 2012, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2009 της τάξης του 17% (βλ. http://www.hba.gr/). Σύμφωνα δε με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το σύνολο των τραπεζικών υποκαταστημάτων στον ελλαδικό χώρο ανέρχεται για το 2009 σε 4.098, για το 2010 σε 4.005 υποκαταστήματα και για το 2011 σε 3.845 υποκαταστήματα.

διαμορφωθούν ως εξής: [15-25]% στο σύνολο των υποκαταστημάτων στη Νομαρχία Αν. Αττικής, [15-25]% στη Νομαρχία Αθηνών, [15-25]% στη Νομαρχία Πειραιά και [15-25]% στη Νομαρχία Δυτικής Αττικής.

137. Όσον αφορά το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗ, μετά τη συγκέντρωση, με βάση τον αριθμό ATMs, θα κυμαίνεται μεταξύ 27% και 35% περίπου στους νομούς Αιτωλοακαρνανίας ([25-35]%), Βοιωτίας ([25-35]%), Ευβοίας ([25-35]%), Φθιώτιδος ([25-35]%), Φωκίδος ([25-35]%), Αρκαδίας ([25-35]%), Αχαΐας ([25-35]%), Λακωνίας ([25-35]%), Ιωαννίνων ([25-35]%), Πρέβεζας ([25-35]%), Καρδίτσας ([25-35]%), Μαγνησίας ([25-35]%), Τρικάλων ([25-35]%), Δράμας ([25-35]%), Κοζάνης ([25-35]%), Πιερίας ([25-35]%), Σερρών ([25-35]%), Χαλκιδικής ([25-35]%), Ροδόπης ([25-35]%), Χίου ([25-35]%), ενώ στους υπόλοιπους νομούς η νέα οντότητα θα κατέχει μερίδιο κατώτερο του 25%. Ειδικότερα, στις νομαρχίες Αθηνών, Ανατολικής και Δυτικής Αττικής και Πειραιώς στην περιοχή της Αττικής, η νέα οντότητα θα κατέχει συνολικά το [15-25]% (δεύτερη θέση) του συνόλου των ATMs της περιοχής, ενώ στις επιμέρους νομαρχίες και νομούς τα μερίδιά της θα διαμορφωθούν ως εξής: [15-25]% στο σύνολο των ATMs στη Νομαρχία Αν. Αττικής, [15-25]% στη Νομαρχία Αθηνών, [15-25]% στη Νομαρχία Πειραιά και [15-25]% στη Νομαρχία Δυτικής Αττικής.

138. Με βάση τα στοιχεία και τα μερίδια που παρουσιάζονται ανωτέρω, λόγω του μικρού αριθμού υποκαταστημάτων ([…]) και ΑΤΜ ([…]) της PROBANK και του αντίστοιχα χαμηλού μεριδίου της ([3-5]% και [3-5]% αντίστοιχα) η υπό εξέταση συγκέντρωση δεν μεταβάλλει ουσιωδώς την υφιστάμενη παρουσία της ΕΘΝΙΚΗΣ σε όλες τις περιοχές τις χώρας. Η ΕΘΝΙΚΗ κατατάσσεται στην τέταρτη θέση αναφορικά με τον αριθμό των υποκαταστημάτων που διαθέτει, κατόπιν του Ομίλου ΠΕΙΡΑΙΩΣ, του Ομίλου ΑΛΦΑ και του Ομίλου Eurobank. Αναφορικά με τον αριθμό των ΑΤΜ που διαθέτει, η ΕΘΝΙΚΗ παραμένει στη δεύτερη θέση μετά τον Όμιλο Πειραιώς. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, ως προκύπτει εκ του Παραρτήματος 8, σε αρκετές εκ των περιοχών-νομών της χώρας υφίστανται υποκαταστήματα ή ΑΤΜ τόσο των υπολοίπων τριών μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων (ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ALPHA, EUROBANK) όσο και τουλάχιστον μίας ή δύο εκ των υπολοίπων τραπεζικών ιδρυμάτων (πχ. ATTICA, Citibank, HSBC). Ταυτόχρονα, παρατηρείται ότι στις περιοχές της χώρας, όπου η PROBANK διέθετε υποκαταστήματα, υπήρχαν και θα υπάρχουν κατά κανόνα υποκαταστήματα και ΑΤΜ τόσο των υπολοίπων τριών μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων (ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ALPHA, EUROBANK) όσο και τουλάχιστον μίας ή δύο εκ των υπολοίπων τραπεζικών ιδρυμάτων (πχ. ATTICA, Citibank, HSBC).

ΣΤ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

ΣΤ.4.1. Αγορές λιανικής τραπεζικής

ΣΤ.4.1.1. Η άποψη της Γνωστοποιούσας

139. Η ΕΘΝΙΚΗ αναφέρει στην Γνωστοποίηση ότι για τις εν λόγω μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες, τα μερίδια αγοράς της PROBANK στις αγορές στις οποίες αφορά η συγκέντρωση (δηλαδή στις αγορές που αφορούν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία) είναι αμελητέα, μεταβάλλοντας επουσιωδώς τη θέση της στις αγορές αυτές. Συνεπώς, κατά τη γνωστοποιούσα, «*[σ]ε κάθε περίπτωση, το αποτέλεσμα της προσθήκης των εν λόγω μεριδίων της Probank στα σχετικά μερίδια αγοράς της*

ΕΤΕ δεν δύναται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι δύναται να επηρεάσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις εν λόγω αγορές»[182].

ΣΤ.4.1.2. Η άποψη των ανταγωνιστών των μερών

140. Η […] θεωρεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς της PROBANK δεν θα έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό στην αγορά της λιανικής τραπεζικής και στις υποαγορές της[183]. Την ίδια άποψη έχει και η […][184] η οποία υπολογίζει ότι το μερίδιο αγοράς που αφορά τις χορηγήσεις της PROBANK σε 1,1% και το μερίδιο αγοράς που αφορά τις καταθέσεις σε 1,8%. Η […][185] εκτιμά ότι η επικείμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει επιγενόμενα εμπόδια εισόδου στην αγορά λιανικής τραπεζικής. Σύμφωνα με την […] το νέο σχήμα έχει να αντιμετωπίσει σημαντικούς ανταγωνιστές στην εν λόγω αγορά (βάσει της πρόσβασης ή μη σε πηγές χρηματοδότησης, της φήμης και αξιοπιστίας και της προσφοράς παρόμοιων παρεχόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων), σε πολλές εκ των οποίων δραστηριοποιούνται και ξένα τραπεζικά ιδρύματα. Η […] αναφέρει[186] ότι ο όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ κατέχει σήμερα σημαντικά μερίδια αγοράς στην εγχώρια τραπεζική αγορά, χωρίς όμως να κατέχει δεσπόζουσα θέση, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην αγορά της λιανικής τραπεζικής. Η υπό εξέταση συγκέντρωση δεν αναμένεται να προσδώσει στην ΕΘΝΙΚΗ ανταγωνιστικό πλεονέκτημα από πλευράς γεωγραφικής διασποράς και κάλυψης υποκαταστημάτων, αφού κατά την […] η PROBANK στερείται αξιόλογου δικτύου καταστημάτων[187]. Η […] δηλώνει[188] ότι εάν η μεταβίβαση των στοιχείων είχε υλοποιηθεί πριν από την κρίση στην Κύπρο η παρεπόμενη συγκέντρωση καταθέσεων λιανικής θα βελτίωνε σημαντικά τους δείκτες ρευστότητας της ενοποιημένης τράπεζας. Όμως, η αβεβαιότητα για το μέγεθος της εγγύησης των καταθέσεων θα οδηγήσει τους καταθέτες είτε σε διασπορά των διαθεσίμων τους και σε μη καταθετικά προϊόντα μέσα στην ίδια τράπεζα (επενδυτικά προϊόντα όπως μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα κτλ.), είτε σε ανάληψη μέρους των καταθέσεων και σε τοποθέτηση τους σε κάποιο από τα εναπομείναντα πιστωτικά ιδρύματα, με αποτέλεσμα την «ανταλλαγή» καταθετών μεταξύ τους.

ΣΤ.4.1.3. Η εκτίμηση της Επιτροπής

α) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές καταθετικών προϊόντων λιανικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

141. Στην **ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων λιανικής,** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης δεύτερη θέση, με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, αυξανόμενο κατά μόλις [1-3]%. Στην πρώτη θέση βρίσκεται ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο αγοράς [25-35]% ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο αγοράς [15-25]%, μη μεταβαλλόμενη ως

---

[182] Βλ. την υπ'αρ. πρωτ. 6572/23.8.2013 γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.

[183] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[184] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[185] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[186] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[187] Η […] αναφέρει επίσης ότι τα ολιγάριθμα καταστήματα της PROBANK εντοπίζονται σε περιοχές όπου έχει ήδη παρουσία ο Όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ.

[188] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

εκ τούτου η δομή της αγοράς. Χαρακτηριστικό είναι, επιπλέον, ότι η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, κείται εντός του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([50-100] και [50-100] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

142. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων)** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τέταρτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, αυξανόμενο κατά μόλις [1-3]%. Την πρώτη θέση διατηρεί ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [25-35]%, τη δεύτερη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο αγοράς [25-35]% και την τρίτη θέση ο Όμιλος EUROBANK με μερίδιο [15-25]% μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και στην υπο-αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[189] ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

143. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων ταμιευτηρίου,** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης πρώτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [35-45]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]% Τις θέσεις τους ως είχαν διατηρούν σε συνέχεια της υπό κρίση συγκέντρωσης τόσο ο Όμιλος Πειραιώς και ο Όμιλος ΑΛΦΑ, με μερίδια [25-35]% και [15-25]% αντιστοίχως μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και σε αυτή την υπο-αγορά η μεταβολή του δείκτη HHI είναι καταφανώς κατώτερη του ορίου των 250 μονάδων ([0-50] με στοιχεία 2012 και [0-50] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

144. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων προθεσμίας λιανικής,** η ΕΘΝΙΚΗ καταλαμβάνει σε συνέχεια της υπό κρίση συγκέντρωσης την τρίτη θέση (με μερίδιο [15-25]% -στοιχεία α εξαμήνου 2013. Την πρώτη θέση διατηρεί ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [25-35]%, τη δεύτερη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο αγοράς [15-25]% και ο Όμιλος EUROBANK καταλαμβάνει τη τέταρτη θέση με μερίδιο [15-25]%. Σημειώνεται ότι η διαφορά μεταξύ της τρίτης κατά τα ανωτέρω ενιαίας οντότητας και των πλησιέστερων ανταγωνιστών της (Όμιλος ΑΛΦΑ, Όμιλος EUROBANK) είναι αμελητέα, και, πάντως, και σ' αυτή την περίπτωση, ο δείκτης HHI (<2.000) δεν υπερβαίνει το ασφαλές όριο των 250 μονάδων ([50-100] με στοιχεία 2012 και [50-100] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

145. Συμπερασματικά, στην ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων λιανικής καθώς στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων) λιανικής, καταθέσεων ταμιευτηρίου και καταθέσεων προθεσμίας λιανικής, ούτε η θέση της ΕΘΝΙΚΗΣ, ούτε και η εν γένει διάρθρωση της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς ως αποτέλεσμα της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης. Σε όλες τις προαναφερόμενες υπο-αγορές της λιανικής τραπεζικής δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ο Όμιλος ΑΛΦΑ και ο Όμιλος EUROBANK με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς κα μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της

[189] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ C031 της 05.02.2004,σ.5, παρ.19-21.

γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές (ευρύτερη και υπό-αγορές), κρίνεται αμελητέα, καθώς κυμαίνεται από [0-1]% έως [1-3]%, και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική [190] [191]. Επί πλέον, στο σύνολο των υπό κρίση (υπο)αγορών, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

146. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

147. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ σε καμία εκ των (υπο-)αγορών αυτών ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

- ***Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)***

148. Στο επίπεδο της ευρύτερης αγοράς των καταθετικών προϊόντων λιανικής τραπεζικής, καθώς και στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας λιανικής, οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 60%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν σχετικά υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τέσσερις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή, λόγω και της ύπαρξης μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν παρουσία στις εδώ εξεταζόμενες αγορές.[192] Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία

[190] Κατά πάγια εθνική και ενωσιακή πρακτική και νομολογία, η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5% θεωρείται «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα Μ.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, παρ. 137-140, 155-156,193, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και κατά την εξέταση συγκεντρώσεων σε άλλους κλάδους, ενδεικτικά αναφερομένων των Μ.2495- HANIEL/FELS, Μ. 6704- REWE TOURISTIK GMBH/FERID NASR/ECIM HOLDING SA παρ. 30-32 και 39, Μ.6132-CARGILL/KVB παρ. 52-53 και 60, Μ.5717- THE STANLEY WORKS/ THE BLACK& DECKER CORPORATION- παρ.32,37,46 και 59.

[191] Διαφορετική θα ήταν η αξιολόγηση μόνο στην περίπτωση που θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι παρά την μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς της απορροφώσας επιχείρησης δύναται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της συνεπεία της συγκέντρωσης. Χαρακτηριστική είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.2568-Haniel/Ytong, όπου επαύξηση μεριδίου στο μερίδιο της αποκτώσας Haniel (ήτοι 0-2%) πιθανολογήθηκε ότι θα ενδυνάμωνε την υπάρχουσα δεσπόζουσα θέση της, μεταξύ άλλων, διότι η Ytong διαδραμάτιζε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αγορά, ήταν ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος ανταγωνιστής της Haniel και ο κυριότερος προμηθευτής ενός απαραίτητου συμπληρωματικού προϊόντος στο κύριο προϊόν που παρήγαγε η απορροφώσα.

[192] Βλ. ενδεικτικά ενωσιακή πρακτική νομολογία σε Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

149. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[193] λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου ΕΘΝΙΚΗΣ σε εκάστη αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι εξαιρετικά χαμηλή και κυμαίνεται από [0-1]% έως [1-3]%, στις ως άνω σχετικές αγορές[194]. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

β) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές προϊόντων χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

150. Στην **αγορά των στεγαστικών δανείων,** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της συγκέντρωσης πρώτη θέση με μερίδιο [15-25]% με μερίδιο αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]%. Ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ παραμένει στη δεύτερη θέση με μερίδιο [15-25]% και ο Όμιλος ΑΛΦΑ στην τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]%. Ως εκ τούτου η αγορά δε μεταβάλλεται. Η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κείται εντός του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] με στοιχεία 2012 και [0-50] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

151. Στην **αγορά της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών)** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]% με μερίδιο αυξανόμενο μόλις κατά [0-1]%. Ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την πρώτη θέση με μερίδιο [25-35]% και ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ την δεύτερη θέση με μερίδιο [25-35]%. Και σε αυτή την υπο-αγορά η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και καταφανώς κατώτερη του ορίου των 250 μονάδων ([0-50] με στοιχεία 2012 και [0-50] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

152. Ομοίως στην **αγορά της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών,** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]% με μερίδιο αυξανόμενο μόλις κατά [0-1]%. Στην πρώτη θέση κατατάσσεται ο Όμιλος EUROBANK με μερίδιο [25-35]% και ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση με μερίδιο [15-25]%. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κείται εντός του ασφαλούς ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[195] ([0-50] και [0-50], με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

153. Συμπερασματικά, στις αγορές των στεγαστικών δανείων, της καταναλωτικής πίστης εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών και της καταναλωτικής πίστης μέσω καρτών η θέση της ΕΘΝΙΚΗΣ και η δομή της αγοράς δε μεταβάλλεται ουσιωδώς ως αποτέλεσμα της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες τις προαναφερόμενες σχετικές αγορές δραστηριοποιούνται, πλην της ΕΘΝΙΚΗΣ, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος

[193] Ενδεικτικά αναφέρεται η απόφαση IV/M.202, *Thorn EMI/Virgin Music,* παρ. 40.

[194] Βλ. και M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43. Στην υπόθεση αυτή έγινε δεκτό ότι η μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς που προέκυπτε από την συγκέντρωση δεν ενίσχυε την πιθανότητα συντονισμού.

[195] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση οριζοντίων συγκεντρώσεων παρ.19-21.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ο Όμιλος ΑΛΦΑ και ο όμιλος EUROBANK με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές, κρίνεται αμελητέα, καθώς κυμαίνεται από [0-1]% έως [0-1]% και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία. Επί πλέον, στο σύνολο των υπό εξέταση αγορών, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

154. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

155. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ σε καμία εκ των αγορών αυτών ή σε αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού σε αυτές.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

156. Στα προϊόντα χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής και συγκεκριμένα στις αγορές των στεγαστικών δανείων, της καταναλωτικής πίστης εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών και της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 60%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων.

157. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

158. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω, καθώς η επαύξηση του μεριδίου ΕΘΝΙΚΗΣ σε εκάστη αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα και κυμαίνεται από [0-1]% έως [0-1]% στις ως άνω σχετικές αγορές. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

ΣΤ.4.2. Αγορές επιχειρηματικής τραπεζικής

ΣΤ.4.2.1. Η άποψη της Γνωστοποιούσας

159. Η ΕΘΝΙΚΗ αναφέρει στην Γνωστοποίηση ότι για τις εν λόγω μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες, τα μερίδια αγοράς της PROBANK στις αγορές στις οποίες αφορά η συγκέντρωση (δηλαδή στις αγορές που αφορούν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία) είναι αμελητέα, μεταβάλλοντας επουσιωδώς τη θέση της στις αγορές αυτές. Συνεπώς, κατά τη γνωστοποιούσα, *«[σ]ε κάθε περίπτωση, το αποτέλεσμα της προσθήκης των εν λόγω μεριδίων της Probank στα σχετικά μερίδια αγοράς της ΕΤΕ δεν δύναται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι δύναται να επηρεάσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις εν λόγω αγορές»*[196].

ΣΤ.4.2.2. Η άποψη των ανταγωνιστών των μερών

160. Η […][197] θεωρεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς της PROBANK δεν θα έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό στην αγορά της επιχειρηματικής τραπεζικής. Η […][198] εκτιμά ότι η επικείμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει επιγενόμενα εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά. Επίσης, η […] αναφέρει[199] ότι ο όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ κατέχει σήμερα σημαντικά μερίδια αγοράς στην εγχώρια τραπεζική αγορά, χωρίς όμως να κατέχει δεσπόζουσα θέση, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην αγορά επιχειρηματικής τραπεζικής. Η […] δηλώνει[200] ότι ο κίνδυνος συγκέντρωσης λόγω του *«overlap»* πελατών θα οδηγήσει στην ανάγκη να διεκδικηθούν από την ενιαία τράπεζα μεγαλύτερες εγγυήσεις για τον συγκεντρωμένο δανεισμό που προσφέρει σε αυτές τις επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΤτΕ.

ΣΤ.4.2.3. Η εκτίμηση της Επιτροπής

α) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές καταθετικών προϊόντων επιχ/τικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

161. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην **ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής,** η Εθνική καταλαμβάνει την πρώτη από την τρίτη θέση με μερίδιο [25-35]%, […] πάνω από τον Όμιλο ΠΕΙΡΑΙΩΣ που βρίσκεται στη δεύτερη θέση με μερίδιο [15-25]%. Στην τρίτη θέση κατατάσσεται ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο [15-25]%. Πάντως, η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([50-100] και [50-100] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

162. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως επιχειρηματικής,** η ΕΘΝΙΚΗ κατατάσσεται στη δεύτερη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, ενώ στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο [25-35]% και την τρίτη θέση καταλαμβάνει ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ με μερίδιο [15-25]%. Και στην υπο-αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι καταφανώς κατώτερη

---

[196] Βλ. την υπ'αρ. πρωτ. 6572/23.8.2013 γνωστοποίηση.

[197] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[198] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[199] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[200] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

του ορίου των 250 μονάδων ([50-100] με στοιχεία 2012 και [50-100] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

163. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων προθεσμίας επιχειρηματικής,** η ΕΘΝΙΚΗ με αθροιστικό μερίδιο [25-35]% αυξανόμενο κατά [1-3]% διατηρεί την πρώτη θέση, πάνω από τον Όμιλο ΠΕΙΡΑΙΩΣ με μερίδιο που ανέρχεται στο [25-35]% και τον Όμιλο ΑΛΦΑ με μερίδιο που ανέρχεται στο [15-25]%. Πάντως η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι μικρή στην αγορά αυτή κατώτερη του προβλεπόμενου ορίου ([100-150] και [50-100] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξάμηνο 2013 αντίστοιχα).

164. Συμπερασματικά, στην ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής καθώς στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και προθεσμίας επιχειρηματικής, το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗΣ μεταβάλλεται οριακά, χωρίς όμως να μεταβάλλεται ουσιωδώς η δομή της αγοράς ως αποτέλεσμα της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες προαναφερόμενες (υπο-)αγορές της επιχειρηματικής τραπεζικής δραστηριοποιούνται, τουλάχιστον δύο ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ και ο Όμιλος ΑΛΦΑ με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής και με μερίδια αγοράς πολύ κοντά στα μερίδια αγοράς της ΕΘΝΙΚΗΣ, τόσο πριν όσο και μετά την υπό κρίση συγκέντρωση. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές (ευρύτερη και υπό-αγορές), κρίνεται ιδιαιτέρως μικρή, καθώς κυμαίνεται από [1-3]% έως [1-3]%, και συνεπώς δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία. Επί πλέον, στο σύνολο των υπό κρίση (υπο)αγορών, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

165. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

166. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ σε καμία εκ των (υπο-)αγορών αυτών ούτε και στον αισθητό επηρεασμό του ανταγωνισμού σε αυτές.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

167. Στην ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής, καθώς και στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και προθεσμίας επιχειρηματικής τραπεζικής, οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες (ΕΘΝΙΚΗ, Όμιλος ΑΛΦΑ και Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ) θα κατέχουν αθροιστικά, μερίδια άνω του 60% και ως εκ τούτου, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις (ΕΘΝΙΚΗ, Όμιλος

ΑΛΦΑ και Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ), γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης. Επιπλέον, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στη σχετική αγορά επιχειρήσεων, που θα επέτρεπαν τη δημιουργία ή τη διατήρηση ή την ενίσχυση τυχόν μηχανισμών συνεννόησης μεταξύ των επιχειρήσεων και επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των όρων συντονισμού.

168. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η υφιστάμενη διαφάνεια στις ως άνω σχετικές αγορές ιδίως όσον αφορά την παράμετρο της τιμολόγησης (οι χρεώσεις, τα επιτόκια και οι οικονομικοί όροι δημοσιεύονται τόσο από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα όσο και από την Τράπεζα της Ελλάδος) δεν συνιστά καθαυτή επαρκή ένδειξη για την θεμελίωση πιθανής συλλογικής δεσπόζουσας θέσης, καθώς η εκτίμηση της διαφάνειας σε δεδομένη αγορά δεν μπορεί να γίνεται αυτοτελώς και αφηρημένα, αλλά υπό το πρίσμα του μηχανισμού ενός υποθετικού σιωπηρού συντονισμού, που δεν μπορεί να πιθανολογηθεί στην παρούσα υπόθεση δεδομένων των ως άνω στοιχείων και ενδείξεων[201]. Εξάλλου, εκτιμάται ότι ιδιαίτερα ενόψει της τρέχουσας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, η ρευστότητα του οικονομικού περιβάλλοντος και, κυρίως η αστάθεια της ζήτησης των καταθετικών προϊόντων, δυσχεραίνουν το συντονισμό μεταξύ ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά.

169. Σε κάθε περίπτωση, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς οι τρεις πρώτες επιχειρήσεις εξακολουθούν να κατέχουν τις τρεις πρώτες θέσεις και τα μερίδια της ΕΘΝΙΚΗΣ μεταβάλλονται οριακά ([1-3]% έως [1-3]%), Το γεγονός αυτό δεν συνηγορεί στη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης μετά τη συγκέντρωση. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

β) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές προϊόντων χορηγήσεων επιχ/τικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

170. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω αναφορικά με τα μερίδια των μερών η ΕΘΝΙΚΗ καταλαμβάνει την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά [1-3]%, σε σχέση με την προ της συγκέντρωσης τέταρτη θέση. Στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ με μερίδιο [25-35]%, στη δεύτερη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο [15-25]% και στην τέταρτη θέση ο Όμιλος EUROBANK με μερίδιο [15-25]%. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη και κατώτερη του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([50-100] και [50-100] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα) ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης της ΕΕπ. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων.

---

[201] Βλ. σχετ. απόφαση της Ευρ.Επιτροπής Μ.5907-VOTORANTIM/FISCHER/JV παρ. 206 -210, όπου γίνεται μνεία στην απόφ. ΔΕΕ, υποθ.C-413/06 Bertelsmann AG και Sony Corporation of America κατά Independent Music Publishers and Labels Association (Impala).

171. Ειδικά στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων πρέπει να συνεκτιμηθεί και ο παράγοντας της αντισταθμιστικής ισχύος ιδίως των μεγάλων επιχειρήσεων έναντι των τραπεζών, όπου οι αγοραστές δύνανται να χρησιμοποιήσουν ως διαπραγματευτικά όπλα το μέγεθος του όγκου των εργασιών που επιτυγχάνεται μέσω αυτών και το αντίστοιχο ύψος του κέρδους που οι πελάτες αυτοί συνεπάγονται για την τράπεζα.

172. Συμπερασματικά, στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων η δομή της αγοράς δε μεταβάλλεται ουσιωδώς ως αποτέλεσμα της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, καθώς εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται άλλες τρεις μεγάλες επιχειρήσεις, με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορές, κρίνεται αμελητέα, καθώς ανέρχεται σε ποσοστό ύψους [1-3]% και συνεπώς δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση.

173. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

174. Τα ανωτέρω ισχύουν και εφόσον υπάρξει διάκριση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων μεταξύ μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων και μεγάλων επιχειρήσεων λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικότερες μεταβολές μεριδίων που καταγράφονται ανωτέρω.

175. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ στην εν λόγω αγορά ή στον αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

176. Στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων πριν και μετά τη συγκέντρωση οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος Πειραιώς, Όμιλος ΑΛΦΑ, Όμιλος EUROBANK και ΕΘΝΙΚΗ), θα κατέχουν αθροιστικό μερίδιο άνω του 80%. Ως εκ τούτου η υπό κρίση αγορά παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης, το οποίο ευνοεί τη δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, το παραπάνω αισθητά υψηλό ποσοστό θα κατέχουν τέσσερις επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο υπό τις εδώ ακόμα εξεταζόμενες συνθήκες φαίνεται να μην καθιστά πιθανότερο το συντονισμό. Επιπλέον, η πιθανότητα συντονισμού αμβλύνεται λόγω της μη ύπαρξης διαρθρωτικών ή άλλων δεσμών μεταξύ των ανωτέρω επιχειρήσεων στην υπό εξέταση αγορά, που επιτρέπουν τη διατήρηση και παρακολούθηση των όρων συντονισμού, της αντισταθμιστικής ισχύς που διαθέτουν ιδίως οι μεγάλες επιχειρήσεις έναντι των τραπεζών, καθώς έχουν τις γνώσεις αλλά και τα μέσα να αναζητήσουν χρηματοδότηση σε προμηθευτές εκτός της ελληνικής αγοράς, του ως ένα βαθμό εξατομικευμένου τρόπου με τον οποίο καθορίζονται οι όροι παροχής χρηματοδότησης, της μετριασμένης, σε σχέση με τις αγορές που εξετάσθηκαν σε προηγούμενα υπο-κεφάλαια του παρόντος, διαφάνειας ως προς τους όρους τιμολόγησης (χρεώσεις, επιτόκια) και κυρίως της ιδιαιτέρως μικρής μεταβολής του μεριδίου αγοράς της ΕΘΝΙΚΗΣ ([1-3]%) από

την παρούσα συγκέντρωση, η οποία δεν δύναται να συντελέσει στη δημιουργία ή επίταση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

177. Ειδικότερα ως προς τον τελευταίο αυτό παράγοντα σημειώνεται ότι σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά *λόγω* της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς οι τέσσερις πρώτες επιχειρήσεις εξακολουθούν να κατέχουν τις τέσσερις πρώτες θέσεις και η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ στη σχετική αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα και κυμαίνεται στο [1-3]%. Το γεγονός αυτό δεν συνηγορεί στη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης μετά την συγκέντρωση.

178. Τα ανωτέρω ισχύουν και εφόσον υπάρξει διάκριση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων μεταξύ μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων και μεγάλων επιχειρήσεων λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικότερες μεταβολές μεριδίων που καταγράφονται ανωτέρω.

179. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ικανές ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Ζ. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Ζ.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

180. Οι υπηρεσίες πληρωμών μέσω πιστωτικών και χρεωστικών καρτών δίνουν τη δυνατότητα στον καταναλωτή – κάτοχο της κάρτας (cardholder) ανάληψης μετρητών και πληρωμής αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς άμεση χρήση μετρητών. Όταν η κάρτα χρησιμοποιείται ως μέσο πληρωμής, η πληρωμή του επιχειρηματία (merchant) από τον κάτοχο της κάρτας λαμβάνει χώρα με τη διαμεσολάβηση των τραπεζικών ιδρυμάτων και των εταιριών που κατέχουν τα διεθνή σήματα (scheme owners). Ο κάτοχος της κάρτας λαμβάνει υπηρεσίες πληρωμών και πίστωσης από την τράπεζα που εξέδωσε την κάρτα (εκδότρια τράπεζα - issuer), ενώ ο επιχειρηματίας διασφαλίζει την πληρωμή του διαμέσου της εκκαθαρίστριας τράπεζας (acquirer), με την οποία συνεργάζεται. Η εκδότρια τράπεζα μπορεί να ταυτίζεται με την εκκαθαρίστρια τράπεζα (on-us transactions).

181. Επιπλέον, οι τραπεζικές κάρτες παρέχουν τη δυνατότητα στους κατόχους τους να διενεργούν τραπεζικές πράξεις μέσω των Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ΑΤΜ), ευκολία στις συναλλαγές σε όσες περιπτώσεις ο κάτοχος της κάρτας δεν έχει ή δε θέλει να έχει μαζί του μετρητά, εξασφάλιση περιόδου χάριτος αρκετών ημερών χωρίς τόκο από την ημερομηνία έκδοσης του λογαριασμού έως την ημερομηνία πληρωμής, εξυπηρέτηση στις συναλλαγές μέσω Internet ή σε συναλλαγές εξ αποστάσεως, κ.λπ.

182. Οι κάρτες πληρωμής διακρίνονται σε:

α) Χρεωστικές κάρτες, οι οποίες προσφέρουν άμεση πρόσβαση στον τραπεζικό λογαριασμό του χρήστη κάθε στιγμή, αντικαθιστώντας την ανάγκη συναλλαγής με μετρητά ή συνάλλαγμα, και δίνουν τη δυνατότητα ανάληψης μετρητών στην Ελλάδα και το εξωτερικό με απευθείας χρέωση

του τραπεζικού λογαριασμού[202]. Σε περίπτωση συναλλαγής μέσω χρεωστικής κάρτας, το ποσό της συναλλαγής μεταφέρεται αυτόματα από το λογαριασμό του κατόχου στο λογαριασμό του εμπόρου και δεν πιστώνεται στο λογαριασμό του χρήστη της κάρτας, όπως συμβαίνει στις πιστωτικές κάρτες. Αν δεν υπάρχει διαθέσιμο ποσό στο λογαριασμό, με τον οποίο είναι συνδεδεμένη η χρεωστική κάρτα, η συναλλαγή δεν πραγματοποιείται. Οι περισσότερες χρεωστικές κάρτες μπορούν να συνδεθούν με παραπάνω από έναν τραπεζικούς λογαριασμούς της ίδιας πάντοτε τράπεζας και να χρησιμοποιηθούν για να εξοφλούνται πάγιες μηνιαίες χρεώσεις, όπως λογαριασμοί, αλλά και για την πληρωμή δανείων και πιστωτικών καρτών με αυτόματη χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού. Επίσης, με τις χρεωστικές κάρτες μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω των ATM κατάθεση μετρητών, μεταφορά ποσών μεταξύ λογαριασμών, ενημέρωση υπολοίπου και εκτύπωση των τελευταίων κινήσεων λογαριασμών.

β) Πιστωτικές κάρτες, οι οποίες επιτρέπουν στον κάτοχο να πραγματοποιεί αγορές μέχρι ενός συγκεκριμένου ορίου. Το υπόλοιπο εξοφλείται είτε πλήρως εντός συγκεκριμένης προθεσμίας είτε μερικώς, και στην περίπτωση αυτή ο κάτοχος χρεώνεται με τόκους επί του ανεξόφλητου υπολοίπου. Ουσιαστικά, η εκδότρια τράπεζα (issuer) δημιουργεί ένα λογαριασμό ανακυκλούμενης πίστωσης και παρέχει μια ανοικτή πίστωση στον καταναλωτή, την οποία ο κάτοχος της κάρτας δύναται να χρησιμοποιήσει είτε για αγορές είτε για ανάληψη μετρητών. Οι κάρτες αυτές θεωρούνται ένα πολύπλοκο χρηματοπιστωτικό εργαλείο, καθώς η χρήση τους περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό διαφορετικών χαρακτηριστικών και κινήτρων (εύρος συναλλαγών, πίστωση, παροχές), ένα μεγάλο αριθμό συνδεδεμένων τιμών (επιτόκια, επιτόκια υπερημερίας, περίοδος χάριτος, ποινή υπέρβασης ορίου, ετήσια συνδρομή κ.ά.) και ποσοτικούς περιορισμούς (πιστωτικά όρια, ελάχιστες καταβολές). Σήμερα κυκλοφορούν πάρα πολλές παραλλαγές του βασικού μοντέλου της κάρτας με ανοικτή πίστωση.

Ζ.1.1. Η αγορά της έκδοσης τραπεζικών καρτών

183. Η έκδοση των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών (card issuing) περιλαμβάνει ιδίως τη διάθεση αυτών στους καταναλωτές και την εξυπηρέτηση πελατών και πραγματοποιείται (συνήθως) με τη χρήση του διεθνούς σήματος και των εμπορικών όρων ιδιωτικών εταιριών κατοχής των ανωτέρω σημάτων (Visa, Mastercard, Diners, American Express).

184. Η έκδοση τραπεζικών καρτών διακρίνεται ανάλογα με το είδος των εκδιδόμενων καρτών **στις επιμέρους υπο-αγορές της έκδοσης πιστωτικών καρτών και της έκδοσης χρεωστικών καρτών**. Η συγκεκριμένη διάκριση της αγοράς έκδοσης τραπεζικών καρτών βασίζεται στα χαρακτηριστικά των εν λόγω καρτών, ιδίως στο γεγονός ότι, σε αντίθεση με τις πιστωτικές κάρτες, η χρήση των χρεωστικών καρτών για τις συναλλαγές του κατόχου είναι δυνατή εφόσον υφίσταται υπόλοιπο στον τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου με τον οποίο είναι συνδεδεμένες, η δε εκταμίευση των αντίστοιχων χρεώσεων είναι άμεση[203]. Συνεπώς, οι πιστωτικές κάρτες ομοιάζουν περισσότερο, όπως προελέχθη, με ανοιχτά καταναλωτικά δάνεια,

---

[202] Σύμφωνα με την […] (βλ. επιστολή υπ'αριθμ. πρωτ. […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης «ΕΤΕ-Eurobank»), οι χρεωστικές κάρτες στην ελληνική αγορά χρησιμοποιούνται σε ποσοστό άνω του 95% των συναλλαγών ως μέσο ανάληψης μετρητών και γενικότερης διαχείρισης των συνδεδεμένων καταθετικών λογαριασμών (ερώτηση υπολοίπου, ιστορικό συναλλαγών).

[203] Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί χρηματοδότηση μέσω υπεραναλήψεων από τους λογαριασμούς καταθέσεων όψεως.

ενώ οι χρεωστικές κάρτες αποτελούν απλώς μια μέθοδο πληρωμής διάφορη των μετρητών, στο πλαίσιο τήρησης τραπεζικού λογαριασμού.

185. Εξάλλου, ως προς το ενδεχόμενο διάκρισης της αγοράς έκδοσης τραπεζικών καρτών σε:
α) κάρτες προς ιδιώτες (personal cards) και
β) κάρτες προς επιχειρήσεις (corporate cards),

καθώς και ειδικότερα της υπο-αγοράς των πιστωτικών καρτών, σε:
α) πιστωτικές κάρτες γενικής χρήσης (general cards) και
β) πιστωτικές κάρτες ειδικής χρήσης (selective - pure store cards)[204]

ή σε
α) πιστωτικές κάρτες διεθνούς εμβέλειας (με διεθνή αποδοχή -international cards) και
β) πιστωτικές κάρτες εθνικής – εγχώριας εμβέλειας (national cards),

186. σημειώνεται καταρχάς ότι, όπως έχει υποστηριχθεί και από τα σχετικά ερωτηθέντα πιστωτικά ιδρύματα σε προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας, υπάρχει έρεισμα για την αντιμετώπισή τους ως διακριτές (υπό) αγορές, δεδομένης της περιορισμένης μεταξύ τους εναλλαξιμότητας από πλευράς ζήτησης[205]. Οι κάρτες προς ιδιώτες και οι κάρτες προς επιχειρήσεις απευθύνονται σε διαφορετική κατηγορία πελατών και αναμένεται να καλύπτουν διαφορετικό είδος καταναλωτικών αναγκών. Επιπλέον, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, οι όροι έκδοσης καρτών προς επιχειρήσεις διαφέρουν από αυτούς των καρτών προς ιδιώτες, στο βαθμό που διαφέρει η λειτουργία τους[206].

187. Αντίστοιχα, οι κάρτες ειδικής χρήσης εκδίδονται μετά από συμφωνία μεταξύ της εκδότριας τράπεζας και ενός εμπορικού καταστήματος (ή αλυσίδας εμπορικών καταστημάτων), με στόχο την παροχή εκπτώσεων και άλλων παροχών από το κατάστημα προς το συναλλασσόμενο ή/και την παροχή ευνοϊκών πιστωτικών όρων από την εκδότρια τράπεζα προς τους πελάτες του

---

[204] Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.5384 – BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 16.

[205] Βλ. και απαντήσεις […] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]),[…] (υπ'αριθμ. πρωτ […]),[…] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]),[…] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]) και […] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]). Η […] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]) θεωρεί ότι διακριτές αγορές είναι μόνο αυτές της ειδικής και γενικής χρήσης καθώς *«οι κάρτες ειδικής χρήσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο σε συγκεκριμένες εμπορικές επιχειρήσεις ή για συγκεκριμένους σκοπούς»*, ενώ η […] […] (υπ'αριθμ. πρωτ. […]) αναφέρει ότι οι ευρύτερες αγορές έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών θα πρέπει να διακριθούν μόνο ως προς την κατηγορία πελάτη (ιδιώτες/επιχειρήσεις). Οι ως άνω απαντήσεις δόθηκαν στο πλαίσιο της εξέτασης της υπ' αριθμ. πρωτ. […] γνωστοποίησης συγκέντρωσης των τραπεζών Πειραιώς και Αγροτικής. Επιπλέον, σύμφωνα με την […] (βλ. απαντητική επιστολή υπ' αριθμ. πρωτ. […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης […]) *«…τόσο η έκδοση πιστωτικών όσο και χρεωστικών καρτών δύναται να διακριθεί σε ειδικότερα προϊόντα… χωρίς αυτό να επηρεάζει την εναλλαξιμότητα των εν λόγω προϊόντων»*.

[206] Συγκεκριμένα, υπάρχουν οι εξής βασικές διαφορές :

- τα κριτήρια αρχικής χορήγησης και οι όροι ανανέωσης διαφέρουν, δεδομένου ότι πρόκειται για χορήγηση σε νομικό πρόσωπο με κριτήρια επιχειρηματικής πίστης,
- δεν προσφέρεται η δυνατότητα ελάχιστης καταβολής και δόσεων,
- δεν προβλέπεται εκτοκισμός των συναλλαγών δεδομένου του γεγονότος ότι, τα ποσά των συναλλαγών εξοφλούνται ολοσχερώς στο τέλος κάθε μήνα,
- καθορίζεται συνολικό όριο ανά επιχείρηση το οποίο και ανανεώνεται/επανακαθορίζεται περιοδικά και
- το πιστωτικό όριο της εκάστοτε κάρτας καθορίζεται από την ίδια την επιχείρηση.

(βλ. επιστολή […] υπ'αριθμ. πρωτ. […])

συγκεκριμένου καταστήματος. Η κάρτα αυτή δεν εκδίδεται σε συνεργασία με κάποιο από τα διεθνή σήματα (π.χ. Visa, Mastercard, κ.λπ.) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στο συνεργαζόμενο κατάστημα, αντίθετα με τις κάρτες γενικής χρήσης, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε όλες τις συμβεβλημένες με τα διεθνή σήματα επιχειρήσεις, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό[207]. Δεδομένου ότι στην ελληνική αγορά οι κάρτες ειδικής χρήσης αντικατοπτρίζουν και το σύνολο των καρτών εθνικής εμβέλειας, παρέλκει η διάκριση των καρτών ανά εμβέλεια χρήσης (εθνική/διεθνή).

188. Ωστόσο, ανεξάρτητα από την κατηγοριοποίηση των καρτών, οι τράπεζες χρησιμοποιούν ενιαία κριτήρια για την παροχή της υπηρεσίας έκδοσης καρτών προς τους καταναλωτές, τα οποία βασίζονται στην πιστοληπτική ικανότητα και τα λοιπά χαρακτηριστικά των τελευταίων. Όπως επισημαίνει η […], *«[ο]ποιαδήποτε διαφοροποίηση ενέχει κίνδυνο διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ των πελατών με παρόμοια χαρακτηριστικά»*[208]. Εξάλλου, από πλευράς υποκατάστασης προσφοράς, η εναλλαξιμότητα μεταξύ καρτών διάφορων κατηγοριών είναι απόλυτη: η τράπεζα δύναται, με αμελητέο κόστος, να στρέψει την παραγωγή της από τη μία κατηγορία καρτών στην άλλη[209].

189. Εν προκειμένω, παρέλκει η ακριβής οριοθέτηση των αγορών, δεδομένου ότι από την αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων, προέκυψε ότι τα μερίδια των επιχειρήσεων στις κατά τα ανωτέρω επιμέρους (ενδεχόμενες) υπο-αγορές δεν διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με τη γενικότερη εικόνα που αυτά παρουσιάζουν στις ευρύτερες αγορές έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών[210]..

Ζ.1.2. Γεωγραφικές αγορές

190. Αναφορικά με την ευρύτερη αγορά των καρτών, όπως προσδιορίστηκε και επιμερίστηκε ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αξιολογώντας την εν λόγω αγορά υπό οποιαδήποτε υποδιάκριση την έχει χαρακτηρίσει ως εθνική κατά βάση, ακόμη και εάν πιθανολογείται περιθώριο για διεύρυνση των αγορών στο εγγύς μέλλον λόγω των παγκόσμιων εξελίξεων στο χρηματοπιστωτικό τομέα[211]. Η θέση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι ζητήματα σχετικά

---

[207] Επισημαίνεται ότι οι κάρτες ειδικής χρήσης δεν θα πρέπει να συγχέονται με τις κάρτες που εκδίδονται από κοινού μεταξύ μιας τράπεζας και μιας εμπορικής εταιρίας (co-branded cards) οι οποίες ναι μεν εξασφαλίζουν στους κατόχους διάφορα είδη προνομίων στις συναλλαγές τους με την εμπορική εταιρία που έχει συνεκδώσει την πιστωτική κάρτα, φέρουν ωστόσο κάποιο διεθνές σήμα καρτών και μπορούν συνεπώς να χρησιμοποιηθούν, όπως και οι γενικής χρήσης, σε οποιαδήποτε άλλη εμπορική επιχείρηση που εξυπηρετεί πληρωμές μέσω καρτών υπό το συγκεκριμένο σήμα.

[208] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] στο πλαίσιο της εξέτασης της υπ' αριθ. πρωτ. […] γνωστοποίησης συγκέντρωσης των τραπεζών Πειραιώς και Αγροτικής.

[209] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. ([…]) απαντητική επιστολή της […] στο πλαίσιο της εξέτασης της υπ' αριθ. πρωτ. […] γνωστοποίησης συγκέντρωσης των τραπεζών Πειραιώς και Αγροτικής Με την άποψη ότι οι ως άνω κατηγορίες προϊόντων δεν συνιστούν διακριτές αγορές συντάσσεται η […] (υπ' αριθμ. πρωτ. […]), η […] (υπ' αριθμ. πρωτ. […]), η […] (υπ' αριθμ. πρωτ. […]) και η […] (υπ' αριθμ. πρωτ. […]). Οι ως άνω απαντήσεις δόθηκαν στο πλαίσιο της εξέτασης της ίδιας γνωστοποίησης συγκέντρωσης (Πειραιώς–Αγροτική). Την ίδια θέση εξέφρασε εκ νέου η […] με την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική της επιστολή στο πλαίσιο εξέτασης της συγκέντρωσης των τραπεζών Πειραιώς-Γενική.

[210] Αντίστοιχη θέση εκφράζεται και μέσω της πρακτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπου παρόλο που διερευνήθηκε η περαιτέρω κατάτμηση της αγοράς, τελικά η εν λόγω διάκριση δεν εξετάστηκε ¨βλ. ενδεικτικά Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.5384, ό.π.

[211] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5384 *BNP Paribas/Fortis*, σκ. 73, Μ.2567 *Nordbanken/Postgirot*, σκ. 37, Μ.4844 *Fortis/ABN AMRO Assets*, σκ. 87 και Μ.5241, *American Express/Fortis /Alpha Card*, σκ. 26,30.

με τη χορήγηση μέσων πληρωμής και την επεξεργασία των συναλλαγών διέπονται κυρίως από την οικεία εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους περί προστασίας του καταναλωτή και καταναλωτικής πίστης. Συνεπώς, η ευρύτερη σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική, καλύπτοντας το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Ζ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ[212]

191. Από προηγούμενη έρευνα της ΓΔΑ, προέκυψε ότι οι ανταγωνιστικές συνθήκες στις εν λόγω αγορές ομοιάζουν, εν πολλοίς, με αυτές που ισχύουν στις αγορές της λιανικής τραπεζικής[213]. Όλες οι τράπεζες προσφέρουν εφάμιλλα παρεμφερή τραπεζικά προϊόντα, ενώ πολλοί καταναλωτές χρησιμοποιούν περισσότερες της μιας τράπεζες και για τις κάρτες πληρωμών τους και ως εκ τούτου ο βαθμός διασποράς των πελατών είναι πολύ μεγάλος. Επιπλέον, οι προτιμήσεις των καταναλωτών καθορίζονται σε σημαντικό βαθμό από τη σχέση τους με την τράπεζα, ενώ τα τελευταία χρόνια, η τιμολογιακή πολιτική και τα προγράμματα πελατειακής πίστης έχουν παρουσιάσει σημαντική ανάπτυξη. Αναλυτικότερα:

Ζ.2.1. Ωριμότητα αγοράς

192. Τα τελευταία χρόνια, η ευρεία διάδοση των καρτών έχει οδηγήσει σε μια συνεχή επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών, διευρύνοντας έτσι την κλασική λειτουργία της κάρτας ως μέσου πληρωμών. Έτσι, προστέθηκαν ασφαλιστικές καλύψεις (ταξιδιωτική ασφάλιση, ιατρική και νομική βοήθεια) και καταρτίστηκαν ειδικά προγράμματα συνεργασίας τραπεζών με επιχειρήσεις, ώστε να παρέχονται εκπτώσεις για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. Η προσπάθεια εμπλουτισμού των καρτών (κυρίως των πιστωτικών) με στοιχεία που δε σχετίζονται άμεσα με την κύρια λειτουργία τους αποσκοπεί κυρίως στη διεύρυνση της πελατείας του τραπεζικού φορέα, στην εξυπηρέτηση και ικανοποίηση του πελάτη και στην προβολή του συνεργαζόμενου φορέα.

193. Όσον αφορά την αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών, αν και υπήρξε ένα αναπτυξιακό διάστημα της αγοράς κυρίως λόγω της φύσης τους ως εργαλείου πληρωμών που δεν απαιτεί πιστοληπτική και πιστοδοτική ικανότητα, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία πλέον βρίσκεται σε φάση ωρίμανσης[214]. Επίσης, η […] αναφέρει ότι η οικονομική συγκυρία έχει επηρεάσει αρνητικά την αγορά καρτών[215].

Ζ.2.2. Εμπόδια Εισόδου

194. Στις εν λόγω αγορές δραστηριοποιούνται κυρίως τραπεζικά ιδρύματα. Εντούτοις, η πρόσφατη υιοθέτηση νέου νομικού πλαισίου (Ν. 3862/2010), με το οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία της Ε.Ε. περί Υπηρεσιών Πληρωμών (PSD) και επετράπη η δραστηριοποίηση στην αγορά παροχής υπηρεσιών έκδοσης μέσων πληρωμών μη τραπεζικών οργανισμών (π.χ. ιδρυμάτων πληρωμών), διευκολύνει την είσοδο δυνητικών ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά, καθώς επιτρέπει την

[212] Η ανάλυση θα επικεντρωθεί κυρίως στις υφιστάμενες ανταγωνιστικές συνθήκες στην αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών, δεδομένου ότι μόνη αυτή είναι επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη.

[213] Βλ. ενδεικτικά την έρευνα επί των συγκεντρώσεων Πειραιώς –Αγροτική, Πειραιώς–Γενική, Alpha–Εμπορική και ΕΤΕ–Eurobank.

[214] Υπ'αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[215] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

παροχή τέτοιων υπηρεσιών και από μη πιστωτικά ιδρύματα. Ωστόσο, παραμένουν οι εξής προϋποθέσεις δραστηριοποίησης:

- η αδειοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- η ύπαρξη εγκατάστασης στην Ελλάδα και
- η κατοχή αρχικού κεφαλαίου, ύψους τουλάχιστον €125.000[216].

195. Ωστόσο, την τελευταία πενταετία δεν έχει εισέλθει νέος ανταγωνιστής[217]. Το γεγονός αυτό εκτιμάται ως απόρροια της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας η οποία δεν ευνοεί την είσοδο νέων ανταγωνιστών, καθώς – πέραν του νομοθετικού πλαισίου – θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κάποιοι βασικοί παράγοντες όπως:

- η τεχνογνωσία και η εκπλήρωση προδιαγραφών τεχνικού και κανονιστικού χαρακτήρα, όπως αυτές τίθενται από τους διεθνείς οργανισμούς,
- το αρχικό κόστος επένδυσης και κόστος συντήρησης αυτής και
- η γνώση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου της εγχώριας αγοράς.

Ζ.2.3 Δυνητικός Ανταγωνισμός

196. Κατά την εκτίμηση της […][218], η χρήση των χρεωστικών καρτών αλλά και η περαιτέρω ανάπτυξη του *«e-commerce acquiring»* είναι δυνατό να αποτελέσουν μελλοντικά εναλλακτικές λύσεις τόνωσης της ζήτησης. Στην ίδια κατεύθυνση, η […][219] αναφέρει ότι οι αγορές της έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών αλλά και της αποδοχής καρτών «*[β]ρίσκονται σε ένα μεταβατικό στάδιο το οποίο θα κρίνει το μέλλον καθώς στην παρούσα οικονομική περίοδο η αγορά δέχεται πολλές πιέσεις λόγω της οικονομικής ύφεσης με αποτέλεσμα οι έμποροι να προσπαθούν να βρουν εναλλακτικούς τρόπους διατήρησης των εσόδων τους αλλά και αύξησης των πωλήσεων τους*».

Ζ.2.4 Συνθήκες ζήτησης

197. Σύμφωνα με την […], *«[σ]την αγορά έκδοσης καρτών, καθώς και στην αγορά αποδοχής καρτών πληρωμής, η επιλογή τράπεζας από τους πελάτες επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται,*

- *Τα ειδικά προνόμια και χαρακτηριστικά των προσφερόμενων προϊόντων/υπηρεσιών*
- *Η συνολική σχέση με την τράπεζα*
- *Η φήμη της τράπεζας*
- *Το δίκτυο διανομής και πώλησης προϊόντων/υπηρεσιών*
- *Το προσφερόμενο τιμολόγιο*

Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής συγκυρίας, το πελατειακό κοινό έχει αποκτήσει ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα τιμολογιακής πολιτικής, με αποτέλεσμα την αύξηση της ελαστικότητας ζήτησης στις εν λόγω αγορές σε σχέση με την τιμή[…]»[220]. Επίσης, σύμφωνα με την

[216] Βλ. και απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

[217] Βλ. και υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]και απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

[218] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[219] Υπ'αρ.πρωτ. […] επιστολή της […].

[220] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[…][221], ο πελάτης επιλέγει με βασικότερο κριτήριο το επιτόκιο ή την αντίστοιχη χρέωση για τις σχετικές υπηρεσίες.

Ζ.2.5. Τιμολόγηση

198. Οι χρεωστικές κάρτες δεν ενέχουν για τον κάτοχο άμεσες χρεώσεις. Ωστόσο, υπάρχει μετακύλιση σε αυτόν επιβαρύνσεων από τη χρήση τρίτων δικτύων και επιβολή χρεώσεων για αναλήψεις μετρητών από ΑΤΜ τρίτων δικτύων: μέσω του δικτύου ΔΙΑΣ, από ΑΤΜ σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης[222] και από ΑΤΜ εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η […][223] αναφέρει ότι για την αγορά έκδοσης καρτών, *«[η] τιμολόγηση εξαρτάται πρωτίστως από το είδος του προϊόντος. Η όποια διαφοροποίηση μπορεί να προκύψει, έχει να κάνει κυρίως με τη χρέωση ή μη της ετήσιας συνδρομής»*. Επί πλέον, σύμφωνα με την […][224], για τις κάρτες πληρωμών προκύπτουν μικρές διαφοροποιήσεις ανά προϊόν, καθώς και σε συγκεκριμένες ομάδες πελατών βάσει εμπορικών συμφωνιών (π.χ. οι κάρτες που εκδίδονται σε πελάτες λογαριασμών μισθοδοσίας έχουν ελαφρώς μειωμένο επιτόκιο).

Ζ.2.7 Κόστος μεταστροφής

199. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των τραπεζών, το κόστος μεταστροφής είναι μικρό[225]. Άλλωστε, οι καταναλωτές στην πράξη έχουν στην κατοχή τους κάρτες από διαφορετικές τράπεζες, οι οποίες χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες τους. Οι χρεωστικές κάρτες εκδίδονται με απλή αίτηση του ενδιαφερόμενου, ο οποίος, ως προαπαιτούμενο, αρκεί να διατηρεί καταθετικό λογαριασμό στην οικεία τράπεζα, χωρίς να διενεργείται έλεγχος εκ μέρους της τελευταίας εάν διατηρεί κάρτες από άλλες τράπεζες. Ουσιαστικά, οι χρεωστικές κάρτες αποτελούν μία προέκταση των καταθετικών λογαριασμών, όπως είναι το βιβλιάριο καταθέσεων ή η αναλυτική κατάσταση κίνησης λογαριασμού ή οι κωδικοί πρόσβασης στο διαδίκτυο. Εξίσου εύκολη είναι και η διακοπή λειτουργίας της κάρτας.

Ζ.2.8 Διαφάνεια

200. Όπως υπογραμμίζεται από όλες τις σχετικά ερωτηθείσες τράπεζες[226], η αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών είναι απόλυτα διαφανής λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις ίδιες κατ' εφαρμογή των εν ισχύ οδηγιών και νόμων. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την […][227], *«[ο]ι τιμολογούμενες υπηρεσίες βρίσκονται αναρτημένες σε όλα τα καταστήματα του Δικτύου καθώς και στην επίσημη ιστοσελίδα της τράπεζας. Επιπροσθέτως, ο πελάτης λαμβάνει, πριν τη σύναψη της σύμβασης, αναλυτική προσυμβατική ενημέρωση που αναφέρει τους γενικούς όρους και τις*

---

[221] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[222] Ίδιες βάσει των κανονισμών SEPA.

[223] Βλ. υπ.αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[224] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[225] Βλ. ενδεικτικά σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[226] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […], υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[227] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

προϋποθέσεις που διέπουν τη χορήγηση της κάρτας.». Επίσης, σύμφωνα με την […][228] υπάρχει αυξημένη διαφάνεια όχι μόνο λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις Τράπεζες πηγές αλλά της διάθεσης των πελατών να ερευνούν σε βάθος οποιαδήποτε συναλλαγή τους με αυτές και της λήψης πληροφοριών και από άλλες πηγές.

Ζ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

201. Τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών και των ανταγωνιστών τους στις αγορές έκδοσης πιστωτικών[229] και χρεωστικών καρτών[230] κατά την περίοδο 2010-2012 και α’ εξάμηνο 2013, έχουν ως εξής:

Ζ.3.1. Έκδοση πιστωτικών καρτών

ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*				
ΌΜΙΛΟΣ EUROBANK					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*	[…]	*[15-25]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
NEA PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
ΌΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[5-15]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[0-1]%*				
MILLENNIUM	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[1-3]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*	[…]	*[1-3]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*		

228 Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

229 Σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας κατά την εξέταση των συγκεντρώσεων Πειραιώς –Αγροτική, Πειραιώς–Γενική, Alpha–Εμπορική, ΕΤΕ–Eurobank καθώς και της γνωστοποίησης συγκέντρωσης αναφορικά με την κοινή επιχείρηση με διακριτικό τίτλο «Κάρντλινκ Α.Ε.», στην έκδοση πιστωτικών καρτών δραστηριοποιούνται, οι εξής εταιρίες: Εθνική Τράπεζα, Eurobank Ergasias Alpha Bank-Εμπορική Τράπεζα (πλέον Όμιλος Alpha Bank), Τράπεζα Πειραιώς-Αγροτική Τράπεζα, Γενική Τράπεζα και Millennium Bank (πλέον Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς), Citibank, Πανελλήνια Τράπεζα, Hellenic Post Credit, Ελληνική Τράπεζα, Diners Club, Attica Bank.

230 Σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας κατά την εξέταση των συγκεντρώσεων Πειραιώς –Αγροτική, Πειραιώς – Γενική, Alpha– Εμπορική, ΕΤΕ – Eurobank καθώς και της γνωστοποίησης συγκέντρωσης αναφορικά με την κοινή επιχείρηση με διακριτικό τίτλο «Κάρντλινκ Α.Ε.», στην έκδοση χρεωστικών καρτών δραστηριοποιείται η συντριπτική πλειοψηφία των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-	-	-	-	-	-		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	***[15-25]%***	[...]	***[15-25]%***	[...]	***[5-15]%***		
FBB	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***		
CITIBANK International	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**
HSBC BANK	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
ATTICA BANK	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[231]	[...]		[...]		[...]		[...]	
ΌΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[...]	**[15-25]%**	[...]	**[15-25]%**	[...]	**[15-25]%**	[...]	**[5-15]%**

ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]	Προ της συγκέντρωσης	[2000-2200]
Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]	Μετά τη συγκέντρωση	[2000-2200]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

Ζ.3.2. Έκδοση χρεωστικών καρτών

ΕΚΔΟΣΗ ΧΡΕΩΣΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Αρ. Καρτών	**Μ.Αγ.**	**Αρ. Καρτών**	**Μ.Αγ.**	**Αρ. Καρτών**	**Μ.Αγ.**	**Αρ. Καρτών**	**Μ.Αγ.**
ΌΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[...]	[25-35]%	[...]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[15-25]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	-	-	-	-	-	-		
ΟΜΙΛΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[...]	**[25-35]%**	[...]	**[25-35]%**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	***[25-35]%***	[...]	***[25-35]%***	[...]	***[25-35]%***		
FBB	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[...]	[15-25]%	[...]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*				

[231] Όπως προκύπτει από τις δηλώσεις των συμμετεχουσών και των ανταγωνιστών τους.

ΌΜΙΛΟΣ EUROBANK					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	*[3-5]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*	[…]	*[5-15]%*
NEA PROTON	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*	[…]	*[0-1]%*
CITIBANK International plc	[…]	[1-3]%	[…]	[1-3]%	[…]	[1-3]%	[…]	[1-3]%
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC BANK plc	-	-	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ATTICA BANK	-	-	-	-	[…]	[0-1]%	[…]	[1-3]%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[232]	[…]		[…]		[…]		[…]	
ΌΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[25-35]%**	[…]	**[25-35]%**	[…]	**[25-35]%**

ΕΚΔΟΣΗ ΧΡΕΩΣΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2400-2600]	Προ της συγκέντρωσης	[2400-2600]
Μετά τη συγκέντρωση	[2400-2600]	Μετά τη συγκέντρωση	[2400-2600]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

Ζ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Ζ.4.1 Η άποψη της γνωστοποιούσας

202. Η ΕΘΝΙΚΗ αναφέρει στην Γνωστοποίηση ότι για τις εν λόγω μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες, τα μερίδια αγοράς της PROBANK στις αγορές στις οποίες αφορά η συγκέντρωση (δηλαδή στις αγορές που αφορούν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία) είναι αμελητέα, μεταβάλλοντας επουσιωδώς τη θέση της στις αγορές αυτές. Συνεπώς, κατά τη γνωστοποιούσα, το αποτέλεσμα της προσθήκης των εν λόγω μεριδίων της Probank στα σχετικά μερίδια αγοράς της ΕΤΕ δεν δύναται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι δύναται να επηρεάσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά καρτών[233].

Ζ.4.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

203. Η […][234] θεωρεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς της PROBANK δεν θα έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό στην αγορά της έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών. Η […][235] εκτιμά ότι η επικείμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει επιγενόμενα εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά. Σύμφωνα με την ίδια, το νέο σχήμα έχει να αντιμετωπίσει σημαντικούς ανταγωνιστές στην εν λόγω αγορά (βάσει της πρόσβασης ή μη σε πηγές χρηματοδότησης, της φήμης και αξιοπιστίας και της προσφοράς παρόμοιων παρεχόμενων

[232] Όπως προκύπτει από τις δηλώσεις των συμμετεχουσών και των ανταγωνιστών τους.

[233] Βλ. την υπ'αρ. πρωτ. 6572/23.8.2013 γνωστοποίηση.

[234] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[235] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

υπηρεσιών ή προϊόντων). Επίσης, η […] αναφέρει[236] ότι ο όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ κατέχει σήμερα σημαντικά μερίδια αγοράς στην εγχώρια τραπεζική αγορά, χωρίς όμως να κατέχει δεσπόζουσα θέση, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην εν λόγω αγορά. Τέλος, η […][237] δηλώνει ότι θα υπάρξει μείωση των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών λόγω πελατειακής αλληλεπικάλυψης των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων.

Ζ.4.3. Η εκτίμηση της Επιτροπής

Ζ.4.3.1. Αγορά έκδοσης πιστωτικών καρτών

204. Κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης, το μερίδιο αγοράς της ΕΘΝΙΚΗ στην εν λόγω σχετική αγορά θα ανέρχεται σε [5-15]%. Ως εκ τούτου, η αγορά έκδοσης πιστωτικών καρτών είναι μη επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη και, επομένως, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνηση της επίπτωσης της συγκέντρωσης σε αυτήν.

Ζ.4.3.2. Αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

205. Στην εξεταζόμενη **αγορά της έκδοσης χρεωστικών καρτών,** η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της συγκέντρωσης δεύτερη θέση με αθροιστικό μερίδιο [25-35]% αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]%. Στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ με μερίδιο [25-35]% και στην τρίτη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο [15-25]%. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[238] ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία των ετών 2012 και α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα), ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης. Οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές, κρίνεται αμελητέα, καθώς ανέρχεται στο [0-1]% και συνεπώς δεν μεταβάλλει ούτε τις ανταγωνιστικές συνθήκες ούτε τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ενιαίας οντότητας στην αγορά της έκδοσης χρεωστικών καρτών ούτε και στον αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

206. Στην αγορά της έκδοσης χρεωστικών καρτών οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΕΘΝΙΚΗ και Όμιλος ΑΛΦΑ) θα κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, μερίδιο άνω του 70%, με αποτέλεσμα η υπό κρίση αγορά να παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων. Ωστόσο

---

[236] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[237] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[238] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση οριζοντίων συγκεντρώσεων, ο.π., παρ.19-21.

το ποσοστό αυτό θα αφενός θα το κατέχουν τρεις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή, λόγω και της ύπαρξης ιδίως στην αγορά πιστωτικών καρτών μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι έχουν παρουσία σε αυτή. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στη σχετική αγορά επιχειρήσεων, που θα μπορούσαν να ευνοήσουν τη δημιουργία και τη διατήρηση όρων συντονισμού καθώς και συστήματος παρακολούθησης και τιμωρίας τυχόν αποκλίσεων από αυτούς.

207. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά *λόγω* της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα ([0-1]%). Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Η. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

208. Η λειτουργία της αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων[239] ρυθμίζεται σύμφωνα με το Ν. 4099/2012, ο οποίος αντικατέστησε το Ν. 3283/2004 στην αρχή του έτους. Δεδομένου ότι το Αμοιβαίο Κεφάλαιο δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο, οι μεριδιούχοι εκπροσωπούνται ως προς τις έννομες σχέσεις από τη διαχείριση του Αμοιβαίου Κεφαλαίου και τα δικαιώματά τους επί του ενεργητικού του, από την εταιρία διαχείρισης αυτού. Όταν η εταιρία διαχείρισης έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα, ονομάζεται Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ)[240]. Η διαχείριση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη διαχείριση επενδύσεων, τη διοίκηση

---

[239] Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 4099/2012 (ΦΕΚ Α/250/20.12.12), το Αμοιβαίο Κεφάλαιο αποτελεί συμβατική μορφή ενός Οργανισμού Συλλογικής Επένδυσης σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ). Επί της ουσίας, ένα Αμοιβαίο Κεφάλαιο λειτουργεί ως ένας οργανισμός-εταιρία, ο οποίος μέσω της πώλησης «μετοχών»- μεριδίων του, συγκεντρώνει κεφάλαια, τα οποία επενδύει σε μετοχές, ομόλογα και άλλες κινητές αξίες. Ο κάθε επενδυτής αγοράζει «μετοχές»- μερίδια του οργανισμού που αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό του κεφαλαίου του.

[240] Σύμφωνα με το άρ. 12 του Ν. 4099/2012. Βλ. επίσης άρθρο 4 και άρθρο 3 στοιχ. β' και γ' του Ν. 4099/2012, όπου «*β) "Εταιρεία διαχείρισης": κάθε εταιρεία κράτους - μέλους της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διαχείριση ΟΣΕΚΑ που έχουν τη μορφή αμοιβαίων κεφαλαίων ή/και εταιρειών επενδύσεων (διαχείριση συλλογικών χαρτοφυλακίων) και η οποία δύναται να παρέχει επιπροσθέτως τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12. Η κύρια δραστηριότητα μιας εταιρείας διαχείρισης περιλαμβάνει τις λειτουργίες που αναφέρονται στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 12. Ως εταιρεία διαχείρισης τρίτου κράτους νοείται κάθε εταιρεία που έχει λάβει άδεια λειτουργίας από τις Αρμόδιες Αρχές τρίτου κράτους για τη διαχείριση οργανισμών συλλογικών επενδύσεων. γ) "Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων" (ΑΕΔΑΚ): η εταιρεία διαχείρισης, η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 3283/2004 (Α` 210) και του άρθρου 12 του παρόντος νόμου*». Βλ και άρθρο 3 στοιχ. 4 και 5 του Ν. 3283/2004, όπου *«4) "Εταιρεία διαχείρισης": η εταιρεία της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διαχείριση Ο.Σ.Ε.Κ.Α. και η οποία δύναται να παρέχει και τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 4. 5) "Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (εφεξής "Α.Ε.Δ.Α.Κ.")": η εταιρεία διαχείρισης η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.»* Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4, *«Οι μεριδιούχοι του ΟΣΕΚΑ δεν ευθύνονται για πράξεις ή παραλείψεις της εταιρείας διαχείρισης ή του θεματοφύλακα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους»*. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 4099/2012 η ΑΕΔΑΚ διέπεται συμπληρωματικά και από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20, ενώ άδεια

του ΟΣΕΚΑ, νομικές υπηρεσίες, λογιστική διαχείριση, εξυπηρέτηση πελατών κ.α. καθώς και την έκδοση και εξαγορά μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων[241]. Κατά συνέπεια, ο διαχειριστής ενός Αμοιβαίου Κεφαλαίου είναι και ο εκδότης των μεριδίων του.

209. Στην Ελλάδα διατίθενται τόσο ΟΣΕΚΑ που αναπτύσσονται από ΑΕΔΑΚ όσο και αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ[242], μέσω μη αποκλειστικών συμβάσεων διανομής που έχουν συναφθεί μεταξύ αφενός αλλοδαπών εταιριών διαχείρισης και αφετέρου είτε των ΑΕΔΑΚ, είτε εταιριών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), είτε ημεδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων. Παράλληλα διατίθεται σημαντικός αριθμός αμοιβαίων κεφαλαίων με έδρα και άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ (όπως Λουξεμβούργο και Ιρλανδία), των οποίων ωστόσο η διαχείριση ανήκει σε ελληνικές ΑΕΔΑΚ[243]. Σημειώνεται δε ότι ο ΟΣΕΚΑ μπορεί να λάβει και τη μορφή καταπιστεύματος (unit trust) ή ανώνυμης εταιρίας επενδύσεων[244].

210. Με το άρθρο 4 του Ν. 4099/2012 εισάγεται στην ελληνική νομοθεσία μια νέα έννοια, ο ΟΣΕΚΑ της μορφής της ανώνυμης εταιρείας επενδύσεων μεταβλητού κεφαλαίου (ΑΕΕΜΚ) στα πρότυπα της ευρωπαϊκής SICAV (Societe d' Investissement Capital Variable), η οποία διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 και έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση του δικού της χαρτοφυλακίου (είτε απευθείας είτε μέσω εταιρίας διαχείρισης), αλλά δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνει τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων για λογαριασμό τρίτου. Σε αντίθεση με τις εταιρίες επενδύσεων, οι ΑΕΕΜΚ είναι μορφές «αμοιβαίου κεφαλαίου ανοικτού τύπου», δηλαδή το μετοχικό τους κεφάλαιο (ενεργητικό) μεταβάλλεται ανάλογα με τα μερίδια που αγοράζουν ή πουλάνε οι μεριδιούχοι, ακριβώς όπως στα Αμοιβαία Κεφάλαια.

Η.2. ΕΙΔΗ ΟΣΕΚΑ

λειτουργίας δίνεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εφόσον η ΑΕΔΑΚ έχει την καταστατική της έδρα και κεντρική διοίκηση στη Ελλάδα. Άδεια λειτουργίας απαιτείται και στην περίπτωση μετατροπής υφιστάμενης εταιρίας σε ΑΕΔΑΚ. Αντίστοιχη ρύθμιση περιείχετο στο άρθρο 4 του Ν. 3284/2004.

241 Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, μία ΑΕΔΑΚ δύναται, κατόπιν άδειας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να παράσχει επιπρόσθετα τις ακόλουθες και μόνο υπηρεσίες:

α) διαχείριση χαρτοφυλακίων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε συνταξιοδοτικά ταμεία και

β) παρεπόμενες υπηρεσίες, οι οποίες συνίστανται στην παροχή επενδυτικών συμβουλών για ένα ή περισσότερα από τα χρηματοοικονομικά μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 5 του Ν. 3606/2007, καθώς και φύλαξη και διοικητική διαχείριση μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

242 Βλ. δημοσιευμένα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Από την έρευνα της Γ.Δ.Α. και τα δημοσιευμένα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, αυτές οι συμβάσεις αποκλειστικότητας αφορούν αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί σε χώρα-μέλος της ΕΕ από εκεί θυγατρικές ελληνικών τραπεζικών ομίλων και των οποίων τη διαχείριση έχουν ελληνικές ΑΕΔΑΚ του κάθε ομίλου (πχ. τα NBG International της Εθνικής Τράπεζας, τα LF Fund of Funds της Eurobank και τα PiraeusInvest της Τράπεζας Πειραιώς), καθώς επίσης και αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ που έχουν αναπτύξει αλλοδαπές μητρικές εταιρίες και διατίθενται στην ελληνική αγορά μέσω των εδώ υποκαταστήματων τους και θυγατρικών τους (όπως για παράδειγμα 4 ΟΣΕΚΑ εκ των 75 συνολικά υποκεφαλαίων της Amundi International καθώς και 26 της HSBC και 7 της Millennium).

243 Βλ. στοιχεία από Ένωση Θεσμικών Επενδυτών. Όπως προκύπτει, οι όμιλοι της Τράπεζα Πειραιώς, της Eurobank Ergasiac και της Εθνικής Τράπεζας έχουν αναπτύξει μέσω θυγατρικών τους σε κράτη –μέλη της ΕΕ τους ΟΣΕΚΑ PiraeusInvest, LF και LF Fund of Funds και τέλος NBG International, δίνοντας τη διαχείριση επενδύσεών τους στις αντίστοιχες ελληνικές ΑΕΔΑΚ.

244 Βλ. άρθρο 2 του Ν. 4099/2012.

211. Τα αμοιβαία κεφάλαια, ανάλογα με το είδος των χρηματοπιστωτικών μέσων στα οποία επενδύουν το ενεργητικό τους άμεσα ή έμμεσα (με τη χρήση παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων), κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες[245]:

- **Μετοχικά** (επενδύουν κυρίως[246] σε μετοχές),
- **Ομολογιακά** (επενδύουν κυρίως σε μακροχρόνιους τίτλους σταθερού **εισοδήματος**),
- **Αμοιβαία Κεφάλαια Χρηματαγοράς** (επενδύουν κυρίως σε τίτλους της χρηματαγοράς και διακρίνονται στις υποκατηγορίες Διαχείρισης Βραχυπρόθεσμων Διαθεσίμων και Διαχείρισης Διαθεσίμων),
- **Μικτά** (ενεργούν σε συνδυασμό των προηγούμενων κατηγοριών),
- **Σύνθετα Αμοιβαία Κεφάλαια** (μπορούν να επενδύουν σε όλα τα χρηματοπιστωτικά μέσα που προβλέπονται στο Ν. 3283/2004),

Οι ανωτέρω κατηγορίες αμοιβαίων κεφαλαίων, μπορούν να διακρίνονται περαιτέρω σε:

- **Αμοιβαία Κεφάλαια Κεφαλαίων -** Funds of Funds (επενδύουν σε μερίδια άλλων Αμοιβαίων Κεφαλαίων ή οργανισμών συλλογικών επενδύσεων της ίδιας ή διαφορετικής εταιρείας διαχείρισης),
- **Αμοιβαία Κεφάλαια Δείκτη** (παθητικά επενδυτικά κεφάλαια που παρακολουθούν ένα δείκτη).

212. Σήμερα στην ελληνική αγορά διατίθενται πάνω από 280 ελληνικά και άνω των 1200 αλλοδαπών κεφαλαίων[247], ενώ η σύνθεση της συνολικής αγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ελληνικής διαχείρισης) με βάση το ενεργητικό κατά την 30η Ιουνίου 2013, αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα[248]:

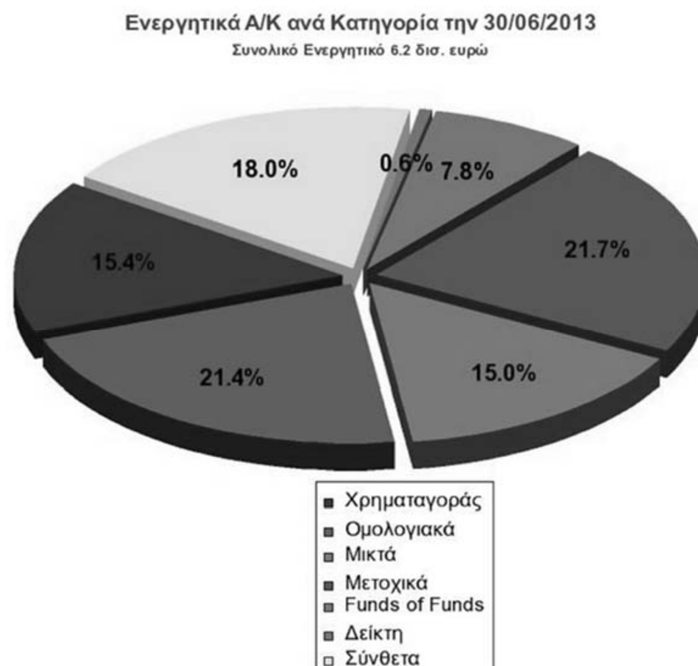
---

[245] Απόφαση 6/587/2.6.2011 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ 1428/Β/16.6.2011) με θέμα την κατηγοριοποίηση αμοιβαίων κεφαλαίων (http://www.hcmc.gr).

[246] Η έκφραση «κυρίως» υπονοεί ποσοστό τουλάχιστον 65% επί του συνολικού ενεργητικού του Αμοιβαίου Κεφαλαίου, το οποίο υπολογίζεται κατά μέσο όρο τριμηνίας και θα πρέπει να είναι επενδεδυμένο στην αντίστοιχη κατηγορία τίτλων/μέσων. Βλέπε απόφαση 129/14.4.1998 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, (http://www.hcmc.gr/photos/Apofaseis1998/files/129_14.4.98_ak.pdf).

[247] Σημειώνεται ότι για τα ελληνικά κεφάλαια τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν την 31/3/2013, ενώ για τα αλλοδαπά την 30/9/2012. Η αναφορά γίνεται σε υποκεφάλαια.

[248] Βλ. σχετικά http://www.ethe.org.gr .

213. Από την έρευνα της Γ.Δ.Α. προέκυψε ότι, εντός των διαφορετικών κατηγοριών, ο ρόλος της διαφοροποίησης των προϊόντων όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ή την ποιότητα δεν είναι σημαντικός. Διαφοροποίηση μεταξύ των προϊόντων υφίσταται στο βαθμό κινδύνου που είναι διατεθειμένος να αναλάβει ο επενδυτής, ο οποίος θα επιλέξει και το ανάλογο προϊόν που ταιριάζει στο επενδυτικό του προφίλ, καθώς και στο εύρος των προϊόντων, στην τιμολόγηση και στη διαχρονική απόδοσή τους. Υπό το πρίσμα αυτό, τα προϊόντα των δραστηριοποιούμενων στην υπό εξέταση αγορά μερών είναι πλήρως υποκατάστατα.

Η.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

214. Ο Όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ δραστηριοποιείται στην αγορά υπηρεσιών διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων μέσω της θυγατρικής του «ΕΘΝΙΚΗ Asset Management ΑΕΔΑΚ», η οποία διαχειρίζεται αμοιβαία κεφάλαια και άλλα επενδυτικά προϊόντα. Η διάθεση μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων εξυπηρετείται μέσω του εκτεταμένου δικτύου υποκαταστημάτων της ΕΘΝΙΚΗ και του δικτύου ασφαλιστικών εταιριών του Ομίλου[249], ενώ παράλληλα, πέραν των αμοιβαίων κεφαλαίων διαχείρισης της θυγατρικής της, η ΕΘΝΙΚΗ διαθέτει μέσω του δικτύου της και αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ της Blackrock, Pictet, UBS κ.α[250]. Η PROBANK δραστηριοποιείτο, μέχρι την ανάκληση της άδειας της, την 26.7.2013, στην αγορά υπηρεσιών διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, μέσω της θυγατρικής της «PROBANK ΑΕΔΑΚ», η οποία διαχειρίζεται αμοιβαία κεφάλαια και άλλα επενδυτικά προϊόντα. Η διάθεση των μεριδίων των Αμοιβαίων Κεφαλαίων εξυπηρετείτο μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της PROBANK.

Η.4. ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΩΝ

---

[249] Βλ. υπ' αρ. πρωτ. 7388/25.10.2013 απαντητική επιστολή της ΕΘΝΙΚΗ.

[250] Βλ. σχετικά ιστοσελίδα Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (http://www.hcmc.gr/pages/category.asp?catID=246)

Η.4.1. Ορισμός σχετικής αγοράς προϊόντος

Η.4.1.1. Εναλλαξιμότητα μεταξύ κατηγοριών αμοιβαίων κεφαλαίων –

215. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις Επιτροπής, οι επιμέρους κατηγορίες - είδη αμοιβαίων κεφαλαίων (μετοχικά, ομολογιακά, δείκτη, μικτά κλπ) δεν συνιστούν διακριτές σχετικές αγορές, καθώς έχουν παρεμφερή χαρακτηριστικά και είναι εναλλάξιμα, τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς προσφοράς. Συναφώς, ενιαίο ορισμό έχει υιοθετήσει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή[251].

Η.4.1.2. Εναλλαξιμότητα μεταξύ εγχώριων και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ.

216. Η αγορά περιλαμβάνει το σύνολο των Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ελληνικών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ), ανεξαρτήτως έδρας και διαχείρισης, που είναι διαθέσιμα στην ελληνική επικράτεια, δεδομένου ότι από τα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός εναλλαξιμότητας, από πλευράς ζήτησης και πρόσβασης του επενδυτικού κοινού, μεταξύ των Αμοιβαίων Κεφαλαίων που αναπτύσσονται από ελληνικές εταιρίες και εκείνων που αναπτύσσονται και αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης από ξένες εταιρίες και τα οποία διατίθενται στην ελληνική αγορά. Πέραν των αμοιβαίων κεφαλαίων ελληνικής παραγωγής και διαχείρισης, στην αγορά αυτή εντάσσονται και οι ΟΣΕΚΑ τους οποίους διαχειρίζονται οι ελληνικές ΑΕΔΑΚ, δεδομένου ότι από πλευράς υποκατάστασης ζήτησης τα προϊόντα θεωρούνται εναλλάξιμα.

217. Συγκεκριμένα, τόσο τα **ελληνικά** Αμοιβαία Κεφάλαια όσο και οι **αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ ξένης διαχείρισης** είναι διαθέσιμα στην ελληνική αγορά μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών εταιριών, ΑΕΔΑΚ, ΑΕΠΕΥ και ΑΕΕΔ[252] και επιπλέον διαφημίζονται ανοικτά στο επενδυτικό κοινό. Εξάλλου, τόσο έως και την 31/12/2012 (βάσει του Ν. 3283/2004)[253] όσο και από 1/1/2013 (βάσει του Ν. 4099/2012), και για τις δύο κατηγορίες δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα η ουσιώδης πληροφόρηση για τους επενδυτές[254].

218. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα και με έρευνα της υπηρεσίας, οι αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ είναι σε μεγάλο βαθμό εναλλάξιμοι με τα ελληνικά αμοιβαία κεφάλαια, από την άποψη του πελάτη, στο βαθμό που η πρόσβαση σε αυτά είναι εξίσου εύκολη και αφορούν την ίδια κατηγορία επένδυσης[255]. Οι Έλληνες επενδυτές συμπεριλαμβάνουν ήδη στην έρευνα αγοράς που κάνουν για την εξεύρεση της καλύτερης δυνατής επένδυσης και διεθνή αμοιβαία κεφάλαια εξειδικευμένων οίκων εξωτερικού. Εξάλλου, στην Ελλάδα σήμερα σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς εκπροσωπούνται κατά προσέγγιση 30 ξένοι οίκοι. Η δε διάθεση και η αντιπροσώπευση αλλοδαπών αμοιβαίων κεφαλαίων βασίζεται σε ταυτόχρονες συνεργασίες με τις περισσότερες ελληνικές τράπεζες ή θυγατρικές τους.

219. Όπως δε προκύπτει από την έρευνα της Γ.Δ.Α., η τιμολόγηση (προμήθειες διάθεσης, εξαγοράς και διαχείρισης) και η φορολόγηση για ομοειδείς κατηγορίες αφενός αμοιβαίων κεφαλαίων

---

[251] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, σκ. 35, 37, 41 και 67, Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis,* σκ. 9 και 59, Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ. 9 και 35.

[252] Ως δίκτυα διανομής των εν λόγω προϊόντων χρησιμοποιούνται συνήθως τα δίκτυα καταστημάτων των τραπεζικών και ασφαλιστικών ιδρυμάτων, ενώ μέρος των προϊόντων διατίθενται και από τις ΑΕΔΑΚ και ΑΕΠΕΥ απευθείας.

[253] Βλ. άρθρα 30, 31 και 35.

[254] Βλ. άρθρα 80 και 89 του Ν. 4099/2012.

[255] Βλ. ενδεικτικά 553/VII/2012 απόφαση ΕΑ αναφορικά με τη συγκέντρωση Πειραιώς-Γενική, σελ. 45.

ελληνικής διαχείρισης και αφετέρου των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ δεν παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση[256], ενώ δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικά νομικά εμπόδια εισόδου για τα αλλοδαπά αμοιβαία κεφάλαια.

220. Τέλος, αναφορικά με τις ΑΕΕΜΚ (SICAV), όπου λόγω της μέχρι 19/12/12 ισχύουσας νομοθεσίας, αφορούν αποκλειστικά αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ, επισημαίνεται ότι συμπεριφέρονται ως συμβατικές μορφές ΟΣΕΚΑ (αμοιβαία κεφάλαια), ενώ παράλληλα στα ενημερωτικά δελτία που δημοσιεύονται στις ιστοσελίδες τραπεζών και ΑΕΔΑΚ που τους διανείμουν, χαρακτηρίζονται ως αμοιβαία κεφάλαια[257]. Κατ' επέκταση, γίνεται δεκτό ότι οι υποψήφιοι μεριδιούχοι τα εκλαμβάνουν ως αμοιβαία κεφάλαια.

Η.4.1.3. Στάδια παραγωγής του προϊόντος

α) Παραγωγή, ανάπτυξη και διαχείριση

221. Η παραγωγή/ανάπτυξη των αμοιβαίων κεφαλαίων γίνεται εσωτερικά στις εταιρίες διαχείρισης από εξειδικευμένες ανά προϊόν ή υπηρεσία ομάδες στελεχών που αναλαμβάνουν τον εντοπισμό των αναδυομένων αναγκών των πελατών, τον σχεδιασμό, την δημιουργία και την παράδοση προϊόντων στα δίκτυα διανομής. Ο τρόπος παραγωγής εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του τυπικού πελάτη, οι οποίες αναλύονται βάσει δημογραφικών, οικονομικών και σειρά ποιοτικών χαρακτηριστικών, σταθμίζοντας τις ανάγκες της αγοράς και την τμηματοποίηση πελατών που η Τράπεζα επιθυμεί να ελκύσει και να διακρατήσει.

222. Ο διττός σκοπός είναι η αναγνώριση των οικονομικά και στρατηγικά ελκυστικών τομέων της αγοράς και η εξειδικευμένη στόχευσή τους με εμπορικά ισορροπημένες, από την άποψη των ορίων ρίσκου και απόδοσης, υπηρεσίες και προϊόντα, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων προϊόντων αμοιβαίων κεφαλαίων (ελληνικών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ). Τα βασικά κριτήρια για την ανάπτυξη των αμοιβαίων κεφαλαίων συνίστανται στην ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στις χρηματαγορές – κεφαλαιαγορές, στη διερεύνηση των σύγχρονων αναγκών των επενδυτών, στην αξιοποίηση των ενδεχόμενων ευκαιριών, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή απόδοση και κάλυψη των αναγκών των επενδυτών[258].

223. Θεωρητικά, η παραγωγική ικανότητα στην παροχή των υπηρεσιών είναι απεριόριστη. Στην πράξη, όπως και στις περισσότερες τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η παραγωγή

---

[256] Μάλιστα, σύμφωνα με την έρευνα της ΓΔΑ, κάποιες φορές η τιμολόγηση (προμήθειες) των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ ενδέχεται να είναι χαμηλότερη των ελληνικών κεφαλαίων. Όσον αφορά τη φορολόγηση, ο Ν. 2238/1994 – Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος – Άρθρο 6 παρ. 3 προβλέπει ότι «*Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων του Ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α΄)* [ήδη 4099/2012] *και του Ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α΄), καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 του Ν. 3283/2004 και της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του Ν. 2778/1999. Η πιο πάνω απαλλαγή ισχύει και για τα αμοιβαία κεφάλαια που είναι εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου / Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ/ΕΖΕΣ)*».

[257] Βλ. ενδεικτικά πληροφοριακό σημείωμα για μέθοδο διανομής των μεριδίων της Goldman Sachs SICAV, όπου αναφέρεται σε διάθεση του Αμοιβαίου κεφαλαίου και την ανακοίνωση συγχώνευσης υποκεφαλαίων του Αμοιβαίου Κεφαλαίου SGAM το οποίο είναι Εταιρία Επενδύσεων Μεταβλητού Κεφαλαίου (SICAV) της Societe Generale με κεφάλαιο της Amundi. Επίσης, στο σύνολο των ενημερωτικών δελτίων αναγράφεται *«Τα Αμοιβαία Κεφάλαια δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές»*. Βλ. επίσης ενδεικτικά ενημερωτικά δελτία NBG International Funds SICAV), UBS (LUX)Strategy SICAV καθώς και www.naftemporiki.gr/finance/mtfCategories.

[258] Βλ. […] απάντηση […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank.

και διάθεση εξαρτάται ουσιαστικά από τη διαθέσιμη ρευστότητά των παρόχων, από τη ζήτηση και την εν γένει κατάσταση της εγχώριας και διεθνούς οικονομίας, από τους ισχύοντες κανονιστικούς περιορισμούς (ύψος ιδίων κεφαλαίων, επίπεδα ανάληψης ρίσκου, επενδυτικό ενδιαφέρον κ.α.).

224. Συνήθως, ο κύκλος ζωής των ημεδαπών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ είναι μεγάλος σε διάρκεια, καθώς εξ' ορισμού τα επενδυτικά προϊόντα αυτά καλύπτουν μακροπρόθεσμες επενδυτικές ανάγκες. Αυτό έχει ως επακόλουθο, κατά δήλωση της γνωστοποιούσας, σε ετήσια βάση ο αριθμός των νέων ΟΣΕΚΑ που αναπτύσσει να αντιστοιχεί μόνο στο 5-10% των ΟΣΕΚΑ που διαθέτει στους πελάτες της. Η ανάπτυξη, συνήθως, είναι προϊόν συνεργασίας της εταιρίας με το δίκτυο διανομής σε μια προσπάθεια να καλύψουν τις ανάγκες των πελατών[259].

β) Πώληση - Διάθεση

225. Γενικά οι Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων διαθέτουν τα προϊόντα τους μέσω Τραπεζών, Ασφαλιστικών Εταιρειών, ΑΕΠΕΥ και ΑΕΔΑΚ, ενώ, με τον Ν. 4099/2012, στο δίκτυο διάθεσης εντάχτηκαν και οι ΑΕΕΔ[260]. Όσον αφορά στον τρόπο πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών, τα μέρη εξυπηρετούνται από εταιρείες που ανήκουν στους ομίλους των μερών.

226. Η Εθνική Asset Management ΑΕΔΑΚ σχεδιάζει, αναπτύσσει και διαχειρίζεται η ίδια τα προϊόντα τα οποία διαθέτει στην αγορά. Για τη διάθεση των Αμοιβαίων Κεφαλαίων η Εταιρεία χρησιμοποιεί κυρίως το δίκτυο καταστημάτων της ΕΤΕ, σε ποσοστό περίπου 90%, και δευτερευόντως άλλες Εταιρείες του Ομίλου, όπως την Εθνική Ασφαλιστική και την Εθνική Χρηματιστηριακή, ενώ δεν διαθέτει δικά της υποκαταστήματα[261,262]. Αντίστοιχα, η Probank ΑΕΔΑΚ, μέχρι την ανάκληση της άδειας της Τράπεζας Probank, διέθετε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τα οποία ανέπτυσσε και διαχειριζόταν, μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της μητρικής της Probank[263]. Επισημαίνεται δε ότι η γνωστοποιούσα έχει αναπτύξει παραδοσιακά μοντέλα προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών μέσω καταστημάτων αλλά και ειδικά σχεδιασμένα κέντρα επενδυτικής τραπεζικής (private banking), σε συνδυασμό με εναλλακτικά δίκτυα όπως οι τηλεφωνικές υπηρεσίες (phone banking και mobile banking) και το διαδίκτυο (e-banking).

227. Αντίστοιχες μεθόδους διάθεσης ακολουθούν και οι λοιπές δραστηριοποιούμενες εταιρίες, όπως ενδεικτικά οι Eurobank ΑΕΔΑΚ[264], η Alpha Asset Management ΑΕΔΑΚ[265] και η Πειραιώς ΑΕΔΑΚ[266] οι οποίες δραστηριοποιούνται και αυτές από το πρώτο στάδιο σχεδίασης και δημιουργίας των επενδυτικών προϊόντων και χρησιμοποιούν τα δίκτυα των μητρικών τραπεζών

---

[259] Βλ. […] απάντηση […] στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank.

[260] Βλ. […] απάντηση […] στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank.

[261] Βλ. 7388/25.9.2013 απαντητική επιστολή Εθνικής Τράπεζας στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας συγκέντρωσης, καθώς και […] απάντηση Εθνικής Τράπεζας στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank

[262] Σύμφωνα με την απάντηση της γνωστοποιούσας, κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΤΕ-FBB […]

[263] Βλ. 7388/25.9.2013 απαντητική επιστολή Εθνικής Τράπεζας

[264] Βλ. […].

[265] Βλ. […]

[266] Βλ […].

και άλλων θυγατρικών των Ομίλων τους για την προώθηση των μεριδίων των Αμοιβαίων Κεφαλαίων.

228. Οι συνθήκες στην προώθηση ημεδαπών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ και εν γένει επενδυτικών προϊόντων είναι ανταγωνιστικές στην τοπική αγορά, καθώς τόσο τραπεζικά δίκτυα όσο και ασφαλιστικά δίκτυα, δύνανται να προωθούν, με ανταγωνιστικούς όρους και δίχως υποχρέωση σύναψης αποκλειστικών συμβάσεων, πληθώρα διαφορετικών ΟΣΕΚΑ. Κατά τη γνωστοποιούσα, η σημασία του δικτύου περιορίζεται στη σημασία της προσωπικής επαφής με την εταιρία/εκπρόσωπο και την πλήρη και σωστή εξυπηρέτηση του πελάτη[267], ενώ τα εναλλακτικά δίκτυα χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές κυρίως για ενημέρωση επί του προσωπικού χαρτοφυλακίου τους.

229. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στην Υπηρεσία στοιχεία, δεν υφίστανται κατά κανόνα συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης. Κάθε ξένος ΟΣΕΚΑ, αλλά και εγχώριος μπορεί να συνεργάζεται με παραπάνω από έναν αντιπρόσωπο. Περαιτέρω, δεν συνηθίζεται οι εκδότες αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ να υπογράφουν συμβάσεις αποκλειστικότητας με τους κατά τόπους διανομείς[268], ενώ κατά κύριο λόγο οι συμβάσεις είναι αορίστου χρόνου. Ωστόσο, από προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας προκύπτει ότι οι εταιρείες που συνάπτουν τις σχετικές συμβάσεις είναι δύσκολο να αποδεσμευτούν από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές, καθώς είναι υποχρεωμένες σε κάθε περίπτωση να παρέχουν στους υφιστάμενους μεριδιούχους τόσο τη δυνατότητα πληροφόρησης (π.χ. τιμές, μεταβολές κανονισμού Α/Κ κλπ) όσο και τη δυνατότητα εξαγοράς.

Η.4.2. Ορισμός γεωγραφικών αγορών

230. Αναφορικά με τη σχετική αγορά της **διάθεσης των αμοιβαίων κεφαλαίων** σε προηγούμενες αποφάσεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αφήσει ανοικτό το ζήτημα της εθνικής ή ευρύτερης εμβέλειας της υπό εξέταση αγοράς, καθώς δεν προέκυπτε ζήτημα περιορισμού του ανταγωνισμού είτε σε εθνικό είτε σε ευρύτερο επίπεδο[269]. Η Ε.Α., στο πλαίσιο της εξέτασης μόνο της επιμέρους σχετικής αγοράς της ανάπτυξης και διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων έχει κρίνει στο παρελθόν ότι από γεωγραφικής απόψεως η εν λόγω αγορά είναι εθνικής εμβέλειας[270]. Εν προκειμένω, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, και λαμβανομένης υπόψη της προσβασιμότητας του επενδυτικού κοινού σε τέτοιου είδους προϊόντα (σχεδόν αποκλειστικά) μέσω των ημεδαπών διαφορετικών δικτύων διάθεσης, η αγορά χαρακτηρίζεται ως εγχώρια, καλύπτουσα το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

231. Ωστόσο, όσον αφορά στην αγορά της **ανάπτυξης και διαχείρισης των αμοιβαίων κεφαλαίων**, λαμβάνοντας υπόψη:

- το νέο νομοθετικό πλαίσιο που αμβλύνει σημαντικά τα εμπόδια εισόδου και δραστηριοποίησης νέων (ελληνικών και αλλοδαπών) εταιριών διαχείρισης,

---

[267] Βλ. […] απάντηση ΕΤΕ στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank,

[268] Βλ. […].

[269] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ. 5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.1453, *AXA/GRE*, ενώ η Μ.1043, *BAT/Zürich* θεωρεί ότι η γεωγραφική αγορά είναι ευρύτερη της εθνικής.

[270] Βλ. αποφάσεις Ε.Α. 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE* (σκ. 100), 488/VI/2010 *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο/Aspis Bank*, 425/V72008 *Τράπεζα Πειραιώς/Proton Bank*, 335/V/2007 *FBB Bank/Aspis Bank*, 326/V/2007 *Π&Κ Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών/Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.*

- τη διείσδυση των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά, τα οποία είναι ευθέως ανταγωνιστικά των ελληνικών αμοιβαίων κεφαλαίων,
- την ευκολία με την οποία ένας ημεδαπός (και αντίστοιχα αλλοδαπός) διανομέας μπορεί να εξασφαλίσει συνεργασίες με αλλοδαπούς (ημεδαπούς) διαχειριστές και
- τις λοιπές ανταγωνιστικές συνθήκες όπως εκτέθηκαν ανωτέρω,

εκτιμάται ότι οι ανταγωνιστικές πιέσεις που δέχονται οι ημεδαπές επιχειρήσεις που σχεδιάζουν και αναπτύσσουν αμοιβαία κεφάλαια από τους υφιστάμενους ευθέως ανταγωνιστικούς αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ, κατατείνουν σε μία ευρύτερη οριοθέτηση της αγοράς από γεωγραφική άποψη, με εμβέλεια μεγαλύτερη της ελληνικής επικράτειας.

232. Συνεπώς, και λόγω του μικρού μεριδίου των μερών στην εν λόγω αγορά, παρέλκει η περαιτέρω εξέταση της συγκεκριμένης αγοράς.

Η.5. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Η.5.1 Ωριμότητα αγοράς

233. Η […] αναφέρει ότι λόγω της τρέχουσας ύφεσης, η αρνητική στάση των επενδυτών απέναντι σε επενδύσεις επί Αμοιβαίων Κεφαλαίων έχει ως αποτέλεσμα η ζήτηση τους να είναι μειωμένη, ενώ δεν αναπτύσσονται νέα προϊόντα[271]. Επίσης, η […][272] δηλώνει ότι για την επόμενη διετία, με την υπόθεση ότι η οικονομία θα ανακάμψει, αναμένεται βελτίωση της αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Κατά την […][273] η εγχώρια αγορά διαθέσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων, βρισκόταν σε περίοδο ωριμότητας μετά από την έντονη ανάπτυξη της στη δεκαετία του 1990. Την τελευταία τριετία και, ιδίως σήμερα, διανύει μια περίοδο μεγάλης κάμψης, γεγονός που οφείλεται στη δυσμενή οικονομική κατάσταση της χώρας και την έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος. Η εκτίμηση της […] είναι ότι στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας, με ενδεχόμενη ανάπτυξη από το 2014, θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας στην αγορά διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Στην ίδια κατεύθυνση, η […][274] δηλώνει ότι οι επενδυτές θα επιδιώξουν μεγαλύτερη διασπορά των διαθεσίμων τους με συνέπεια, και σε συνδυασμό και με την βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών, να στραφούν στην αγορά μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων με τελικό αποτέλεσμα την αύξηση των προς επένδυση κεφαλαίων και τελικά την ισχυροποίηση τους. Κατά την […], η αγορά διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων και η αγορά καταθετικών προϊόντων είναι, επί του παρόντος, οι μοναδικές αγορές στις οποίες παρατηρείται κινητικότητα.

Η.5.2. Εμπόδια Εισόδου

234. Η […][275] αναφέρει ότι το κόστος διαφήμισης είναι πολύ υψηλό για μια νέα εταιρία, χωρίς *«ιστορικές αποδόσεις»*, σε αντίθεση με το κόστος που αντιμετωπίζουν οι αναγνωρισμένες εταιρίες του εξωτερικού, με πολυετή παρουσία και εμπειρία στις συλλογικές επενδύσεις. Επίσης, η οποιαδήποτε νέα εταιρία έχει συγκριτικό μειονέκτημα, στον βαθμό που δεν διαθέτει *«ιστορικές*

[271] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ'αρ.πρωτ. […].

[272] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[273] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[274] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[275] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

αποδόσεις», για να πείσει τους πελάτες για την επενδυτική της αρτιότητα. Από την άλλη πλευρά, η πρόσβαση στις χρηματαγορές είναι εύκολη, δεδομένου ότι για οποιαδήποτε συναλλαγή προαπαιτείται η ύπαρξη θεματοφύλακα, ο οποίος είναι τραπεζικό ίδρυμα, ενώ η είσοδος στην αγορά αποτελεί μια απλή και τυποποιημένη διαδικασία, ιδιαίτερα για υφιστάμενες εταιρίες του εξωτερικού. Επίσης, η […][276] εκτιμά ότι τα εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά είναι σχετικά χαμηλά.

Η.5.3. Δυνητικός Ανταγωνισμός

235. Η […][277] αναφέρει ότι την τελευταία πενταετία δεν υπήρξε σημαντική είσοδος στην αγορά, αλλά κάτι τέτοιο δεν μπορεί να αποκλειστεί την επόμενη διετία, καθώς η είσοδος είναι σχετικά εύκολη. Επίσης, η […][278] αναφέρει ότι η ελληνική αγορά Αμοιβαίων Κεφαλαίων σταδιακά θα ανακάμψει λόγω βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα και ότι η είσοδος νέων ανταγωνιστών είναι πολύ πιθανή. Πιο συγκεκριμένα, ιδιαίτερα οι ανταγωνιστές από το εξωτερικό έχουν μεγάλη ευκολία για διείσδυση έχοντας ήδη έτοιμα προϊόντα προς διάθεση, χωρίς να επιβαρύνονται με κόστη δημιουργίας και συντήρησης τους. Ως παράδειγμα, η […][279] επικαλείται το γεγονός ότι πριν από πέντε έτη, η διείσδυση των ξένων ΟΣΕΚΑ ήταν ιδιαίτερα μικρή, με ενεργητικό που δεν ξεπερνούσε το 1 δις. ευρώ, επί συνόλου αγοράς 24 δις. ευρώ. Πλέον, με στοιχεία 29.3.2013, το ενεργητικό των ξένων ΟΣΕΚΑ στην Ελλάδα ανέρχεται σε 2.832 δις. ευρώ, δηλαδή αντιστοιχεί το 32,5% επί του συνόλου (το ενεργητικό των ελληνικών ΟΣΕΚΑ είναι 5.883 δις ευρώ).

Η.5.4. Συνθήκες Ζήτησης

236. Η […][280] δηλώνει ότι η πίστη στο σήμα, η παροχή πλήρους φάσματος υπηρεσιών και η χρέωση για τις σχετικές υπηρεσίες αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες στην προτίμηση των πελατών. Η […] αναφέρει[281] ότι αυτό που έχει πρωταρχική σημασία για τον πελάτη είναι το ύψος των προμηθειών αλλά και η παροχή ορθών επενδυτικών συμβουλών. Κατά την […][282] ο σημαντικότερος παράγοντας στην απόφαση ενός καταναλωτή να συνεργαστεί με μια τράπεζα είναι η πίστη στο σήμα/φήμη, διότι οι επενδυτές δίνουν πλέον μεγαλύτερη βαρύτητα στην διατήρηση του κεφαλαίου τους. Η […][283] αναφέρει ότι δεν υφίσταται η έννοια της πίστης καθώς ο επενδυτής είναι πάντα έτοιμος να μεταπηδήσει σε έναν άλλο πάροχο ΟΣΕΚΑ αν κρίνει ότι μέσω αυτού μπορεί να επιτύχει καλύτερες μελλοντικές επιδόσεις για τα κεφάλαια του. Μια ελαφρά προτίμηση βάσει του σήματος εκ μέρους των επενδυτών μπορεί να εμφανιστεί μόνο για αναγνωρισμένα σήματα μεγάλων επιχειρήσεων που προέρχονται από το εξωτερικό. Επίσης, σύμφωνα με την […], οι προμήθειες είναι πλήρως ανταγωνιστικές, ενώ η εξυπηρέτηση μετά την πώληση έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο στην πώληση του προϊόντος όσο και στην διακράτηση του.

[276] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[277] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[278] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[279] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[280] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[281] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […].

[282] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[283] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]

Η.5.5. Παράγοντες τιμολόγησης

237. Η […][284] αναφέρει ότι σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθείται παγκοσμίως, τα προϊόντα τιμολογούνται, κατά κανόνα, ανάλογα με τις κατηγορίες επενδύσεων στις οποίες εξειδικεύονται (π.χ. μετοχικά, ομολογιακά κ.λπ.). Η […][285] δηλώνει ότι η τιμολόγηση των υπηρεσιών διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (διάθεση-εξαγορά) προσδιορίζεται ως ποσοστό επί του ποσού συμμετοχής στο Αμοιβαίο Κεφαλαίο και διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει το Αμοιβαίο Κεφάλαιο καθώς και το χρόνο διακράτησης των μεριδίων.

Η.5.6. Κόστος μεταστροφής

238. Η […][286] δηλώνει ότι δεν υπάρχει σημαντικό κόστος μεταστροφής ούτε από την […] προς άλλη τράπεζα, ούτε από άλλη τράπεζα προς την […]. Στην ίδια κατεύθυνση, η […] αναφέρει ότι η αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων χαρακτηρίζεται από χαμηλό κόστος μεταστροφής, αφού η αλλαγή παρόχου είναι χρονικά άμεση και χωρίς χρηματικό κόστος. Επίσης, κατά την […][287], οι επενδυτές έχουν την δυνατότητα να απεμπλακούν από την επένδυση οιαδήποτε στιγμή με εξαιρετικά χαμηλό κόστος και συνήθως με μηδενικό έμμεσο ή άμεσο κόστος μεταστροφής. Στην περίπτωση αυτή, ο πελάτης πρέπει να εξαγοράσει τα Αμοιβαία Κεφάλαια της μίας εταιρίας και να συμμετάσχει σε Αμοιβαίο Κεφάλαιο της άλλης εταιρίας. Το κόστος εξαγοράς συνήθως δεν υπερβαίνει το 1%, ανάλογα με τη κατηγορία του Αμοιβαίου. Το κόστος συμμετοχής σε Αμοιβαίο άλλης ελληνικής ΑΕΔΑΚ είναι ως επί το πλείστον μηδενικό. Επίσης, το κόστος μετακίνησης από ένα ημεδαπό ή αλλοδαπό ΟΣΕΚΑ είναι περιορισμένο, διότι δεν υπάρχουν πρόστιμα, χρονικοί περιορισμοί ή ομαδοποιήσεις προϊόντων που να αποτρέπουν τον επενδυτή να μεταπηδήσει σε άλλο ΟΣΕΚΑ.

Η.5.7. Διαφάνεια

239. Η […][288] και η […][289] δηλώνουν ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός διαφάνειας στην αγορά. Σύμφωνα με την […][290], στη βάση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, υπάρχουν τυποποιημένα ενημερωτικά δελτία για όλα τα αμοιβαία κεφάλαια, ανεξαρτήτως εθνικότητας, κατηγορίας κλπ., στα οποία δίνονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν σε αυτά.

Η.6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

240. Όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα από την ΕΘΝΙΚΗ στοιχεία, με την υπό κρίση πράξη οριζόντια αλληλοεπικάλυψη με τις εξαγοραζόμενες δραστηριότητας υφίσταται μόνο στην αγορά της διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Επίσης, βάσει των στοιχείων από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και τις δηλώσεις της γνωστοποιούσας και των

---

[284] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] Γνωστοποίηση συγκέντρωσης […].
[285] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].
[286] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].
[287] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]
[288] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].
[289] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].
[290] Βλ. υπ.αρ. πρωτ. […]απαντητική επιστολή της […].

ανταγωνιστών της, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των κυριότερων ανταγωνιστών τους, από το έτος 2010 έως και το 2012, στην ευρύτερη αγορά διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, είναι τα εξής[291]:

Ύψος ενεργητικού μεριδίων στη λήξη περιόδου *(εκατ. €)* και μερίδια αγοράς ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ[292]						
Επιχείρηση	**2010**		**2011**		**2012**	
	Ενεργητικό	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK					[...]	*[25-35]%*
EUROBANK - ERGASIAS/EUROBANK ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ -	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[25-35]%*	[...]	*[25-35]%*
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ/ΤΤ - ΕΛΤΑ ΑΕΔΑΚ	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*
ΝΕΑ PROTON	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[...]	[15-25]%
ΑΛΦΑ BANK & ALPHA ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25%*		
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ/ΕΘΝΙΚΗ ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[...]	**[15-25]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[...]	[5-15]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ /ΠΕΙΡΑΙΩΣ ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ /ΑΤΕ ΑΕΔΑΚ	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*		
MILLENNIUM BANK/MILLENIUM ΑΕΔΑΚ	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[1-3]%*		
CYPRUS POPULAR BANK /MARFIN GLOBAL ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*		
CITIBANK	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%
CYPRUS POPULAR BANK /MARFIN GLOBAL ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ (ελληνικής διαχείρισης)	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*
HSBC /HSBC (ΕΛΛΑΣ) ΑΕΔΑΚ	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[3-5]%
PROBANK / PROBANK ΑΕΔΑΚ	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**
ATTICA BANK / ATTICA WEALTH MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
Υπόλοιπες	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ	**9.777,88**		**7.631,39**		**8.113,98**	

291 Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Ένωσης Θεσμικών Επενδυτών, την 1/7/2012 η Τ.Τ. ΕΛΤΑ ΑΕΔΑΚ ανέλαβε τη διαχείριση των Α/Κ της T-Funds ΑΕΔΑΚ και στις 26/7/2012 η MetLife Alico ΑΕΔΑΚ ανέλαβε την διαχείριση των Α/Κ της Proton ΑΕΔΑΚ.

292 Κατά την ημερομηνία σύνταξης της παρούσας εισήγησης η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν είχε δημοσιεύσει το σύνολο ενεργητικού μεριδίων αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ που διατέθηκαν στην Ελλάδα για το α΄εξάμηνο του 2013.

Ύψος ενεργητικού μεριδίων στη λήξη περιόδου *(εκατ. €)* και μερίδια αγοράς ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ[292]						
Επιχείρηση	**2010**		**2011**		**2012**	
	Ενεργητικό	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)[293]	[…]	**[15-25]%**	[…]	**[5-15]%**	[…]	**[15-25]%**

Ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης έχει ως εξής:

ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΟΣΕΚΑ) - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2011)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1800-2000]	Προ της συγκέντρωσης	[1800-2000]
Μετά τη συγκέντρωση	[1800-2000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1800-2000]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[50-100]

Η.7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η.7.1 Η άποψη της γνωστοποιούσας

241. Η ΕΘΝΙΚΗ αναφέρει στην Γνωστοποίηση ότι για τις εν λόγω μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες, τα μερίδια αγοράς της PROBANK στις αγορές στις οποίες αφορά η συγκέντρωση (δηλαδή στις αγορές που αφορούν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία) είναι αμελητέα, μεταβάλλοντας επουσιωδώς τη θέση της στις αγορές αυτές. Συνεπώς, κατά τη γνωστοποιούσα, το αποτέλεσμα της προσθήκης των εν λόγω μεριδίων της Probank στα σχετικά μερίδια αγοράς της ΕΘΝΙΚΗ δεν δύναται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι δύναται να επηρεάσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων[294].

Η.7.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

242. Η […][295] θεωρεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς της PROBANK, δεν θα έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό στην αγορά της διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων. Η […][296] εκτιμά ότι η επικείμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει επιγενόμενα

[293] Το ύψος Ενεργητικού Αμοιβαίων Κεφαλαίων ελληνικής και αλλοδαπής διαχείρισης αντιστοιχεί στο άθροισμα των Α/Κ ελληνικής διαχείρισης, όπως καταγράφονται από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών κατά τα εξεταζόμενα έτη και των Α/Κ αλλοδαπής διαχείρισης (ΟΣΕΚΑ) τα οποία εμπορεύονται και διαθέτουν στην ελληνική αγορά οι αναφερόμενες στον πίνακα Τράπεζες, όπως καταγράφονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Από την έρευνα της ΓΔΑ προέκυψε πως για τις σχετικές χρονικές περιόδους, τρεις τράπεζες έχουν, εκτός από τη διαχείριση των Α/Κ που αναπτύσσουν οι ίδιες, και τη διαχείριση κάποιων αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ (η Eurobank των LF, η Εθνική των NBG International και η Τράπεζα Πειραιώς των Piraeus Invest), που καταγράφονται επίσης ως ελληνικής διαχείρισης. Ως συνέπεια αυτού, μέρος των ποσών που αντιστοιχούν στο ύψος του ενεργητικού των εν λόγω Α/Κ υπολογίζονται τόσο στο σύνολο αγοράς Α/Κ ελληνικής διαχείρισης (όπως παρατίθεται από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών) όσο και στο σύνολο αγοράς αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ (όπως παρατίθεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς). Επομένως, προκειμένου να μην υπολογιστεί το ύψος ενεργητικού των μεριδίων τους εις διπλούν (double-counting), αυξάνοντας πλασματικά το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς διάθεσης Α/Κ, τα εν λόγω ποσά έχουν αφαιρεθεί από το σύνολο της αγοράς, (όπως υπολογίζεται από την επεξεργασία των στοιχείων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς).

[294] Βλ. την υπ'αρ. πρωτ. 6572/23.8.2013 γνωστοποίηση.

[295] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[296] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά. Η […][297] αναφέρει ότι η προσθήκη της PROBANK δεν επηρεάζει ουσιωδώς τη θέση της ΕΘΝΙΚΗ, *«[η] οποία βρίσκεται ήδη στη 2η θέση της αγοράς με σημαντική απόσταση από τον 3ο σε κατάταξη ανταγωνιστή»*. Τέλος, και η […] αναφέρει[298] ότι ο όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ κατέχει σήμερα σημαντικά μερίδια αγοράς στην εγχώρια τραπεζική αγορά, χωρίς όμως να κατέχει δεσπόζουσα θέση, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην εν λόγω αγορά.

Η.7.3. Η εκτίμηση της Επιτροπής

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

243. Στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων, η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τρίτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, αυξανόμενο κατά [0-2]%. Την πρώτη θέση διατηρεί ο Όμιλος EUROBANK με μερίδιο [25-35]%, τη δεύτερη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο αγοράς [15-25]% και την τέταρτη θέση ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [5-15]% μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και στην αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[299] ([0-50] μονάδες και [50-100] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του 2013 αντίστοιχα).

244. Σημειώνεται ότι, στην υπό εξέταση σχετική αγορά, ούτε η θέση της ΕΘΝΙΚΗΣ ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς, ενώ δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ο Όμιλος ΑΛΦΑ και ο Όμιλος EUROBANK με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και αρκετοί μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορά, κρίνεται αμελητέα ([1-3]%), και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική και νομολογία. Επιπλέον, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

245. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

246. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

---

[297] Βλ. υπ'αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […]. Τα στοιχεία προέρχονται από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών (www.ethe.org.gr) και αφορούν το α' εξάμηνο 2013.

[298] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[299] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ο.π., παρ.19-21.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

247. Στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων, οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος EUROBANK, Όμιλος ΑΛΦΑ και ΕΘΝΙΚΗ) θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 60%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων.

248. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά – στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης – τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή, λόγω και της ύπαρξης μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν παρουσία στις εδώ εξεταζόμενες αγορές. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

249. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου ΕΘΝΙΚΗΣ σε εκάστη αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι μικρή ([1-3]%). Συμπερασματικά, υπό το πρίσμα των συνθηκών της υπό κρίση συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Θ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Θ.1. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Θ.1.1. Εισαγωγικά

250. Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) αποτελεί χρηματοδοτική υπηρεσία, η οποία διέπεται από το Ν. 1905/1990[300], όπως ισχύει. Οι υπηρεσίες factoring απευθύνονται κυρίως σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις[301] και συνιστούν μια τριμερή συνεργασία μεταξύ του προμηθευτή, του οφειλέτη του και ενός εξειδικευμένου χρηματοοικονομικού ενδιάμεσου/πράκτορα, ο οποίος αναλαμβάνει τη λογιστική παρακολούθηση, διαχείριση και είσπραξη των επί πιστώσει βραχυπρόθεσμων εμπορικών απαιτήσεων (trade receivables)[302]. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω υπηρεσίες περιλαμβάνουν όλες ή ορισμένες εκ των κάτωθι εργασιών:

- την εκχώρηση απαιτήσεων από τον προμηθευτή στον πράκτορα (με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής),

[300] *«Για τη σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και άλλες διατάξεις»*, (ΦΕΚ/147/Α).
[301] Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Factoring Factors Chain International (FCI), Annual Review - 2011, σελ. 11.
[302] Βλ. και διαδικτυακούς τόπους της Διεθνούς Ένωσης Factoring (www.fci.nl), της Ελληνικής Ένωσης Factoring (www.hellenicfactors.gr) και τις ιστοσελίδες τραπεζών-πρακτόρων.

- την παροχή εξουσιοδότησης από τον προμηθευτή στον πράκτορα για την είσπραξη απαιτήσεων,
- τη χρηματοδότηση του προμηθευτή μέσω προεξόφλησης των (εκχωρηθεισών) απαιτήσεων αυτού κατά των πελατών του,
- τη λογιστική ή νομική παρακολούθηση των απαιτήσεων του προμηθευτή και τη διαχείρισή τους από τον πράκτορα και
- την ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή από τον πράκτορα.

251. Μεταξύ του πράκτορα και του προμηθευτή καταρτίζεται «σύμβαση-πλαίσιο», με την οποία καθορίζονται οι όροι συνεργασίας των μερών, όπως το είδος του factoring, το ανώτατο ποσό (πλαφόν), μέχρι το οποίο δέχεται ο πράκτορας να χρηματοδοτήσει τον προμηθευτή, η αμοιβή και οι προμήθειες του πράκτορα και ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η εκχώρηση των απαιτήσεων[303]. Δεδομένου του διαρκούς χαρακτήρα της σχέσης που δημιουργείται με τη σύμβαση factoring, της συνεχούς εκχώρησης απαιτήσεων του προμηθευτή στον πράκτορα και της αντίστοιχης πίστωσης του προμηθευτή με τα ποσά που εισπράττονται ή πρόκειται να εισπραχθούν, η εξυπηρέτηση της σύμβασης factoring γίνεται συνήθως με την τήρηση από τον πράκτορα ενός ανοικτού λογαριασμού στο όνομα του προμηθευτή[304].

252. Οι υπηρεσίες factoring διακρίνονται, μεταξύ άλλων, στις εξής κατηγορίες[305]:

α) Εγχώριο factoring, το οποίο αφορά στην κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά,

β) Διεθνές factoring, το οποίο αφορά στην κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων στις συναλλαγές τους με το εξωτερικό, με περαιτέρω διάκριση σε:

- Εξαγωγικό factoring: απευθύνεται σε εξαγωγικές επιχειρήσεις που πωλούν με όρους ανοικτής πίστωσης και
- Εισαγωγικό factoring: απευθύνεται σε εισαγωγικές επιχειρήσεις που αγοράζουν με όρους ανοικτής πίστωσης.

253. Ανάλογα δε με την ανάληψη ή μη του πιστωτικού κινδύνου, το factoring διακρίνεται σε:

α) Factoring με δικαίωμα αναγωγής (with recourse), δηλαδή χωρίς τη μεταβίβαση από τον προμηθευτή στον πράκτορα του κινδύνου αφερεγγυότητας του οφειλέτη και

β) Factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής (non-recourse), δηλαδή με μεταβίβαση από τον προμηθευτή στον πράκτορα του κινδύνου αφερεγγυότητας του οφειλέτη.

254. Περαιτέρω, ανάλογα με το χρόνο εξόφλησης των απαιτήσεων από τον πράκτορα προς τον προμηθευτή, το factoring διακρίνεται σε:

---

[303] Βλ. ΑΠ 880/2010.

[304] Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 1905/1990, η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να ασκηθεί μόνο από τράπεζες που έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα και από ανώνυμες εταιρίες με αποκλειστικό σκοπό την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών.

[305] Βλ. διαδικτυακούς τόπους της Διεθνούς Ένωσης Factoring (www.fci.nl) και της Ελληνικής Ένωσης Εταιριών Factoring (www.hellenicfactors.gr).

α) Factoring με προεξόφληση, αν η πίστωση του λογαριασμού του προμηθευτή γίνεται αμέσως μετά την εκχώρηση, δηλαδή τη χορήγηση στον πράκτορα αντιγράφων των τιμολογίων ή καταστάσεων με τις εκχωρούμενες αξιώσεις, και

β) Factoring χωρίς προεξόφληση, αν ο πράκτορας εξοφλεί τις απαιτήσεις (πιστώνει με το ποσό τους το λογαριασμό του προμηθευτή), κατά το χρόνο που γίνονται αυτές ληξιπρόθεσμες.

255. Επιπλέον, μεταξύ των εργασιών του factoring συγκαταλέγονται και η χρηματοδότηση εφοδιαστικής αλυσίδας (Reverse factoring), η διαχείριση ταμειακών ροών (Back-to-back factoring), η χρηματοδότηση τιμολογίων με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής (Invoice Financing) και το forfaiting[306].

Θ.1.2. Οριοθέτηση αγοράς

256. Σύμφωνα με τη σχετική πρακτική και νομολογία της Ε.Α.[307] και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[308], η παροχή του συνόλου των εν λόγω υπηρεσιών μπορεί να συνιστά διακριτή αγορά υπηρεσιών από τις λοιπές αγορές πιστώσεων, ενώ η βασική ως άνω προσέγγιση υιοθετείται και για τους σκοπούς εξέτασης της υπό κρίση συγκέντρωσης. Πρόσθετα δε, έχει κριθεί ότι οι υπηρεσίες factoring λειτουργούν μεν συμπληρωματικά προς τις λοιπές υπηρεσίες παροχής χρηματοδότησης, ωστόσο, διακρίνονται από αυτές, όπως επίσης και από τις υπηρεσίες ασφάλισης πιστώσεων[309].

257. Θα μπορούσε ενδεχομένως να υποστηριχθεί ότι η αγορά του εγχώριου factoring διακρίνεται από αυτήν του διεθνούς factoring, δεδομένου ότι απευθύνεται σε διαφορετικές επιχειρήσεις (το μεν εγχώριο σε αυτές με έδρα στην Ελλάδα που συναλλάσσονται με ελληνικές επιχειρήσεις, το δε διεθνές σε εκείνες με έδρα στην Ελλάδα που συναλλάσσονται με εταιρίες με έδρα το εξωτερικό)[310]. Ως προς τη διάκριση αυτή, και σύμφωνα με την άποψη της […], το αντικείμενο του εγχώριου και διεθνούς factoring είναι κοινό καθώς και τα δύο αφορούν στην παροχή ρευστότητας. Κατά την […], ωστόσο, *«ο διαχειριστικός και διασφαλιστικός τρόπος διαφέρει για τις δύο περιπτώσεις (υπάρχει δίκτυο ανταποκριτών στην περίπτωση του εξαγωγικού) γεγονός που καθιστά τις δύο υπηρεσίες διακριτές»*[311].

258. Ωστόσο, η επέκταση των δραστηριοτήτων των εταιριών factoring από την εγχώρια στη διεθνή αγορά δεν προϋποθέτει τεχνογνωσία ή επένδυση ιδιαίτερα υψηλού κόστους, σε βαθμό τέτοιο που να καθίσταται απαγορευτική. Αυτό εξάλλου επιβεβαιώνεται και από τα διαθέσιμα στοιχεία του

---

[306] Το forfaiting αφορά προεξόφληση απαιτήσεων και σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Forfaitors (International Forfaitors Association) χαρακτηρίζεται από 100% χρηματοδότηση χωρίς δικαίωμα αναγωγής (non-recourse), δηλαδή με μεταβίβαση από τον προμηθευτή στον πράκτορα του κινδύνου αφερεγγυότητας του οφειλέτη, μπορεί να έχει μέσο-μακροπρόθεσμο χαρακτήρα (έως και 10 έτη), συνήθως συνοδεύεται από εγγύηση τράπεζας αλλά και κάποιο αποδεικτικό το οποίο είναι μεταβιβάσιμο και διαπραγματεύσιμο στη δευτερογενή αγορά, αφορά ποσά που κυμαίνονται από 100.000 δολάρια έως 200 εκατομμύρια δολάρια και τα ποσά χρηματοδότησης εκφράζονται σε δολάρια ή ευρώ ή κάποιο άλλο ισχυρό νόμισμα. Στην ελληνική αγορά κατά τις εξεταζόμενες περιόδους, στην κατηγορία του forfaiting δραστηριοποιείται μόνο η […], η […]και η […].

[307] Βλ. απόφαση Ε.Α. 67/ΙΙ/1999 *Άλφα Τράπεζα Πίστεως/Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα*, σελ. 4 και απόφαση Ε.Α. 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 86.

[308] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ. 29, Μ.4155, *BNP Paribas/BNL*, σκ. 15, Μ.6244, *BNP Paribas/Fortis Commercial Finance Holding,* σκ. 15 επ. και Μ.4844, *Fortis/ABN Amro Assets*, σκ. 31-32.

[309] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Επ. Μ.4844, *Fortis/ABN Amro Assets*, σκ. 30.

[310] Βλ. υπ' αριθ. […] επιστολή […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Τράπεζα Πειραιώς - Γενική Τράπεζα.

[311] Βλ. σχετικά προσκομισθέντα στοιχεία στην υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς – Γενική.

φακέλου από τα οποία προκύπτει ότι όλες σχεδόν οι εταιρίες είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες όχι μόνο εγχώριου αλλά και διεθνούς factoring. Επιπλέον, η κατανομή του όγκου των δραστηριοτήτων των εταιριών factoring μεταξύ διεθνούς και εγχώριου καθορίζεται κατά ένα σημαντικό βαθμό από τις ανάγκες και απαιτήσεις των πελατών τους. Υπό αυτό το πρίσμα, η κατάτμηση της αγοράς σε διεθνές και εγχώριο factoring μπορεί πιθανά να οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα ως προς την πραγματική δομή και συγκέντρωσή της. Συνεπώς, δεδομένης της απόλυτης υποκατάστασης από πλευράς της προσφοράς, η σχετική αγορά του factoring θεωρείται ενιαία.

259. Αναφορικά, ωστόσο, με τον ορισμό γεωγραφικής αγοράς, σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε παρεμφερείς υποθέσεις συγκεντρώσεων ότι η αγορά της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι συνήθως εγχώρια[312]. Πράγματι, δεδομένου ότι η υπηρεσία της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων παρέχεται ως επί το πλείστον σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, σχετικά μικρός αριθμός πελατών είναι ικανού μεγέθους για να αξιοποιήσει διασυνοριακές υπηρεσίες factoring. Συνεπώς, στην υπό εξέταση υπόθεση, η εν λόγω γεωγραφική αγορά είναι εθνική και καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Θ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Θ.2.1. Συμμετέχουσες Επιχειρήσεις

260. Όπως προκύπτει από την έρευνα της Γ.Δ.Α., στην ελληνική αγορά πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων δραστηριοποιούντο, μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2013 και πλην των μερών[313], έμμεσα ή άμεσα, άλλα 6 συνολικά ημεδαπά τραπεζικά ιδρύματα (είτε απευθείας ή μέσω θυγατρικών τους):

- Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς δραστηριοποιείται στην πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων μέσω της κατά 100% θυγατρικής του εταιρίας με την επωνυμία «Πειραιώς Factoring ΑΕ», καθώς και μέσω των εσωτερικών διευθύνσεων τόσο της ίδιας της τράπεζας όσο και των θυγατρικών της, ήτοι της Γενικής Τράπεζας και της Millennium Bank[314].
- Δυο επί πλέον τράπεζες δραστηριοποιούνται στην αγορά μέσω θυγατρικών τους (ABC Factors ΑΕ του Ομίλου Alpha και Eurobank Factors ΑΕ του Ομίλου Eurobank).
- Τρείς τράπεζες δραστηριοποιούνται απευθείας (η Τράπεζα Αττικής, η HSBC Bank και η Πανελλήνια Τράπεζα).

---

[312] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ.. 42, Μ.4155, *BNP Paribas/BNL,* σκ. 23, Μ.4844, *Fortis/ABN Amro Assets*, σκ. 84, Μ.2577, *GE Capital/Honeywell* και απόφαση Ε.Α. 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* σκ. 96.

[313] Σύμφωνα με την υπ'αρ.πρωτ. 7388/25.9.2013 απαντητική επιστολή της ΕΘΝΙΚΗΣ, ο Όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ δραστηριοποιείται στην πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων τόσο απευθείας όσο και μέσω της κατά 100% θυγατρικής εταιρείας με την επωνυμία «Εθνική Factors ΑΕ», ενώ ο Όμιλος της PROBANK διέθετε μέχρι την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της υπηρεσιακή μονάδα, εξειδικευμένη σε υπηρεσίες πρακτόρευσης επιχειρηματικών απαιτήσεων (οι οποίες παρέχονταν είτε απευθείας από την μονάδα είτε μέσω του συνόλου των καταστημάτων της).

[314] Επίσης, ο Όμιλος Πειραιώς, βάσει των από 26/3/2013 συμβάσεων, απόκτησε τις εργασίες των τραπεζών Κύπρου, Λαϊκή και των θυγατρικών τους. Στις επί του παρόντος δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις δεν περιλαμβάνονται οι Κύπρου, Λαϊκή και Marfin Factors & Forfaiters ΑΕ.

261. Όπως δε επισημαίνουν η […][315] και η […][316], στη χώρα μας δραστηριοποιούνται στην αγορά πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και αλλοδαπές Τράπεζες, με ή χωρίς εγκατάσταση (πχ Royal Bank of Scotland), καθώς και αλλοδαπές εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, μέχρι τώρα χωρίς εγκατάσταση (όπως η γερμανική BS Concept Factoring GmbH). Παλαιότερα, είχαν κατά καιρούς δραστηριοποιηθεί στην αγορά τράπεζες του εξωτερικού, μεταξύ άλλων η ABN AMRO, η Unicredit και η BNP Paribas, καθώς και διεθνείς εταιρίες Factoring όπως η GE Factofrance και η Coface. Η διείσδυσή τους στην αγορά ωστόσο, κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, ήταν διαχρονικά πάρα πολύ μικρή: ειδικά οι επιχειρήσεις που δεν έχουν εγκατάσταση στην Ελλάδα, δραστηριοποιούνται συνεργαζόμενες με συγκεκριμένους πελάτες, περιστασιακά και ευκαιριακά, κι ως εκ τούτου η συμπεριφορά τους δεν είχε σημαντική επίπτωση στη λειτουργία του ανταγωνισμού.

Θ.2.2. Ωριμότητα αγοράς - Προοπτικές

262. Η αγορά του factoring παρουσίασε, κατά την επταετία 2003-2010 ραγδαία ανάπτυξη στη χώρα μας. Τα χαρακτηριστικά του προϊόντος, κυρίως η εξασφάλιση ρευστότητας για τις επιχειρήσεις με την προεξόφληση εμπορικών απαιτήσεων, η αποτελεσματική διαχείριση των χρηματορροών τους, αλλά και τα χαμηλά ποσοστά επισφαλειών (λόγω του ελέγχου της φερεγγυότητας των οφειλετών), είχαν καταστήσει το προϊόν ελκυστικό τόσο από την πλευρά των επιχειρήσεων όσο και από την πλευρά του χρηματοπιστωτικού τομέα, σε σχέση με τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα.

263. Ωστόσο, το 2011 παρουσίασε οριακή αύξηση ενώ κατά το 2012, το factoring, παρά το ότι, ως επενδυτικό εργαλείο, θα μπορούσε να επιλύσει αποτελεσματικά τα σημαντικά προβλήματα ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις εν μέσω κρίσης, παρουσιάζει κάμψη, δεδομένων υφιστάμενων συνθηκών του τραπεζικού τομέα και οικονομίας γενικότερα (μεταξύ άλλων απροθυμία στην ανάληψη πιστωτικού κινδύνου, χαμηλή ρευστότητα των τραπεζών, αύξηση των αφερέγγυων οφειλετών)[317].

264. Σύμφωνα με την […] *«[τ]ο 2013, δεδομένης της αναμενόμενης διατήρησης συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, εκτιμούμε ότι ο συνολικός διαχειριζόμενος κύκλος εργασιών μέσω Factoring θα παρουσιάσει περαιτέρω μείωση έως 10%. Η συγκεκριμένη τάση, ωστόσο, δεν αναμένεται να επηρεάσει ισομερώς όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες και ως εκ τούτου αναμένεται μεγαλύτερη πτώση στις υπηρεσίες Factoring χωρίς Αναγωγή σαν αποτέλεσμα της συνέχισης της ύφεσης και της επιφυλακτικότητας στις αποφάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου από τις συνεργαζόμενες με τον κλάδο εταιρείες ασφάλισης πιστώσεων. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση στις εργασίες εξαγωγικού Factoring, λόγω της τάσης αύξησης των εξαγωγών και της πρόθεσης των φορέων του κλάδου να ενισχύσουν τη συγκεκριμένη προσπάθεια»*[318].

265. Όσον αφορά της προοπτικές της αγοράς, η […] αναφέρει ότι αν και πράγματι έχει σημειωθεί *«υπαναχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας»* ως επακόλουθο της τρέχουσας οικονομικής

---

[315] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] επιστολή παροχής στοιχείων της […], όπου αναφέρει ότι *«υπηρεσίες Factoring προς μεγάλες Ελληνικές εταιρίες παρέχουν και ορισμένες τράπεζες του εξωτερικού που δεν έχουν παρουσία στη χώρα μας»*.

[316] Βλ. στοιχεία που προσκόμισε η τράπεζα κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΘΝΙΚΗ – Eurobank.

[317] Βλ. σχετικά ιστοσελίδα Ελληνικής Ένωσης Πρακτόρων Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (www.hellenicfactors.gr) και Διεθνούς Ένωσης Factoring (Factors Chain International, www.fci.nl)

[318] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

συγκυρίας, *«[η] προοπτική των εργασιών της αγοράς του factoring στην Ελλάδα αναμένεται να κινηθεί αναλόγως με τις οικονομικές εξελίξεις, ενώ εκτιμάται ότι μπορεί να διεισδύσει περαιτέρω σε επιχειρήσεις/κλάδους που μέχρι σήμερα δεν είχε παρουσία καθώς οι τελευταίες αναζητούν στις υπηρεσίες factoring τη βέλτιστη διαχείριση και στήριξη της ρευστότητάς τους»*[319]. Επιπρόσθετα, η [...] αναμένει σημαντική επέκταση στις εργασίες διεθνούς factoring καθώς *«αυτή τη στιγμή η χώρα μας έχει εστιάσει στην εξωστρέφεια προκειμένου να έχουμε όχι μόνο καινούργιες χρηματοροές αλλά και να αναλάβουμε χαμηλότερο και ασφαλισμένο ρίσκο. Το εξαγωγικό Factoring κινείται προς αυτή την κατεύθυνση και αποτελεί ειδικό σημείο αναφοράς στην κατεύθυνση της* [...] *για τόνωση του κύκλου εργασιών της»* [320].

266. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνονται και από την [...] η οποία αναφέρει ότι *«[η] αγορά της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και ιδίως του Factoring, βρίσκεται σε φάση συνεχούς διεισδύσεως στην ευρύτερη χρηματοοικονομική αγορά αλλά ως οικονομική δραστηριότητα συμμετέχει στο ΑΕΠ της χώρας σε χαμηλότερο ποσοστό από αυτό των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών όπου το προϊόν υιοθετήθηκε αρκετά χρόνια πριν την εισαγωγή του θεσμού στην Ελλάδα»*[321].

267. Τέλος, σύμφωνα με την [...][322], η αγορά factoring παρουσιάζει μεν πτωτικές τάσεις λόγω του γενικότερου δυσμενούς οικονομικού κλίματος, οι προοπτικές ωστόσο της συγκεκριμένης αγοράς είναι θετικές, λαμβάνοντας υπ' όψιν την προοπτική περιορισμού της χρήσης των μεταχρονολογημένων επιταγών ως μέσο πληρωμής, την προσφυγή των επιχειρήσεων στην πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων για τη χρηματοδότηση επί των παρεχομένων σε αγοραστές πιστώσεων, καθώς και την τάση δυναμικής αύξησης του κύκλου εργασιών του εξαγωγικού Factoring. Μάλιστα, όπως υπογραμμίζει η [...], *«πρέπει να τονισθεί ότι το δυνητικό πελατολόγιο factoring δεν έχει καθ' όλου εξαντληθεί»*[323]. Υπό αυτό το πρίσμα, η τρέχουσα ύφεση που χαρακτηρίζει και εξεταζόμενη αυτή αγορά μπορεί να θεωρηθεί ως συγκυριακή και παροδική.

Θ.2.3. Εμπόδια Εισόδου - Δυνητικός Ανταγωνισμός

268. Όπως προκύπτει και από τα ανωτέρω, στην ελληνική αγορά μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες factoring τράπεζες και εταιρείες factoring από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (Ν. 3601/2007), είτε με εγκατάστασή τους (ίδρυση υποκαταστήματος) στην Ελλάδα είτε όχι. Ως εμπόδια εισόδου στην αγορά μπορούν να θεωρηθούν:

- το βασικό κόστος εισόδου, δηλαδή η καταβολή του ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου, όπως αυτό καθορίζεται για τις τράπεζες από την ΠΔ/ΤΕ 2471/10.04.2001 και το Ν. 3601/2007 και για τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων δυνάμει του άρθρου 4 παρ. 3 Ν. 1905/1990 από την ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009[324] και

[319] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή της [...].

[320] Βλ. σχετικά ως άνω υπ' αριθμ. πρωτ. [...] επιστολή παροχής στοιχείων της [...].

[321] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή της [...].

[322] Βλ. απαντητικές επιστολές [...] υπ' αριθ. [...] και υπ' αριθμ. [...] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΤΕ-Eurobank.

[323] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή της [...].

[324] Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2622/2009, το ελάχιστο απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο για τη σύσταση εταιρίας factoring ανέρχεται σε ποσό 4.500.000€, που αντιστοιχεί στο ¼ του ελάχιστου απαιτούμενου κεφαλαίου για τη σύσταση ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας, και καταβάλλεται σε μετρητά. Κατ' εξαίρεση και βάσει των διατάξεων της παρ.4 του άρθρου 4 του Ν.1905/1990, το ύψος του ελάχιστου απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου σε μετρητά μειώνεται κατά 50% (ήτοι ανέρχεται στο ποσό των 2.250.000€) ενώ το υπόλοιπο 50%

- η παροχή άδειας λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος.

269. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της […][325], πέραν των ανωτέρων προϋποθέσεων δραστηριοποίησης, τα εμπόδια εισόδου και εξέλιξης στην αγορά είναι ανύπαρκτα. Ειδικότερα, η […] επισημαίνει ότι *«[δ]εν υπάρχουν νομικά και πραγματικά εμπόδια εισόδου στην πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αν πληρούνται οι όροι και προϋποθέσεις του ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009 και του νομικού πλαισίου Ν.1905/1990»*. Παρόμοια άποψη περί έλλειψης σημαντικών εμποδίων εισόδου εκφράζουν η […][326], η […], όπως και η […].

270. Κατά την άποψη της […], τα ανύπαρκτα εμπόδια εισόδου και τα μηδενικά κόστη αλλαγής factor, καθώς και η εύκολη υποκατάσταση από παρεμφερή προϊόντα όπως οι τραπεζικές χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο αξιόγραφα και ασφάλειες πιστώσεων, δημιουργούν ένα μακροπρόθεσμα υγιές περιβάλλον ανταγωνισμού, κάτι που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι πολλοί επιχειρηματικοί πελάτες συνεργάζονται με πλέον του ενός πράκτορα[327]. Κατά την […], η έλλειψη ουσιωδών εμποδίων εισόδου επιτρέπει την εξ αποστάσεως δραστηριοποίηση. Εντούτοις, κατά την άποψη της Υπηρεσίας, ενδεχόμενη εξ' αποστάσεως δραστηριοποίηση δεν αναμένεται να μεταβάλλει δραστικά τις ανταγωνιστικές συνθήκες, λόγω του ανωτέρω αναφερόμενου περιστασιακού χαρακτήρα της.

271. Σχετικά με την πιθανότητα εισόδου νέων επιχειρήσεων στη αγορά μέσω εγκατάστασης, η […] υποστηρίζει πάντως ότι *«[μ]ε δεδομένη την οικονομική συγκυρία θεωρείται δύσκολο να υπάρξουν επιχειρήσεις που να [θα] εισέλθουν στην αγορά στο άμεσο μέλλον»*[328]. Με την άποψη αυτή συντάσσεται η πλειονότητα των δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων, προβάλλοντας το αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον της χώρας και τη γενικότερη αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος[329]. Ωστόσο, κατά την άποψη της […], εφόσον οι συνθήκες της ελληνικής οικονομίας το επιτρέψουν, δεν αποκλείεται νέοι πάροχοι με εξειδίκευση στο συγκεκριμένο προϊόν διεθνώς να εισέλθουν στην ελληνική αγορά πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων[330].

272. Κατά την εκτίμηση της Επιτροπής,

- οι υψηλές εκ του νόμου απαιτήσεις αρχικού κεφαλαίου,

καταβάλλεται ως εισφορά σε είδος, αρκεί αυτή να χρησιμοποιηθεί από την υπό ίδρυση εταιρία για την κάλυψη των αναγκών της. Επίσης, κατά τις διατάξεις της παρ. Β 1.β) της ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009, το καταβλητέο σε μετρητά αρχικό κεφάλαιο, *«παραμένει κατατεθειμένο σε πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί στην Ελλάδα μέχρι την κατά νόμο σύσταση του νομικού προσώπου. Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων των ανωτέρω χρηματοδοτικών ιδρυμάτων δεν επιτρέπεται να υπολείπεται του προβλεπόμενου, κατά περίπτωση, ελαχίστου ορίου, καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας τους»*.

[325] Βλ. σχετικά στοιχεία που παρέθεσε η τράπεζα κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς – Millennium Bank, καθώς και τις υπ' αριθμ. πρωτ. […] και […] απαντητικές επιστολές της […].

[326] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[327] Βλ. απαντητική επιστολή […] καθώς και επιστολή της υπ' αριθμ. πρωτ […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

[328] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[329] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] έντυπο γνωστοποίησης και υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[330] Η άποψη της Ένωσης εδράζεται στο γεγονός ότι η ελληνική αγορά πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων παρουσιάζει θετικές προοπτικές ανάπτυξης, ιδίως με τη σταδιακή μείωση της χρήσης μεταχρονολογημένων επιταγών ως μέσο πληρωμής, οι οποίες συνηθέστατα χρησιμοποιούνται ως εξασφάλιση για την παροχή πίστωσης από τα πιστωτικά ιδρύματα. Βλ. υπ' αριθ. […] απαντητική επιστολή της […].

- ο έλεγχος σκοπιμότητας στον οποίον προβαίνει η ΤτΕ προκειμένου να χορηγήσει άδεια δραστηριοποίησης[331],
- το γεγονός ότι για επιτυχή είσοδο και βιώσιμη δραστηριοποίηση απαιτείται, πέραν της τεχνογνωσίας, και ισχυρή πελατειακή βάση, η οποία αντλείται από τους επιχειρηματίες-πελάτες των τραπεζών,

συνεπάγονται ότι στην αγορά δύνανται (τουλάχιστον στο εγγύς μέλλον) να εισέλθουν -με εγκατάσταση- απευθείας ή μέσω θυγατρικών μόνο μεγάλες αλλοδαπές εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.

Θ.2.4. Συνθήκες ζήτησης

273. Σύμφωνα με τα όσα απάντησαν σχετικά τα πιστωτικά ιδρύματα, η πίστη στο σήμα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη κατ’ αρχήν με την ποιότητα της εξυπηρέτησης, αλλά και την εν γένει πίστη στο σήμα του μητρικού τραπεζικού ιδρύματος[332]. Μάλιστα, η […], αν και αναγνωρίζει ότι τα προϊόντα είναι τυποποιημένα ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά τους και την τιμολόγηση, σημειώνει ότι *«ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο διαφοροποιεί τις τράπεζες και στην ουσία διαμορφώνει τη θέση της καθεμίας στην αγορά είναι η επωνυμία και η αναγνωρισιμότητα των εμπορικών σημάτων της από τον πελάτη»*[333], υποδεικνύοντας το σημαντικό βαθμό στον οποίο η φήμη καθορίζει τη ζήτηση.

274. Επίσης, όπως έχει προκύψει από προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας, υπάρχει ευθεία σχέση μεταξύ της προτίμησης των πελατών σε παράγοντες όπως η πίστη στο σήμα, η παροχή εξυπηρέτησης, η παροχή πλήρους φάσματος προϊόντος ή τα αποτελέσματα του δικτύου και της αντίστοιχης προτίμησης για τα πιστοδοτικά αμιγώς τραπεζικά προϊόντα. Ιδιαίτερη, δε, έμφαση δίνεται στην παροχή εξυπηρέτησης και στους όρους που θα τεθούν για την έγκριση του αιτήματος σύναψης σύμβασης[334].

275. Σημειώνεται, επίσης, ότι σε προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας, η […] είχε επισημάνει ότι η αγορά παρουσιάζει συγκέντρωση από την πλευρά της ζήτησης και αποτελείται από λίγους μεγάλους φερέγγυους πελάτες, τυχόν μετατόπιση των οποίων επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τα μερίδια αγοράς των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην αγορά[335]. Κατά την […][336] οι πιο σημαντικοί παράγοντες της ζήτησης αποτελούν η πίστη στο σήμα, η παροχή εξυπηρέτησης και οι όροι συνεργασίας.

---

[331] Κατά τα προβλεπόμενα στην § Β.4) της ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009, η ΤτΕ μπορεί να αντιτάσσεται στην ανάληψη καθηκόντων ή στην απόκτηση συμμετοχής από πρόσωπα κατά τα ανωτέρω εφόσον διατηρεί αμφιβολίες περί της καταλληλότητας των προσώπων που πρόκειται να αποκτήσουν τη σχετική ιδιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη διασφάλισης της χρηστής, συνετής διαχείρισης και εν γένει της εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοδοτικού ιδρύματος.

[332] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] καθώς και υπ’ αριθμ. πρωτ […] απαντητική επιστολή της […].

[333] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[334] Βλ. σχετικά και […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΘΝΙΚΗ-Eurobank.

[335] Βλ. σχετικά […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΘΝΙΙΚΗ-Eurobank.

[336] Βλ. σχετικά υπ’αρ.πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

Θ.2.5. Παράγοντες τιμολόγησης

276. Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα Θ.1.1, το factoring αποτελεί ουσιαστικά τριμερή συνεργασία μεταξύ της εταιρίας factoring, του προμηθευτή/πελάτη της εταιρίας factoring και των οφειλετών του προμηθευτή/πελάτη. Η λειτουργία του factoring συνίσταται στην εκχώρηση από μέρους του προμηθευτή/πελάτη των απαιτήσεών του από τους οφειλέτες στην εταιρία factoring και της παροχής από την τελευταία υπηρεσιών που αφορούν στη λογιστική παρακολούθηση, διαχείριση και είσπραξη των εκχωρημένων απαιτήσεων και κατά περίπτωση τη δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών επί της αξίας τους. Υπό προϋποθέσεις δε, η εταιρία factoring αναλαμβάνει και την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή/πελάτη. Έναντι των από μέρους της παρεχόμενων υπηρεσιών, η εταιρία factoring εισπράττει ως αμοιβή προμήθεια, η οποία αντιστοιχεί σε συμβατικά συμφωνημένο με τον προμηθευτή/πελάτη ποσοστό επί της αξίας των εκχωρηθεισών απαιτήσεων. Το ποσοστό αυτό εκλαμβάνεται από τον πελάτη ως τιμή της υπηρεσίας.

277. Ανάλογα με τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο διαμορφώνεται και το ύψος της προμήθειας που καταβάλλει ο προμηθευτής/πελάτης στην εταιρία factoring.

278. Η τιμολόγηση της προμήθειας είναι προϊόν εξατομικευμένης διαπραγμάτευσης με κάθε πελάτη και, ως εκ τούτου, διαφέρει καταρχήν για κάθε σχέση συνεργασίας. Σε αντίθεση με άλλα προϊόντα παροχής ρευστότητας (όπως οι χορηγήσεις επιχειρηματικής τραπεζικής), στην τιμολόγηση του factoring η δραστηριοποιούμενη επιχείρηση-εκδοχέας (factor) λαμβάνει υπόψη πρωτίστως όχι τόσο τη φερεγγυότητα του πελάτη-εκχωρητή, αλλά αυτή του οφειλέτη της εκχωρηθείσας απαίτησης, γεγονός που καθιστά την τιμολόγηση της υπηρεσίας πιο σύνθετη.

279. Όπως ελέχθη και ανωτέρω, τα μέρη (factor-πελάτης) μπορούν να συμφωνήσουν ελεύθερα ποιός θα φέρει τον κίνδυνο της μη πληρωμής της απαίτησης (factoring με και χωρίς αναγωγή). Ο καταμερισμός του κινδύνου αυτού αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα κατά τη διαμόρφωση της τιμής της υπηρεσίας.

280. Γενικότερα, σύμφωνα με τα πιστωτικά ιδρύματα που απάντησαν σχετικά, τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά πελατών βάσει των οποίων γίνεται η τιμολόγηση των υπηρεσιών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι, ιδίως[337]:

- η πιστοληπτική ικανότητα των οφειλετών οι απαιτήσεις έναντι των οποίων εκχωρούνται,
- η πιστοληπτική ικανότητα του εκχωρητή,
- η διασπορά των απαιτήσεων μεταξύ των οφειλετών,
- το πλήθος των προς διαχείριση παραστατικών (τιμολογίων, επιταγών κλπ),
- η συχνότητα των διενεργούμενων εισπράξεων,
- ο αριθμός και η συχνότητα των αιτημάτων που υποβάλλονται από πλευράς του εκχωρητή,
- η πολυπλοκότητα της εφαρμογής των συμφωνημένων μεταξύ προμηθευτή και οφειλέτη όρων συνεργασίας,
- η εντοπιότητα των οφειλετών (country risk - για τις περιπτώσεις εξαγωγικού Factoring) και
- η χρήση υπηρεσιών ανταποκριτή πράκτορα (αφορά το εξαγωγικό Factoring).

[337] Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθμ. πρωτ. [...] (κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΘΝΙΚΗ –Eurobank) και [...] απαντητικές επιστολές της [...], υπ' αριθμ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή της [...] και υπ' αριθμ. πρωτ. [...] απαντητική επιστολή της [...].

281. Όπως αναφέρουν οι δραστηριοποιούμενες στην αγορά τράπεζες, ο πελάτης ενημερώνεται γραπτώς για τους όρους συνεργασίας πριν την έναρξή της. Οι τιμολογιακοί όροι αναγράφονται ευκρινώς στην σύμβαση factoring και οποιαδήποτε αύξηση πέρα των συμβατικά συμφωνηθέντων απαιτεί τη γραπτή συναίνεση του πελάτη μέσω πρόσθετης πράξης.

Θ.2.6. Διαφοροποίηση προϊόντων – διαπραγματευτική ισχύς

282. Από την πλευρά της η […] εκτιμά ότι στην πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων παρέχονται προϊόντα και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται αφενός στις ανάγκες της επιχειρηματικής πελατείας, αφετέρου στη διάθεση ανάληψης κινδύνου από πλευράς του πράκτορα. Παράλληλα, είναι δυνατή η παραμετροποίηση των προϊόντων σε τέτοιο βαθμό που να εξυπηρετούν τις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε επιχειρηματικού πελάτη[338]. Επίσης, αντίστοιχα με την […], η τράπεζα θεωρεί ότι τα προϊόντα των δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων είναι απολύτως ανταγωνιστικά μεταξύ τους, και η όποια διαφοροποίηση αφορά κυρίως το κόστος, το ποσοστό χρηματοδότησης επί της αξίας των εκχωρημένων απαιτήσεων, τις μεθόδους διαχείρισης των απαιτήσεων που εκχωρούνται και το επίπεδο της εξυπηρέτησης.

283. Σύμφωνα με τη […], εν γένει τα τραπεζικά προϊόντα και κατ’ επέκταση οι υπηρεσίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων *«είναι σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένα ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά και τη τιμολόγηση»*[339]. Συνεπώς, η όποια διαφοροποίηση των ανταγωνιστών *«συντελείται με βάση το επίπεδο και την ποιότητα της εξυπηρέτησης της πελατείας, τα οποία και είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη διατήρηση της πιστότητας των πελατών και τη διακράτησή τους από τα πιστωτικά ιδρύματα.[…] Η έμφαση είναι στην εξυπηρέτηση της πελατείας και στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών»*[340]. Κατά την […][341], τα προϊόντα στην εν λόγω αγορά είναι ανταγωνιστικά μεταξύ τους, διαφοροποιούμενα, κυρίως, ως προς το κόστος, το ποσοστό χρηματοδότησης επί τη αξίας των εκχωρημένων απαιτήσεων, τη μέθοδο διαχείρισης των απαιτήσεων που εκχωρούνται και, κυρίως, το επίπεδο εξυπηρέτησης.

Θ.2.7 Κόστος μεταστροφής

284. Όσον αφορά το κόστος μεταστροφής, οι ανταγωνίστριες τράπεζες[342] θεωρούν ότι δεν αποτελεί σοβαρό παράγοντα που επηρεάζει τη μετακίνηση πελατών από πράκτορα σε πράκτορα, καθώς είτε είναι ασήμαντο, είτε κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα[343]. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η […], *«[η] μετακίνηση πελατών από Τράπεζα σε Τράπεζα κρίνεται ιδιαίτερα εύκολη, καθώς στην ελληνική αγορά λειτουργεί σημαντικός αριθμός τραπεζών, ενώ η τυποποίηση των προσφερόμενων τραπεζικών προϊόντων είναι σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο […] Είναι δυνατή η πρόωρη λύση μιας σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης/factoring, εφόσον ο πελάτης ειδοποιήσει εγγράφως και με τους όρους που περιγράφονται στην εκάστοτε σύμβαση οι οποίοι ενδεχομένως να περιλαμβάνουν επιβαρύνσεις κατά περίπτωση»*[344].

---

[338] Βλ. σχετικά […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΘΝΙΚΗ-Eurobank.

[339] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ’ αριθμ. πρωτ. […].

[340] Βλ. σχετικά και υπ’ αριθμ. πρωτ. […].

[341] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […].

[342] Βλ ενδεικτικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […], υπ’ αριθμ. πρωτ. […] και υπ’αρ. πρωτ. […].

[343] Βλ. και υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[344] Βλ. σχετικά υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

285. Σύμφωνα με την […], *«[τ]ο κόστος μεταστροφής είναι από χαμηλό έως ανύπαρκτο σε οικονομικό επίπεδο. Είναι πιθανόν ωστόσο να συνεπάγεται για τον πελάτη λειτουργικό κόστος ενημέρωσης των πελατών του. Επιπλέον αποτελεί συνήθη πρακτική η συνεργασία επιχειρήσεων με πλέον του ενός πράκτορα ταυτόχρονα, γεγονός που επιτρέπει την ελεύθερη διαπραγμάτευση και επιλογή από πλευράς της επιχειρηματικής πελατείας παρόχου υπηρεσιών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων»*[345], άποψη που υποστηρίζεται και από την […]. Επίσης, όπως επισημαίνει η […], οι συμβάσεις πρακτορείας είναι συνήθως αόριστης διάρκειας, η δε καταγγελία από πλευράς του πελάτη είναι εφικτή και τα αποτελέσματα της καταγγελίας λαμβάνουν χώρα εφόσον δεν υφίστανται εκκρεμότητες του πελάτη έναντι του παρόχου[346].

Θ.2.8. Διαφάνεια

286. Σύμφωνα με την […][347] δυνάμει του Ν. 1905/1990 υπηρεσίες Factoring δύνανται να παρέχουν είτε εταιρείες με αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, είτε Τράπεζες, αμφότερες δε οι κατηγορίες συμμορφώνονται με την ΠΔΤΕ 2501/2002[348]. Βάσει της ως άνω Πράξης, κατά την άποψη των δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων, υπάρχει διαφάνεια όσον αφορά στην τιμολογιακή πολιτική, την πελατεία, την προσφορά αλλά και τους λοιπούς όρους των σχετικών υπηρεσιών μεταξύ αφενός των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων και αφετέρου των πελατών τους.

287. Κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, το γεγονός ότι ενδεχομένως είναι δυνατόν να παρατηρηθεί η ονομαστική προμήθεια των επιχειρήσεων (ή, απολογιστικά, η μέση προμήθειά τους)[349] δεν σημαίνει ότι είναι ευχερές να διαπιστωθεί η τιμολόγηση από τους ανταγωνιστές, δεδομένου ότι πρόκειται για μία αγορά που χαρακτηρίζεται από εξατομικευμένη διαπραγμάτευση μεταξύ των μερών και πάμπολλους παράγοντες προσδιορισμού της (εξατομικευμένης) τιμολόγησης. Συνεπώς, εκτιμάται ότι δεν υπάρχει διαφάνεια μεταξύ των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων ως προς την τιμολόγηση της κάθε μίας επιχείρησης προς καθέναν από τους πελάτες της, τουλάχιστον κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης μεταξύ factor – πελάτη.

Θ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ: Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Θ.3.1 Μερίδια αγοράς– Δείκτης HHI

288. Όπως προκύπτει από τα υποβληθέντα στη Γ.Δ.Α. στοιχεία από όλες τις δραστηριοποιούμενες στην αγορά επιχειρήσεις, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων

---

[345] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] και υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[346] Βλ. υπ' αριθ. […] απαντητική επιστολή της […].

[347]Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης ΕΤΕ – Eurobank.

[348] *«Ενημέρωση των συναλλασσομένων με τα πιστωτικά ιδρύματα για τους όρους που διέπουν τις συναλλαγές τους»*.

[349] Σημειώνεται ότι τα μέλη της Ελληνικής Ένωσης Factoring, που αποτελούν την πλειοψηφία των δραστηριοποιούμενων στην ελληνική αγορά επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των καταστατικών τους υποχρεώσεων, αποστέλλουν κατά περιόδους στην Ένωση αναλυτικά στοιχεία διαχειριζόμενου κύκλου εργασιών.

και των κυριότερων ανταγωνιστών τους, από το έτος 2009 έως και το α’ εξάμηνο του 2013, είναι τα εξής:

ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (εκατ. €) ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ FACTORING								
ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α' εξάμηνο 2013	
	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.
EUROBANK - ERGASIAS	[...]	[25-35]%	[...]	[25-35]%	[...]	[25-35]%	[...]	[25-35]%
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[...]	[15-25]%	[...]	[25-35]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25]%*				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*				
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[...]	[25-35]%	[...]	*[15-25]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*				
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25]%*		
CYPRUS POPULAR BANK	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[15-25]%**
HSBC BANK	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*
ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**
ATTICA BANK	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
CITIBANK	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	-	-
Σύνολο Αγοράς	[...]		[...]		[...]		[...]	
ΌΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[15-25]%**	[...]	**[15-25]%**

Ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης έχει ως εξής:

FACTORING - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)	
Προ της συγκέντρωσης	[2200-2400]	Προ της συγκέντρωσης	[2400-2600]
Μετά τη συγκέντρωση	[2200-2400]	Μετά τη συγκέντρωση	[2400-2600]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

Θ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Θ.4.1. Η άποψη της γνωστοποιούσας

289. Η ΕΘΝΙΚΗ αναφέρει στην Γνωστοποίηση ότι για τις εν λόγω μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες, τα μερίδια αγοράς της PROBANK στις αγορές στις οποίες αφορά η συγκέντρωση (δηλαδή στις αγορές που αφορούν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία) είναι αμελητέα, μεταβάλλοντας επουσιωδώς τη θέση της στις αγορές αυτές. Συνεπώς, κατά τη γνωστοποιούσα, το αποτέλεσμα της προσθήκης των εν λόγω μεριδίων της Probank στα σχετικά μερίδια αγοράς της ΕΤΕ δεν δύναται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι δύναται να επηρεάσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων[350].

Θ.4.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

290. Η […][351] και η […][352] θεωρούν ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς της PROBANK δεν θα έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό στην αγορά της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η […][353] εκτιμά ότι η επικείμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει επιγενόμενα εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά. Σύμφωνα με την […] το νέο σχήμα έχει να αντιμετωπίσει σημαντικούς ανταγωνιστές στην εν λόγω αγορά (βάσει της πρόσβασης ή μη σε πηγές χρηματοδότησης, της φήμης και αξιοπιστίας και της προσφοράς παρόμοιων παρεχόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων).

291. Η […] αναφέρει[354] ότι ο όμιλος της ΕΘΝΙΚΗ κατέχει σήμερα σημαντικά μερίδια αγοράς στην εγχώρια τραπεζική αγορά, χωρίς όμως να κατέχει δεσπόζουσα θέση, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην εν λόγω αγορά. Η […][355] δηλώνει ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση δεν επηρεάζει διότι η δραστηριοποίηση της εξαρτάται από τη δυνατότητα της ίδιας να βελτιώσει την ρευστότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια της, από την στάση των εταιριών ασφάλισης κινδύνου και από την ποιότητα των πελατών υπό ασφάλιση.

Θ.4.3. Η εκτίμηση της Επιτροπής

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

292. Στην αγορά factoring, η ΕΘΝΙΚΗ διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τέταρτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, αυξανόμενο μόλις κατά [0-1]%. Την πρώτη θέση διατηρεί ο Όμιλος EUROBANK με μερίδιο [25-35]%, τη δεύτερη θέση ο Όμιλος ΑΛΦΑ με μερίδιο αγοράς [25-35]% και την τρίτη θέση ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [15-25]% μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και στην αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου του 2013 αντίστοιχα).

[350] Βλ. την υπ'αρ. πρωτ. 6572/23.8.2013 γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.

[351] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[352] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[353] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[354] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].

[355] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. […]απαντητική επιστολή της […].

293. Σημειώνεται ότι, στην υπό εξέταση σχετική αγορά, ούτε η θέση της ΕΘΝΙΚΗΣ ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς, ενώ δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος EUROBANK, ο Όμιλος ΑΛΦΑ και ο Όμιλος Πειραιώς με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου της ΕΘΝΙΚΗΣ, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορά, κρίνεται αμελητέα ([0-1]%), και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική. Επί πλέον, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

294. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η PROBANK έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

295. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ΕΘΝΙΚΗΣ στην αγορά των πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

296. Στην αγορά του factoring, οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος EUROBANK, Όμιλος ΑΛΦΑ, Όμιλος Πειραιώς και ΕΘΝΙΚΗ) θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 90%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων.

297. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά – στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης – τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή, λόγω και της ύπαρξης μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν παρουσία στις εδώ εξεταζόμενες αγορές. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Γ.Δ.Α., δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

298. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου ΕΘΝΙΚΗΣ σε εκάστη αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα ([0-1]%). Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις

συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

I. ΜΗ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

I.1. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ (LEASING)

I.1.1. Χρηματοδοτική μίσθωση

299. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το μέγεθος της αγοράς της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωσης επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους, για τα έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ *(Υπολειπόμενο Κεφάλαιο σε εκ €)*								
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ LEASING και ΤΡΑΠΕΖΕΣ	**31/12/2010**		**31/12/2011**		**31/12/2012**		**30/6/2013**	
	Υπολειπόμενο Κεφάλαιο	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[...]	[35-45]%	[...]	[35-45]%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ LEASING	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*		
ΓΕΝΙΚΗ LEASING	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM (εκτός Ένωσης)	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*		
ΚΥΠΡΟΥ LEASING	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[15-25]%*	[...]	*[15-25]%*		
MARFIN LEASING	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[3-5]%*	[...]	*[3-5]%*		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (LEASING)	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*		
Όμιλος EUROBANK					[...]	[15-25]%	[...]	[15-25]%
EUROBANK-ERGASIAS LEASING	[...]	[15-25]%	[...]	[15-25]%	[...]	[15-25]%	[...]	[15-25]%
ASPIS LEASING / T-LEASING	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
NEA PROTON BANK (LEASING)	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ					[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**
ΕΘΝΙΚΗ LEASING	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*	[...]	*[5-15]%*		
FBB	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*		
ALPHA LEASING	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ LEASING	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%	[...]	[5-15]%
ATE LEASING	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%
ATTICA BANK (LEASING)	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%	[...]	[3-5]%
PROBANK LEASING	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**	[...]	**[1-3]%**
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ[356]	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%	[...]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ[357]	[...]		[...]		[...]		[...]	
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**	[...]	**[5-15]%**

300. Συνεπώς, στην ως άνω σχετική αγορά το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗΣ κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης θα είναι μικρότερο του 15% και συγκεκριμένα θα ανέρχεται στο [5-15]%, αυξημένο μόλις κατά [1-3]%. Κατά συνέπεια, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη για τους σκοπούς της κρινόμενης υπόθεσης και, επομένως, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνησή της

[356] Δεν ανήκει στην Ένωση Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης.

[357] Το σύνολο αγοράς προκύπτει από τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης αναφορικά με τα μέλη της καθώς και τρεις εταιρίες εκτός της Ένωσης.

(δεδομένου ότι δεν πιθανολογούνται δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού).

Ι.1.2. Λειτουργική μίσθωση

301. Όσον αφορά στις λειτουργικές μισθώσεις, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας το κοινό μερίδιο των συμμετεχουσών ανέρχεται στο [5-15]% και [5-15]% κατά το 2012 και α΄εξάμηνο του 2013 αντίστοιχα. Κατά συνέπεια, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη για τους σκοπούς της κρινόμενης υπόθεσης και, επομένως, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνησή της (δεδομένου ότι δεν πιθανολογούνται δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού).

Ι.2. ΠΑΡΟΧΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

302. Όπως προκύπτει από τα δημοσιευμένα στοιχεία του Χρηματιστηρίου Αθηνών, στην σχετική υπο-αγορά των μετοχών, το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗΣ, κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης θα είναι 11,94% αυξημένο μόλις κατά 0,26%. Επίσης, στην σχετική υπο-αγορά των ομολόγων, το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗΣ κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης θα είναι 2,13% αυξημένο κατά 0,12%. Κατά συνέπεια, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη για τους σκοπούς της κρινόμενης υπόθεσης και, επομένως, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνησή της (δεδομένου ότι δεν πιθανολογούνται δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού).

Ι.3. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

303. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών (όπως επιτυγχάνονται από τη δραστηριοποίησή τους άμεσα ή μέσω θυγατρικών) για τα έτη 2010, 2011 και 2012.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ – Κύκλοι Εργασιών σε € και Μερίδια Αγοράς						
ΕΤΑΙΡΙΑ	2010		2011		2012	
	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.	Κυκ.εργ.	Μερ.αγ.
ΕΤΕ	[...]	**[3-5]%**	[...]	**[3-5]%**	[...]	**[3-5]%**
National Μεσιτική	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***	[...]	***[0-1]%***
Για λογαριασμό της Εθνικής Ασφαλιστικής	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
Για λογαριασμό τρίτων ασφαλιστικών	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
NBG Bancassurance	[...]	***[1-3]%***	[...]	***[1-3]%***	[...]	***[1-3]%***
Για λογαριασμό της Εθνικής Ασφαλιστικής	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*
Για λογαριασμό τρίτων ασφαλιστικών	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
Εθνική Τράπεζα	[...]	***[1-3]%***	[...]	***[1-3]%***	[...]	***[1-3]%***
Για λογαριασμό της Εθνικής Ασφαλιστικής	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*	[...]	*[1-3]%*
Για λογαριασμό τρίτων ασφαλιστικών	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
PROBANK	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**	[...]	**[0-1]%**
Τράπεζα Probank	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*	[...]	*[0-1]%*

ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[358]	[…]		[…]		[…]	
ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ						
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ (μετά)	[…]	**[3-5]%**	[…]	**[3-5]%**	[…]	**[5-10]%**

304. Όπως παρατηρείται στον ανωτέρω πίνακα, στην αγορά της ασφαλιστικής διαμεσολάβησης το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗΣ κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης θα ανέρχεται στο [5-10]% (στοιχεία τέλους 2012), αυξημένο μόλις κατά [0-1]%. Κατά συνέπεια, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη για τους σκοπούς της κρινόμενης υπόθεσης και, επομένως, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνησή της (δεδομένου ότι δεν πιθανολογούνται δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού).

305. Σημειώνεται, επίσης, ότι η ΕΘΝΙΚΗ δραστηριοποιείται στην καθέτως συνδεόμενη ευρύτερη αγορά των ασφαλιστικών εργασιών, η οποία διακρίνεται περαιτέρω στις αγορές:
- ασφάλισης ζωής
- ασφάλισης κατά ζημιάς και
- αντασφάλισης,

μέσω της θυγατρικής της «ΕΘΝΙΚΗ Ασφαλιστική ΑΕΓΑ».

306. Ωστόσο, οι αγορές αυτές δεν είναι καθέτως επηρεαζόμενες από την υπό κρίση συγκέντρωση, δεδομένου ότι:
- το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗ σε αυτές δεν ξεπερνά το 25% και
- όπως προελέχθη, στην καθέτως συνδεόμενη αγορά της ασφαλιστικής διαμεσολάβησης, το μερίδιο της ΕΘΝΙΚΗ κατόπιν της πραγματοποίησης της υπό κρίση πράξης, δεν ξεπερνά το 25%.

307. Συνεπώς, παρέλκει εν προκειμένω η περαιτέρω διερεύνησή της εν λόγω (αθέτως συνδεόμενης) αγοράς.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια ομόφωνα **εγκρίνει**, κατ' άρθρο 8 του ν. 3959/2011, τη γνωστοποίηση συγκέντρωσης που προκύπτει από την απόκτηση από την ανώνυμη τραπεζική εταιρία «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ» των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της υπό ειδική εκκαθάριση ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK AE», καθόσον δεν δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητά της να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές στις οποίες αυτή αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την **22α Οκτωβρίου 2013**.

[358] Το Σύνολο Αγοράς περιλαμβάνει υπόψη 147 εταιρίες το 2009 και 2010, 141 εταιρίες το 2011 και μόλις 102 εταιρίες το 2012. Βλ. σχετικά: (http://www.privateinsurance.gr/payments/index.php?option=com_flippingbook&view=category&layout=thumbnails&id=2). Σημειώνεται ότι στο σύνολο αγοράς που παρουσιάζεται στην ετήσια έκδοση προστέθηκε ο κύκλος εργασιών από την απευθείας δραστηριοποίηση Τραπεζικών Ιδρυμάτων, ο οποίος δε περιλαμβάνεται στα «Στατιστικά Στοιχεία».

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004